DIREKTIIVIT

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 2009/72/EY,

annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009,

sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY kumoamisesta

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 47 artiklan 2 kohdan sekä 55 ja 95 artiklan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon [1],

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon [2],

noudattavat perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä [3],

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Yhteisössä on vuodesta 1999 lähtien toteutettu asteittain sähkön sisämarkkinoita, joilla pyritään luomaan todellisia valinnanmahdollisuuksia kaikille Euroopan unionin sähkönkuluttajille, niin kansalaisille kuin yrityksillekin, sekä uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja laajempaa kaupankäyntiä rajojen yli. Näin pyritään saavuttamaan parempi tehokkuus, kilpailukykyiset hinnat ja parempi palvelutaso sekä edistämään toimitusvarmuutta ja kestävyyttä.

(2) Sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä 26 päivänä kesäkuuta 2003 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/54/EY [4] on merkittävästi edistänyt sähkön sisämarkkinoiden luomista.

(3) Perustamissopimuksessa unionin kansalaisille taatut vapaudet – muun muassa tavaroiden vapaa liikkuvuus, sijoittautumisvapaus ja palvelujen tarjoamisen vapaus – ovat saavutettavissa ainoastaan täysin avoimilla markkinoilla, jotka antavat kaikille kuluttajille mahdollisuuden valita vapaasti toimittajansa ja kaikille toimittajille mahdollisuuden toimittaa vapaasti hyödykkeitä asiakkailleen.

(4) Tällä hetkellä on kuitenkin olemassa esteitä sähkön myynnille tasapuolisin ehdoin ja ilman syrjintää tai epäsuotuisampaa asemaa yhteisössä. Erityisesti syrjimätön pääsy verkkoihin sekä tehokkuudeltaan yhdenmukainen viranomaisvalvonta eivät ole vielä toteutuneet kaikissa jäsenvaltioissa.

(5) Sähkön toimitusvarmuus on erittäin tärkeä tekijä Euroopan yhteiskunnallisessa kehityksessä, kestävän ilmastonmuutospolitiikan toteutuksessa ja kilpailukyvyn tehostamisessa sisämarkkinoilla. Siksi olisi kehitettävä edelleen rajat ylittävää yhteenliittämistä, jotta voidaan varmistaa kaikista lähteistä saatavan energian toimitukset erittäin kilpailukykyisin hinnoin kuluttajille ja teollisuudelle yhteisössä.

(6) Moitteettomasti toimivilla sähkön sisämarkkinoilla voidaan tarjota tuottajille asianmukaisia kannustimia uuteen sähköntuotantoon, myös uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotantoon, investoimiseksi kiinnittäen erityistä huomiota yhteisön energiamarkkinoiden eristyneimpiin maihin ja alueisiin. Moitteettomasti toimivilla markkinoilla voidaan myös tarjota kuluttajille asianmukaisia keinoja käyttää energiaa entistä tehokkaammin, mikä edellyttää energian toimitusvarmuutta.

(7) Komission 10 päivänä tammikuuta 2007 antamassa tiedonannossa ”Energiapolitiikka Euroopalle” korostetaan tarvetta saattaa valmiiksi sähkön sisämarkkinat ja luoda tasapuoliset toimintaedellytykset kaikille yhteisöön sijoittautuneille sähköalan yrityksille. Komission 10 päivänä tammikuuta 2007 antamat tiedonannot ”Kaasun ja sähkön sisämarkkinoiden mahdollisuudet” ja ”Asetuksen (EY) N:o 1/2003 17 artiklaan perustuva Euroopan kaasu- ja sähköalan tutkinta (loppuraportti)” ovat osoittaneet, että nykyiset säännöt ja toimenpiteet eivät tarjoa riittäviä puitteita tavoitteena olevien moitteettomasti toimivien sisämarkkinoiden saavuttamiseksi.

---

[1] EUVL C 211, 19.8.2008, s. 23.

[2] EUVL C 172, 5.7.2008, s. 55.

[3] Euroopan parlamentin lausunto, annettu 18. kesäkuuta 2008 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), neuvoston yhteinen kanta, vahvistettu 9. tammikuuta 2009 (EUVL C 70 E, 24.3.2009, s. 1), ja Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 22. huhtikuuta 2009 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä). Neuvoston päätös, tehty 25. kesäkuuta 2009.

[4] EUVL L 176, 15.7.2003, s. 37.

(8) Kilpailun ja hinnoiltaan erittäin kilpailukykyisten sähköntoimitusten varmistamiseksi jäsenvaltioiden ja kansallisten sääntelyviranomaisten olisi helpotettava eri energialähteitä hyödyntävien uusien sähköntoimittajien sekä uusien sähköntuottajien rajat ylittävää pääsyä verkkoihin.

(9) Jos verkkotoimintoja ei tehokkaasti eriytetä toimitus- ja tuotantotoiminnoista (tehokas eriyttäminen), on olemassa luontainen vaara, että syrjintää esiintyy sekä verkon toiminnassa että myös sen suhteen, minkälaisia kannustimia vertikaalisesti integroituneilla yrityksillä on tehdä riittäviä investointeja verkkoihinsa.

(10) Direktiivissä 2003/54/EY säädetyt oikeudellista ja toiminnallista eriyttämistä koskevat säännöt eivät kuitenkaan ole johtaneet siirtoverkonhaltijoiden tehokkaaseen eriyttämiseen. Siksi Eurooppa-neuvosto pyysi 8 ja 9 päivänä maaliskuuta 2007 pitämässään kokouksessa komissiota laatimaan lainsäädäntöehdotuksia, joiden tavoitteena on ”toimitus- ja tuotantotoimien tehokas erottaminen verkkotoiminnoista”.

(11) Tehokas eriyttäminen voidaan varmistaa ainoastaan poistamalla vertikaalisesti integroituneiden yritysten kannustin kilpailijoidensa syrjimiseen verkkoon pääsyssä ja investoinneissa. Omistuksen eriyttäminen, mikä edellyttää verkon omistajan nimeämistä verkonhaltijaksi ja sen riippumattomuutta toimituksiin ja tuotantoon liittyvistä intresseistä, on selvästi tehokas ja vakaa tapa ratkaista luontainen eturistiriita ja turvata toimitusvarmuus. Tästä syystä Euroopan parlamentti totesi kaasun ja sähkön sisämarkkinoiden mahdollisuuksista 10 päivänä heinäkuuta 2007 antamassaan päätöslauselmassa [1], että se pitää siirtotasolla tapahtuvaa omistuksen eriyttämistä tehokkaimpana tapana edistää infrastruktuuriin tehtäviä investointeja syrjimättömästi, uusien tulokkaiden oikeudenmukaista pääsyä verkkoon ja markkinoiden avoimuutta. Omistuksen eriyttämisen mukaisesti jäsenvaltioita olisi siksi vaadittava varmistamaan, että samalla henkilöllä tai henkilöillä ei ole sekä oikeutta käyttää määräysvaltaa sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä että oikeutta käyttää samaan aikaan määräysvaltaa tai minkäänlaisia oikeuksia siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden. Samalla tavoin määräysvallan siirtoverkkoon tai siirtoverkonhaltijaan nähden olisi suljettava pois mahdollisuus, että samalla henkilöllä voisi olla oikeus käyttää määräysvaltaa tai minkäänlaisia oikeuksia tuotanto- tai toimitusyritykseen nähden. Näissä rajoissa tuotanto- tai toimitusyritys voisi olla siirtoverkonhaltijan tai siirtoverkon vähemmistöosakas.

(12) Eriyttämisjärjestelmällä olisi poistettava tehokkaasti eturistiriitoja tuottajien, toimittajien ja siirtoverkonhaltijoiden väliltä, jotta voidaan luoda kannustimia tarvittaville investoinneille ja turvata uusien yrittäjien pääsy markkinoille avoimen ja tehokkaan sääntelyjärjestelmän avulla, eikä sillä saisi luoda kansallisten sääntelyviranomaisten kannalta liian työlästä sääntelyjärjestelmää.

(13) Ilmauksen ”määräysvalta” määritelmä on otettu yrityskeskittymien valvonnasta 20 päivänä tammikuuta 2004 annetusta neuvoston asetuksesta (EY) N:o 139/2004 (”EY:n sulautuma-asetus”) [2].

(14) Omistuksen eriyttäminen vaatii joissain tapauksissa yritysten rakenneuudistuksia, joten niille jäsenvaltioille, jotka päättävät toteuttaa omistuksen eriyttämisen, olisi annettava lisäaikaa asiaa koskevien säännösten soveltamiseen. Sähkö- ja kaasualojen väliset vertikaaliset yhteydet huomioon ottaen näitä eriyttämissäännöksiä olisi sovellettava molemmilla aloilla.

(15) Omistuksen eriyttämisen mukaisesti, jotta voitaisiin varmistaa verkkotoimintojen täydellinen riippumattomuus toimituksiin ja tuotantoon liittyvistä intresseistä ja estää luottamuksellisten tietojen vaihto, sama henkilö ei saisi olla sekä siirtoverkonhaltijan tai siirtoverkon että sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavan yrityksen johtokunnan jäsen. Samasta syystä henkilöllä ei saisi olla oikeutta nimittää siirtoverkonhaltijan tai siirtoverkon johtokunnan jäseniä, jos sillä on oikeus käyttää määräysvaltaa tai minkäänlaisia oikeuksia sähkön tuottajaan tai toimittajaan nähden.

(16) Toimituksiin ja tuotantoon liittyvistä intresseistä riippumattoman järjestelmävastaavan tai siirtoverkonhaltijan perustamisen tulisi mahdollistaa se, että vertikaalisesti integroitunut yritys voi säilyttää verkon omistuksen samalla kun varmistetaan intressien tehokas eriyttäminen. Tämä edellyttää, että sellainen riippumaton järjestelmävastaava tai sellainen riippumaton siirtoverkonhaltija huolehtii kaikista verkonhaltijan toiminnoista, minkä lisäksi on varmistettava yksityiskohtainen sääntely ja otettava käyttöön kattavat mekanismit viranomaisvalvontaa varten.

(17) Jos siirtoverkon omistava yritys kuuluu 3 päivänä syyskuuta 2009 vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, jäsenvaltioille olisi annettava mahdollisuus valita joko omistuksen eriyttäminen tai toimituksiin ja tuotantoon liittyvistä intresseistä riippumattoman järjestelmävastaavan tai siirtoverkonhaltijan perustaminen.

(18) Vertikaalisesti integroituneiden yritysten osakkeenomistajien etujen säilyttämiseksi jäsenvaltioiden olisi voitava valita omistuksen eriyttämisen toteuttamistavaksi joko suora divestointi tai integroituneen yrityksen osakkeiden jakaminen verkkoyrityksen osakkeisiin ja jäljelle jäävän toimitus- ja tuotantoyrityksen osakkeisiin sillä edellytyksellä, että omistuksen eriyttämisestä johtuvia vaatimuksia noudatetaan.

[1] EUVL C 175 E, 10.7.2008, s. 206.

[2] EUVL L 24, 29.1.2004, s. 1.

(19) Riippumattomaan järjestelmävastaavaan tai riippumattomaan siirtoverkonhaltijaan perustuvien ratkaisujen täysimääräinen vaikuttavuus olisi varmistettava asiaa koskevilla lisäsäännöillä. Riippumatonta siirtoverkonhaltijaa koskevat säännöt luovat asianmukaisen sääntelykehyksen oikeudenmukaisen kilpailun, riittävien investointien, uusien toimijoiden markkinoillepääsyn ja sähkömarkkinoiden yhdentymisen takaamiseksi. Jotta riippumattomia siirtoverkonhaltijoita koskevien säännösten avulla aikaansaatu eriyttäminen olisi tehokasta, sen olisi perustuttava organisatoristen toimenpiteiden ja siirtoverkonhaltijoiden hallintoa koskevien toimenpiteiden muodostamaan pilariin sekä investointeja, uuden tuotantokapasiteetin liittämistä verkkoon ja markkinoiden yhdentymistä alueellisen yhteistyön avulla koskevien toimenpiteiden muodostamaan pilariin. Siirtoverkonhaltijan riippumattomuus olisi myös varmistettava muun muassa asianmukaisilla ”jääviysajoilla”, jolloin ei voi toimia vertikaalisesti integroituneessa yrityksessä johtavassa asemassa tai muussa vastaavassa tehtävässä, jossa on saatavilla samat tiedot, jotka olisi voinut saada johtavassa asemassa. Riippumattomien siirtoverkonhaltijoiden malliin perustuva tehokas eriyttäminen on 8 ja 9 päivänä maaliskuuta 2007 kokoontuneen Eurooppaneuvoston vahvistamien vaatimusten mukaista.

(20) Kilpailun kehittämiseksi sähkön sisämarkkinoilla muiden suurten asiakkaiden kuin kotitalousasiakkaiden olisi voitava valita toimittajansa ja tehdä sopimuksia useiden eri toimittajien kanssa energiatarpeidensa turvaamiseksi. Näitä asiakkaita olisi suojeltava sopimusten yksinoikeuslausekkeilta, joiden tarkoituksena on estää kilpailevat tai täydentävät tarjoukset.

(21) Jäsenvaltiolla on oikeus valita täysi omistajuuden eriyttäminen alueellaan. Jos jäsenvaltio on käyttänyt tätä oikeutta, yrityksellä ei ole oikeutta perustaa riippumatonta järjestelmävastaavaa tai riippumatonta siirtoverkonhaltijaa. Tuotantoa tai toimittamista harjoittava yritys ei myöskään voi käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa tai oikeuksia täyden omistuksen eriyttämisen valinneesta jäsenvaltiosta peräisin olevaan siirtoverkonhaltijaan nähden.

(22) Tämä direktiivi mahdollistaa erilaiset markkinajärjestelyt sähkön sisämarkkinoilla. Toimenpiteiden, joita jäsenvaltiot voivat toteuttaa tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamiseksi, olisi perustuttava ensisijaisesti yleisen edun mukaisiin pakottaviin vaatimuksiin. Komissiota olisi kuultava toimenpiteiden yhteensopivuudesta perustamissopimuksen ja yhteisön oikeuden kanssa.

(23) Tosiasiallisen eriyttämisen toteutuksessa olisi noudatettava julkisen ja yksityisen sektorin välisen syrjimättömyyden periaatetta. Tätä varten samalla henkilöllä ei saisi olla sellaista yksinomaista tai jaettua määräysvaltaa tai oikeutta sekä siirtoverkonhaltijoiden tai siirtoverkkojen että sähkön tuottajien tai toimittajien toimielinten kokoonpanon, äänestysten tai päätösten suhteen, joka on ristiriidassa omistuksen eriyttämistä tai järjestelmävastaavan riippumattomuutta koskevien sääntöjen kanssa. Jos kyseinen jäsenvaltio voi osoittaa, että tätä vaatimusta noudatetaan omistuksen eriyttämisen ja riippumattoman järjestelmävastaavan osalta, kahden erillisen julkisen elimen olisi voitava käyttää määräysvaltaa toisaalta tuotanto- ja toimitustoiminnoissa ja toisaalta siirtotoiminnoissa.

(24) Verkkotoiminnan mahdollisimman tehokasta eriyttämistä toimitus- ja tuotantotoiminnasta olisi sovellettava kaikkialla yhteisössä sekä yhteisön että yhteisön ulkopuolisiin yrityksiin. Sen varmistamiseksi, että verkkotoiminnot ja toimitus- ja tuotantotoiminnot pysyvät toisistaan riippumattomina kaikkialla yhteisössä, sääntelyviranomaisille olisi annettava valtuudet evätä sellaisten siirtoverkonhaltijoiden sertifiointi, jotka eivät noudata eriyttämissääntöjä. Jotta voitaisiin varmistaa näiden sääntöjen yhdenmukainen soveltaminen kaikkialla yhteisössä, sääntelyviranomaisten olisi otettava huolellisesti huomioon komission lausunto sertifiointia koskevia päätöksiä tehdessään. Jotta voitaisiin varmistaa myös yhteisön kansainvälisten velvoitteiden noudattaminen sekä yhteisön sisäinen solidaarisuus ja energian toimitusvarmuus, komissiolla olisi oltava oikeus antaa sertifiointia koskevia lausuntoja kolmannesta maasta olevan henkilön tai henkilöiden määräysvallassa olevan verkonomistajan tai siirtoverkonhaltijan osalta.

(25) Energian toimitusvarmuus on olennainen osa yleistä turvallisuutta ja siten luontaisesti sidoksissa sähkön sisämarkkinoiden tehokkaaseen toimintaan ja jäsenvaltioiden eristyneiden sähkömarkkinoiden yhdentymiseen. Unionin kansalaiset voivat saada sähköä ainoastaan verkon kautta. Toimivat sähkömarkkinat ja erityisesti verkot ja muu sähköntoimituksiin liittyvä omaisuus ovat olennaisen tärkeitä unionin yleisen turvallisuuden, sen talouden kilpailukyvyn ja sen kansalaisten hyvinvoinnin kannalta. Tämän vuoksi kolmansista maista olevilla henkilöillä saisi olla määräysvaltaa siirtoverkossa tai siirtoverkonhaltijassa vain, jos he noudattavat yhteisön sisällä sovellettavia vaatimuksia tehokkaasta eriyttämisestä. Yhteisö katsoo, että sähkön siirtoverkkotoimiala on sille erityisen tärkeä, minkä vuoksi tarvitaan uusia varotoimenpiteitä energian toimitusvarmuuden turvaamiseksi yhteisössä, jotta voidaan välttää yhteisön yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen ja unionin kansalaisten hyvinvointiin kohdistuvat mahdolliset uhat, sanotun kuitenkaan rajoittamatta yhteisön kansainvälisten velvoitteiden noudattamista. Energian toimitusvarmuus yhteisössä edellyttää erityisesti sitä, että verkon toiminnan riippumattomuus, yhteisön ja yksittäisten jäsenvaltioiden riippuvuus kolmansista maista tulevista energiatoimituksista sekä energia-alan koti- ja ulkomaankaupan kohtelu ja investoinnit tietyssä kolmannessa maassa arvioidaan. Toimitusvarmuutta olisi näin ollen arvioitava tapauskohtaisesti tosiasiallisten olosuhteiden perusteella ja

ottaen huomioon oikeudet ja velvoitteet, jotka johtuvat kansainvälisestä oikeudesta, erityisesti yhteisön ja asianomaisen kolmannen maan välisistä kansainvälisistä sopimuksista. Komissiota kannustetaan tarvittaessa esittämään suosituksia energian toimitusvarmuutta yhteisössä koskevien sopimusten neuvottelemiseksi kolmansien maiden kanssa tai sisällyttämään tarvittavat seikat kyseisten kolmansien maiden kanssa käytäviin muihin neuvotteluihin.

(26) Syrjimätön pääsy jakeluverkkoon on edellytys toimitusyhteyksien luomiselle asiakkaisiin vähittäismarkkinatasolla. Mahdollisuudet kolmannen osapuolen verkkoonpääsyyn ja investointeihin liittyvään syrjintään ovat kuitenkin jakelutasolla rajallisemmat kuin siirtotasolla, jolla verkon ylikuormitus ja tuotantoon tai toimitukseen liittyvien intressien vaikutukset ovat yleensä suuremmat kuin jakelutasolla. Lisäksi jakeluverkonhaltijoiden oikeudellisesta ja toiminnallisesta eriyttämisestä tuli direktiivin 2003/54/EY mukaisesti pakollista vasta 1 päivästä heinäkuuta 2007, ja sen vaikutukset sähkön sisämarkkinoihin on vielä analysoitava. Nykyiset oikeudellista ja toiminnallista eriyttämistä koskevat säännöt voivat johtaa tehokkaaseen eriyttämiseen sillä edellytyksellä, että ne määritellään selkeämmin, pannaan asianmukaisesti täytäntöön ja täytäntöönpanoa valvotaan tarkasti. Tasapuolisten toimintaedellytysten luomiseksi vähittäismarkkinatasolla jakeluverkonhaltijoiden toimintaa olisi siis valvottava, jotta niitä estettäisiin hyödyntämästä vertikaalista integroitumistaan parantaakseen kilpailuasemaansa markkinoilla erityisesti suhteessa kotitalousasiakkaisiin ja pieniin muihin kuin kotitalousasiakkaisiin.

(27) Jäsenvaltioiden olisi esimerkiksi älykkäiden verkkojen käyttöönoton kautta kannustettava uudistamaan sähkönjakeluverkkoja, jotka olisi rakennettava niin, että ne edistävät hajautettua sähköntuotantoa ja energiatehokkuutta.

(28) Kun kyseessä ovat pienet verkot, pienen verkon kanssa yhteenliitetyt siirtoverkonhaltijat saattavat joutua varmistamaan lisäpalvelujen tarjonnan.

(29) Jäsenvaltioille olisi annettava mahdollisuus tarvittaessa vapauttaa pienet jakeluverkonhaltijat näistä jakelutoiminnan oikeudellisen eriyttämisen vaatimuksista, jotta kyseisille yrityksille ei aiheutuisi suhteetonta taloudellista ja hallinnollista taakkaa.

(30) Kun erityisiä toimintavaatimuksia edellyttävän yhdennetyn energiahuollon optimaalisen tehokkuuden varmistamiseksi käytetään suljettua jakeluverkkoa tai kun suljettua jakeluverkkoa ylläpidetään ensisijaisesti verkon omistajan käyttöä varten, jakeluverkonhaltija pitäisi voida vapauttaa velvoitteista, jotka merkitsisivät tarpeetonta hallinnollista rasitetta jakeluverkonhaltijan ja verkon käyttäjien välisen suhteen erityisluonteen vuoksi. Teollisuus- tai elinkeinoalueet tai yhteisiä palveluja tarjoavat alueet, kuten rautatieasemarakennukset, lentoasemat, sairaalat, suuret leirintäalueet, joilla on yhdennettyjä palveluja, tai kemianteollisuuden alueet, voivat sisältää suljettuja jakeluverkkoja niiden toiminnan erityisluonteen vuoksi.

(31) Lupamenettelyt eivät saisi aiheuttaa sähköntuottajille hallinnollista rasitetta, joka on kohtuuton niiden kokoon ja mahdolliseen vaikutukseen nähden. Tarpeettoman pitkät lupamenettelyt voivat muodostaa uusien markkinoilletulijoiden markkinoillepääsyn esteen.

(32) Olisi toteutettava lisätoimenpiteitä sen varmistamiseksi, että verkkoon pääsyä koskevat tariffit ovat avoimia ja syrjimättömiä. Näitä tariffeja pitäisi soveltaa kaikkiin verkon käyttäjiin syrjimättömin perustein.

(33) Direktiivin 2003/54/EY mukaan jäsenvaltioiden on perustettava sääntelyviranomaiset, joilla on määrätyt toimivaltuudet. Kokemus on kuitenkin osoittanut, että sääntelyn vaikuttavuutta on usein rajoittanut sääntelyviranomaisten puutteellinen riippumattomuus hallituksesta ja niiden riittämätön toimi- ja harkintavalta. Tästä syystä Eurooppaneuvosto pyysi 8 ja 9 päivänä maaliskuuta 2007 pitämässään kokouksessa komissiota laatimaan lainsäädäntöehdotuksia, joiden tavoitteena on kansallisten energia-alan sääntelyviranomaisten toimivaltuuksien yhdenmukaistaminen edelleen sekä niiden riippumattomuuden lujittaminen. Olisi oltava mahdollista, että näiden kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan kuuluvat sekä sähkö- että kaasuala.

(34) Energia-alan sääntelyviranomaisten olisi voitava tehdä päätöksiä kaikista sähkön sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta merkityksellisistä sääntelykysymyksistä, ja niiden tulisi olla täysin riippumattomia kaikista muista julkisista tai yksityisistä eduista.. Tämä ei kuitenkaan estä muutoksenhakumahdollisuutta tuomioistuimessa kuten ei parlamentaarista valvontaakaan jäsenvaltioiden perustuslakien mukaisesti. Lisäksi kansallisen lainsäätäjän sääntelyviranomaisen talousarviolle antama hyväksyntä ei estä sitä, että sääntelyviranomaisella on talousarvioon liittyvä autonomia. Säännökset, jotka liittyvät sääntelyviranomaisen autonomiaan sille osoitetun talousarvion täytäntöönpanon suhteen, olisi pantava täytäntöön talousarviota koskevien kansallisten lakien ja sääntöjen mukaisissa puitteissa. Kun jäsenvaltiot edistävät kansallisten sääntelyviranomaisten riippumattomuutta poliittisista tai taloudellisista eduista asianmukaisen kiertojärjestelmän avulla, niiden olisi voitava ottaa asianmukaisesti huomioon henkilöstövoimavarojen saatavuus ja johtokunnan koko.

(35) Syrjimättömät ja kustannusvastaavuuden takaavat tasapainottamismekanismit ovat tarpeen kaikkien markkinatoimijoiden, myös uusien yrittäjien, tehokkaan markkinoille

pääsyn varmistamiseksi. Tämä olisi saavutettava perustamalla tasapainottamisvaatimusten täyttämiseksi avoimet markkinaperusteiset mekanismit sähkön toimitusta ja ostoa varten niin pian kuin sähkömarkkinat ovat tulleet riittävän likvideiksi. Niin kauan kuin markkinat eivät ole likvidit, kansallisten sääntelyviranomaisten olisi toimittava aktiivisesti sen varmistamiseksi, että tasapainottavat tariffit ovat syrjimättömiä ja vastaavat kustannuksia. Samalla olisi tarjottava asianmukaisia kannustimia sähkön syötön ja oton tasapainottamiseksi ja järjestelmän tukemiseksi. Siirtoverkonhaltijoiden olisi edistettävä loppukäyttäjien ja loppukäyttäjien ryhmittymien osallistumista varavoimaa ja tasehallintaa koskeville markkinoille.

(36) Kansallisten sääntelyviranomaisten olisi voitava asettaa tai hyväksyä tariffit tai niiden laskentamenetelmät siirtoverkonhaltijan tai jakeluverkonhaltijan (-haltijoiden) ehdotuksen pohjalta tai tämän verkonhaltijan (tai näiden verkonhaltijoiden) ja verkon käyttäjien yhteisesti sopiman ehdotuksen pohjalta. Näitä tehtäviä suorittaessaan kansallisten sääntelyviranomaisten olisi varmistettava, että siirto- ja jakelutariffit ovat syrjimättömiä ja vastaavat kustannuksia, ja otettava huomioon hajautetun sähköntuotannon ja kysynnänhallintatoimien ansiosta pitkällä aikavälillä vältetyt verkon rajakustannukset.

(37) Energia-alan äänteluviranomaisilla olisi oltava toimivalta tehdä sähköalan yrityksiä koskevia sitovia päätöksiä ja määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia sähköalan yrityksille, jotka eivät täytä velvollisuuksiaan, tai ehdottaa, että toimivaltainen tuomioistuin määrää niille tällaisia seuraamuksia. Energia-alan sääntelyviranomaisille olisi myös annettava toimivalta päättää, kilpailusääntöjen soveltamisesta riippumatta, asianmukaisista toimenpiteistä, joilla taataan asiakkaan saama hyöty edistämällä sähkön sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan edellyttämää tosiasiallista kilpailua. Virtuaalinen voimalaitoksen perustaminen – sähköntuotanto-ohjelma, jossa sähköalan yritys velvoitetaan myymään tietty määrä sähköä kiinnostuneille toimittajille tai antamaan tietty määrä sähköä kiinnostuneiden toimittajien käyttöön tai myöntämään näille pääsy tuotantokapasiteettinsa osaan tietyksi ajanjaksoksi – on yksi mahdollisista toimenpiteistä, joita voidaan käyttää edistämään tehokasta kilpailua ja varmistaa markkinoiden moitteeton toiminta. Energia-alan sääntelyviranomaisille olisi lisäksi annettava toimivalta osaltaan varmistaa yleispalvelun ja julkisen palvelun korkea taso markkinoiden avaamisen yhteydessä, heikossa asemassa olevien asiakkaiden suojelu sekä se, että kuluttajansuojatoimenpiteet ovat tehokkaita. Kyseiset säännökset eivät saisi rajoittaa komission toimivaltaa kilpailusääntöjen soveltamisessa, mukaan luettuna sellaisten yrityskeskittymien tutkiminen, joilla on vaikutuksia yhteisön tasolla, eivätkä sisämarkkinasääntöjen kuten pääoman vapaan liikkuvuuden soveltamista. Riippumaton elin, jolta osapuolella, jota kansallisen sääntelyviranomaisen päätös koskee, on oikeus hakea muutosta, voisi olla ylioikeus tai muu tuomioistuin, jolla on lainkäyttövaltaa muutoksenhakuasioissa.

(38) Kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltuuksien yhdenmukaistamisen olisi koskettava myös toimivaltuuksia tarjota sähköalan yrityksille kannustimia sekä määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia näille yrityksille tai ehdottaa toimivaltaiselle tuomioistuimelle, että tämä määräisi kyseisiä seuraamuksia. Sääntelyviranomaisilla olisi lisäksi oltava toimivalta pyytää asiaa koskevia tietoja sähköalan yrityksiltä, tehdä tarvittavia ja riittäviä tutkimuksia sekä ratkaista riitoja.

(39) Sähkön sisämarkkinat kärsivät likviditeetin ja avoimuuden puutteesta, joka haittaa voimavarojen tehokasta jakamista, riskeiltä suojautumista ja uusien toimijoiden markkinoille tuloa. Kilpailua ja toimitusvarmuutta on tehostettava helpottamalla uusien voimalaitosten pääsyä sähköverkkoon kaikissa jäsenvaltioissa, erityisesti kannustamalla uusia markkinoilletulijoita. Luottamusta markkinoihin, niiden likviditeettiä ja markkinatoimijoiden lukumäärää on kasvatettava, mistä syystä sähköntoimituksia harjoittavien yritysten viranomaisvalvontaa on lisättävä. Tällaiset vaatimukset eivät saisi rajoittaa voimassa olevan rahoitusmarkkinoita koskevan yhteisön oikeuden soveltamista ja niiden tulisi olla yhteensopivia tämän kanssa. Energia-alan sääntelyviranomaisten ja rahoitusmarkkinoiden sääntelyviranomaisten olisi toimittava yhteistyössä, jotta molemmilla olisi yleiskuva kyseessä olevista markkinoista.

(40) Ennen kuin komissio antaa suuntaviivat, joissa määritellään tarkemmin tietojensäilyttämistä koskevat vaatimukset, energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston perustamisesta 13 päivänä heinäkuuta 2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 713/2009 [1] perustetun energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston, jäljempänä ”virasto”, ja komission päätöksellä 2009/77/EY [2] perustetun Euroopan arvopaperimarkkinavalvojien komitean (CESR) olisi yhteistyössä tutkittava suuntaviivojen sisältöä ja annettava siihen liittyviä neuvoja komissiolle. Viraston ja CESR:n olisi lisäksi yhteistyössä tutkittava ja annettava neuvoja siitä, olisiko sähköntoimitussopimuksilla ja sähköjohdannaisilla toteutettuihin liiketoimiin sovellettava kauppaa edeltäviä tai kaupan jälkeisiä avoimuusvaatimuksia, ja jos olisi, mikä olisi tällaisten vaatimusten sisältö.

(41) Jäsenvaltioiden tai, kun jäsenvaltiossa on niin säädetty, sääntelyviranomaisen olisi kannustettava keskeytettävissä olevien toimitussopimusten kehittämistä.

(42) On tärkeää, että yhteisön koko teollisuus ja kauppa, pienet ja keskisuuret yritykset mukaan luettuina, sekä kaikki

[1] Katso tämän virallisen lehden sivu 1.

[2] EUVL L 25, 29.1.2009, s. 18.

unionin kansalaiset, jotka hyötyvät sisämarkkinoiden taloudellisista eduista, voisivat myös nauttia korkeatasoisesta kuluttajansuojasta, ja että erityisesti kotitalousasiakkaiden ja jäsenvaltioiden harkinnan mukaan myös pienten yritysten olisi voitava nauttia julkisen palvelun takeista, erityisesti toimitusvarmuuden ja kohtuullisten tariffien suhteen, koska se edistää oikeudenmukaisuutta, kilpailua ja epäsuorasti työllisyyttä. Näillä asiakkailla pitäisi myös olla oikeus valintaan, oikeudenmukaisuuteen, edustukseen ja riitojenratkaisumenettelyihin.

(43) Lähes kaikki jäsenvaltiot ovat päättäneet varmistaa sähköntuotantomarkkinoiden kilpailun avoimen lupamenettelyn avulla. Jäsenvaltioiden olisi kuitenkin varmistettava mahdollisuus myötävaikuttaa toimitusvarmuuden parantamiseen tarjouskilpailu- tai vastaavalla menettelyllä, jos lupamenettelyn pohjalta ei rakenneta riittävää sähköntuotantokapasiteettia. Jäsenvaltioilla olisi ympäristönsuojelun ja uusimman teknologian edistämiseksi oltava mahdollisuus järjestää uutta kapasiteettia koskeva tarjouskilpailu, joka perustuu julkaistuihin arviointiperusteisiin. Uusi kapasiteetti käsittää muun muassa uusiutuvista energialähteistä sekä sähkön ja lämmön yhteistuotannosta saatavan sähkön.

(44) Toimitusvarmuuden turvaamiseksi olisi seurattava kysynnän ja tarjonnan tasapainoa yksittäisissä jäsenvaltioissa, ja tämän perusteella olisi laadittava kertomus yhteisössä vallitsevasta tilanteesta ottaen huomioon eri alueiden välinen yhteenliittämiskapasiteetti. Seurantaa olisi harjoitettava ajoissa, jotta toimitusvarmuuden vaarantuessa voidaan toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet. Tarpeellisen verkkoinfrastruktuurin rakentamisen ja ylläpidon, yhteenliittämiskapasiteetti mukaan luettuna, tulisi edistää sähköntoimitusten vakautta. Tarvittavan verkkoinfrastruktuurin, yhteenliittämiskapasiteetti ja hajautettu sähköntuotanto mukaan luettuina, ylläpito ja rakentaminen ovat tärkeitä tekijöitä vakaiden sähköntoimitusten varmistamisessa.

(45) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kotitalousasiakkailla ja jäsenvaltioiden harkinnan mukaan myös pienillä yrityksillä on oikeus saada määrätynlaatuisia sähköntoimituksia vertailukelpoisin, avoimin ja kohtuullisin hinnoin. Jotta julkisen palvelun laatutaso säilyisi yhteisössä korkeana, kaikista jäsenvaltioiden tämän direktiivin tavoitteen saavuttamiseksi toteuttamista toimista olisi ilmoitettava säännöllisesti komissiolle. Komission olisi julkaistava säännöllisesti kertomus, jossa analysoidaan julkisen palvelun tavoitteiden saavuttamiseksi kansallisella tasolla toteutettuja toimenpiteitä ja vertaillaan niiden tehokkuutta suositusten antamiseksi toimenpiteistä, joita kansallisella tasolla olisi toteutettava korkean julkisen palvelun laatutason saavuttamiseksi. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava tarvittavat toimenpiteet heikossa asemassa olevien asiakkaiden suojelemiseksi sähkön sisämarkkinoilla. Tällaiset toimenpiteet voivat vaihdella kyseisen jäsenvaltion erityisolosuhteiden mukaan, ja niihin voi kuulua sähkölaskun maksamiseen liittyviä erityistoimenpiteitä tai sosiaaliturvajärjestelmään kuuluvia yleisempiä toimenpiteitä. Jos yleispalvelua tarjotaan myös pienille yrityksille, toimenpiteet kyseisen yleispalvelun tarjoamisen varmistamiseksi voivat olla kotitalousasiakkaiden osalta erilaiset kuin pienten yritysten osalta.

(46) Tämän direktiivin yhtenä perusvaatimuksena on julkisen palvelun vaatimuksien noudattaminen, ja on tärkeää, että tässä direktiivissä määritellään yhteiset vähimmäisnormit, joita kaikki jäsenvaltiot noudattavat ja joissa otetaan huomioon seuraavat tavoitteet: kuluttajansuoja, toimitusvarmuus, ympäristönsuojelu ja yhtäläinen kilpailun taso kaikissa jäsenvaltioissa. On tärkeää, että julkisen palvelun vaatimuksia voidaan tulkita kansalliselta pohjalta ottaen huomioon kansallinen tilanne ja noudattaen yhteisön oikeutta.

(47) Jäsenvaltioiden olisi voitava nimetä toimituksista viime kädessä vastaava taho. Tämä sähköntoimittaja voi olla sellaisen vertikaalisesti integroituneen yrityksen myyntiosasto, joka harjoittaa myös jakelutoimintaa, edellyttäen että se täyttää tämän direktiivin mukaiset eriyttämisvaatimukset.

(48) Jäsenvaltioiden toteuttamiin toimenpiteisiin sosiaaliseen ja taloudelliseen yhteenkuuluvuuteen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi olisi voitava sisältyä erityisesti riittävien taloudellisten kannustimien tarjoaminen, jossa käytetään tarvittaessa kaikkia olemassa olevia kansallisia ja yhteisön välineitä. Tällaisiin välineisiin voi kuulua vastuujärjestelyjä tarvittavien investointien turvaamiseksi.

(49) Sikäli kuin toimenpiteet, joita jäsenvaltio toteuttaa julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi, ovat perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukaista valtion tukea, niistä on perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti annettava tieto komissiolle.

(50) Julkisen palvelun, myös yleispalvelun, vaatimuksia ja niistä seuraavia yhteisiä vähimmäisnormeja olisi edelleen tiukennettava sen varmistamiseksi, että kaikki ja varsinkin heikossa asemassa olevat kuluttajat voivat hyötyä kilpailusta ja oikeudenmukaisista hinnoista. Julkisen palvelun vaatimukset olisi määriteltävä kansallisella tasolla kansallisten olosuhteiden mukaisesti; jäsenvaltioiden olisi kuitenkin tällöin noudatettava yhteisön oikeutta. Unionin kansalaisten ja jäsenvaltioiden harkinnan mukaan myös pienten yritysten olisi voitava nauttia julkisen palvelun velvoitteista, erityisesti toimitusvarmuuden ja kohtuullisten

hintojen suhteen. Keskeinen tekijä kuluttajille tehtävissä toimituksissa on mahdollisuus saada puolueettomia ja avoimia kulutustietoja. Kuluttajilla olisi sen vuoksi oltava mahdollisuus saada käyttöönsä itseään koskevat kulutustiedot ja kulutukseen liittyvät hinnat sekä palvelumaksut, jotta he voivat pyytää kilpailijoita tekemään tarjouksia kyseisten tietojen pohjalta. Kuluttajilla olisi myös oltava oikeus saada asianmukaisesti tietoja energiankulutuksestaan. Ennakkomaksujen olisi heijastettava todennäköistä sähkönkulutusta, ja eri maksujärjestelmien olisi oltava syrjimättömiä. Kuluttajille riittävän usein annettavat tiedot energiakustannuksista kannustavat energian säästämiseen, koska kuluttajat voivat saada niistä suoraa palautetta energiatehokkuuden parantamiseen tehtyjen investointien ja kulutustottumusten muutosten vaikutuksista. Energian loppukäytön tehokkuudesta ja energiapalveluista 5 päivänä huhtikuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/32/EY ([1]) täysimääräisen täytäntöönpanon kautta voidaan tältä osin auttaa kuluttajia alentamaan energiakustannuksiaan.

(51) Kuluttajien etujen olisi oltava keskeisessä osassa tässä direktiivissä, ja palvelun laadun olisi oltava sähköalan yritysten tärkein vastuualue. Kuluttajien nykyisiä oikeuksia on vahvistettava, ja ne on turvattava, ja niihin liittyvää avoimuutta olisi lisättävä. Kuluttajansuojatoimenpiteillä olisi varmistettava, että kaikki kuluttajat laajemmalla yhteisön toiminta-alalla hyötyvät kilpailulle avoimista markkinoista. Jäsenvaltioiden tai, kun jäsenvaltiossa on niin säädetty, sääntelyviranomaisten olisi huolehdittava kuluttajien oikeuksien toteutumisesta.

(52) Kuluttajien olisi saatava selkeitä ja ymmärrettäviä tietoja oikeuksistaan energia-alalla. Komission olisi laadittava asianomaisia sidosryhmiä, kuten jäsenvaltioita, kansallisia sääntelyviranomaisia, kuluttajajärjestöjä ja sähköalan yrityksiä, kuultuaan helppokäyttöinen, käyttäjäystävällinen energiankuluttajan tarkistuslista, jonka tarkoituksena on antaa kuluttajille käytännön tietoa heidän oikeuksistaan. Tarkistuslista olisi annettava kaikkien kuluttajien käyttöön, ja sen olisi oltava julkisesti saatavilla.

(53) Energiaköyhyys on kasvava ongelma yhteisössä. Siksi kaikkien asianomaisten jäsenvaltioiden, jotka eivät vielä ole laatineet kansallisia toimintasuunnitelmia tai muita tarvittavia toimintapuitteita energiaköyhyyden torjumiseksi, olisi tehtävä näin ja pyrittävä vähentämään tällaisessa tilanteessa olevien ihmisten määrää. Jäsenvaltioiden olisi joka tapauksessa varmistettava heikossa asemassa olevien asiakkaiden tarvitsemat energiatoimitukset. Tätä toteutettaessa voitaisiin käyttää yhdennettyä lähestymistapaa esimerkiksi sosiaalipolitiikan puitteissa, ja toimenpiteisiin voisi kuulua sosiaalipoliittisia toimia tai toimia asuntojen energiatehokkuuden parantamiseksi. Tällä direktiivillä olisi mahdollistettava ainakin kansalliset toimet heikossa asemassa olevien asiakkaiden hyväksi.

(54) Kaikkien kuluttajien saatavilla olevat tehokkaat riitojenratkaisukeinot takaavat paremman kuluttajansuojan. Jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön nopeat ja tehokkaat menettelyt valitusten käsittelemiseksi.

(55) Älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönoton olisi voitava perustua taloudelliseen arviointiin. Jos arvioinnissa todetaan, että kyseisten mittausjärjestelmien käyttöönotto on taloudellisesti järkevää ja kustannustehokasta vain sellaisten kuluttajien osalta, jotka kuluttavat tietyn määrän sähköä, jäsenvaltioiden olisi voitava ottaa tämä huomioon pannessaan täytäntöön älykkäitä mittausjärjestelmiä.

(56) Markkinahintojen olisi toimittava oikeina kannustimina, joilla edistetään verkon kehittämistä ja investointeja uuteen sähköntuotantoon.

(57) Jäsenvaltioiden olisi ehdottomasti huolehdittava siitä, että edistetään tervettä kilpailua ja eri toimittajien helppoa pääsyä verkkoon sekä varmistetaan uuden sähköntuotannon kapasiteetti, jotta kuluttajat saavat täyden hyödyn vapautetuista sähkön sisämarkkinoista.

(58) Sähkön sisämarkkinoiden luomiseksi jäsenvaltioiden olisi edistettävä kansallisten markkinoidensa yhdentymistä ja verkonhaltijoiden välistä yhteistyötä yhteisön ja alueellisella tasolla ja otettava tähän mukaan myös eristyksissä toimivat sähköalan saarekkeita muodostavat verkot, joita edelleen on yhteisön alueella.

(59) Tämän direktiivin yhtenä keskeisenä tavoitteena olisi oltava todellisten Euroopan sähkösisämarkkinoiden kehittäminen yhteisön laajuisen yhteenliitetyn verkon avulla, minkä vuoksi rajat ylittävää yhteenliittämistä ja alueellisia markkinoita koskevien sääntelykysymysten olisi oltava sääntelyviranomaisten tärkeimpiä tehtäviä niiden toimiessa tarvittaessa tiiviissä yhteistyössä viraston kanssa.

(60) Todellisten sisämarkkinoiden yhteisten sääntöjen ja kaikkien saatavilla olevan laajan energiantarjonnan turvaamisen olisi myös oltava yksi tämän direktiivin keskeisistä tavoitteista. Vääristymättömät markkinahinnat toimisivat kannustimena rajat ylittävälle yhteenliittämiselle ja investoinneille uuteen sähköntuotantoon ja johtaisivat pitkällä aikavälillä hintojen lähentymiseen.

(61) Sääntelyviranomaisten olisi myös annettava tietoja markkinoille siksi, että komissio voisi seurata ja valvoa sähkön sisämarkkinoita ja niiden lyhyen, keskipitkän ja pitkän

([1]) EUVL L 114, 27.4.2006, s. 64.

aikavälin kehitystä, mukaan luettuina sellaiset tekijät kuin tuotantokapasiteetti, eri sähköntuotannon lähteet, siirto- ja jakeluinfrastruktuurit, palvelun laatu, rajat ylittävä kauppa, ylikuormituksen hallinta, investoinnit, tukku- ja kuluttajahinnat, markkinoiden likviditeetti sekä ympäristönäkökohtia ja tehokkuutta koskevat parannukset. Kansallisten sääntelyviranomaisten olisi ilmoitettava kilpailuviranomaisille ja komissiolle jäsenvaltioista, joissa hinnat haittaavat kilpailua ja markkinoiden moitteetonta toimintaa.

(62) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitetta eli täysin toimintakykyisten sähkön sisämarkkinoiden luomista, vaan se voidaan saavuttaa paremmin yhteisön tasolla, joten yhteisö voi toteuttaa toimenpiteitä perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen.

(63) Verkkoon pääsyä koskevista edellytyksistä rajat ylittävässä sähkön kaupassa 13 päivänä heinäkuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 714/2009 ([1]) mukaan komissio voi antaa suuntaviivoja tarvittavan yhdenmukaistamistason saavuttamiseksi. Tällaiset suuntaviivat, jotka ovat sitovia täytäntöönpanotoimia, ovat myös tämän direktiivin tiettyjen säännösten kannalta hyödyllinen väline, jota voidaan tarvittaessa mukauttaa nopeasti.

(64) Tämän direktiivin täytäntöönpanemiseksi tarvittavista toimenpiteistä olisi päätettävä menettelystä komissiolle siirrettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä 28 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyn neuvoston päätöksen 1999/468/EY ([2]) mukaisesti.

(65) Komissiolle olisi erityisesti siirrettävä toimivalta antaa suuntaviivat, jotka ovat tarpeen tämän direktiivin tavoitteen saavuttamiseksi vaadittavan yhdenmukaistamisen vähimmäistason määrittelemiseksi. Koska nämä toimenpiteet ovat laajakantoisia ja niiden tarkoituksena on muuttaa tämän direktiivin muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä uusilla muilla kuin keskeisillä osilla, ne on hyväksyttävä päätöksen 1999/468/EY 5 a artiklassa säädettyä valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.

(66) Paremmasta lainsäädännöstä tehdyn toimielinten välisen sopimuksen ([3]) 34 kohdan mukaisesti jäsenvaltioita kannustetaan laatimaan itseään varten ja yhteisön edun vuoksi omia taulukoitaan, joista ilmenee mahdollisuuksien mukaan tämän direktiivin ja sen kansallisen lainsäädännön osaksi saattamisen edellyttämien toimenpiteiden välinen vastaavuus, ja julkistamaan ne.

(67) Koska direktiiviin 2003/54/EY tehdään nyt huomattavia muutoksia, kyseiset säännökset on selkeyden ja järkeistämisen vuoksi syytä laatia uudelleen kokoamalla ne uudessa direktiivissä yhdeksi säädökseksi.

(68) Tässä direktiivissä otetaan huomioon perusoikeudet ja etenkin Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet,

OVAT ANTANEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I LUKU

KOHDE, SOVELTAMISALA JA MÄÄRITELMÄT

1 artikla

Kohde ja soveltamisala

Tässä direktiivissä vahvistetaan yhteiset säännöt sähkön tuotannolle, siirrolle, jakelulle ja toimitukselle sekä kuluttajansuojaa koskevat säännöt, jotta voidaan tehostaa ja yhdentää yhteisön kilpailulle avoimia sähkömarkkinoita. Siinä annetaan säännöt, jotka koskevat sähköalan järjestämistä ja toimintaa, avointa markkinoille pääsyä, tarjouskilpailuihin sovellettavia perusteita ja menettelyjä, lupien myöntämistä ja verkkojen käyttöä. Siinä määritellään myös yleispalvelun velvoitteet ja sähkönkuluttajien oikeudet ja selvennetään kilpailuvaatimuksia.

2 artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

1) ”tuotannolla” sähkön tuottamista;

2) ”tuottajalla” sähköä tuottavaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä;

3) ”siirrolla” sähkön siirtämistä yhteenliitetyssä siirtojännite- ja suurjänniteverkossa toimitettavaksi loppukäyttäjille tai jakelijoille, mutta ei toimitusta;

4) ”siirtoverkonhaltijalla” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka on vastuussa siirtoverkon käytöstä, ylläpidosta ja tarvittaessa kehittämisestä tietyllä alueella, sen mahdollisista yhteyksistä muihin verkkoihin sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset sähkön siirtovaatimukset pitkällä aikavälillä;

5) ”jakelulla” sähkön siirtämistä suur-, keski- ja pienjännitteisissä jakeluverkoissa asiakkaille, mutta ei sähkön toimitusta;

([1]) Katso tämän virallisen lehden sivu 15.
([2]) EYVL L 184, 17.7.1999, s. 23.
([3]) EUVL C 321, 31.12.2003, s. 1.

6) ”jakeluverkonhaltijalla” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka on vastuussa jakeluverkon käytöstä, ylläpidosta ja tarvittaessa kehittämisestä tietyllä alueella, sen mahdollisista yhteyksistä muihin verkkoihin sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset sähkön jakeluvaatimukset pitkällä aikavälillä;

7) ”asiakkaalla” sähkön tukkuasiakasta tai loppukäyttäjää;

8) ”tukkuasiakkaalla” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ostaa sähköä jälleenmyyntiä varten sen verkon sisällä tai ulkopuolella, johon hän/he kuuluu;

9) ”loppukäyttäjällä” asiakasta, joka ostaa sähköä omaan käyttöönsä;

10) ”kotitalousasiakkaalla” asiakasta, joka ostaa sähköä oman kotitaloutensa käyttöön muuta kuin kaupallista tai elinkeinotoimintaa varten;

11) ”muulla kuin kotitalousasiakkaalla” luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, jotka ostavat sähköä muuhun kuin oman kotitaloutensa käyttöön, mukaan lukien tuottajat ja tukkuasiakkaat;

12) ”vaatimukset täyttävällä asiakkaalla” asiakasta, joka voi 33 artiklan mukaisesti vapaasti ostaa sähköä valitsemaltaan toimittajalta;

13) ”rajayhdysjohdolla” sähköverkkojen toisiinsa liittämiseen käytettäviä välineitä;

14) ”yhteenliitetyllä verkolla” yhdellä tai useammalla rajayhdysjohdolla toisiinsa liitettyjä siirto- ja jakeluverkkoja;

15) ”erillisellä linjalla” joko sähkölinjaa, joka liittää erillisen tuotantoyksikön erilliseen asiakkaaseen, tai sähkölinjaa, joka liittää sähköntuottajan ja sähkön toimittajan niiden omiin tiloihin, tytäryrityksiin ja vaatimukset täyttäviin asiakkaisiin suoraa sähkön toimitusta varten;

16) ”taloudellisella arvojärjestyksellä” sähköntoimituslähteiden asettamista järjestykseen taloudellisin perustein;

17) ”lisäpalvelulla” siirto- tai jakeluverkon toimintaan tarvittavaa palvelua;

18) ”verkon käyttäjällä” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka toimittaa sähköä siirto- tai jakeluverkkoon tai jolle sitä toimitetaan siirto- tai jakeluverkosta;

19) ”toimituksella” ja ”toimittamisella” sähkön myyntiä asiakkaille, mukaan lukien jälleenmyynti;

20) ”integroituneella sähköalan yrityksellä” vertikaalisesti tai horisontaalisesti integroitunutta yritystä;

21) ”vertikaalisesti integroituneella yrityksellä” sähköalan yritystä tai sähköalan yritysten ryhmää, jossa samalla henkilöllä tai samoilla henkilöillä on oikeus käyttää, joko suoraan tai välillisesti, määräysvaltaa ja jossa yritys tai yritysten ryhmä harjoittaa ainakin joko sähkön siirtoa tai jakelua ja ainakin joko sähkön tuotantoa tai toimittamista;

22) ”omistussuhteessa olevalla yrityksellä” perustamissopimuksen 44 artiklan 2 kohdan g alakohdan (*) perusteella konsolidoiduista tilinpäätöksistä (1) 13 päivänä kesäkuuta 1983 annetun seitsemännen neuvoston direktiivin 83/349/ETY 41 artiklassa tarkoitettuja sidosyrityksiä ja/tai kyseisen direktiivin 33 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja osakkuusyrityksiä ja/tai samoille osakkeenomistajille kuuluvia yrityksiä;

23) ”horisontaalisesti integroituneella yrityksellä” yritystä, joka harjoittaa ainakin joko sähkön tuotantoa myyntiin, sähkön siirtoa, jakelua tai toimittamista sekä lisäksi jotain muuta sähköön liittymätöntä toimintaa;

24) ”tarjouskilpailumenettelyllä” menettelyä, jossa suunnitellut lisävaatimukset ja varakapasiteetti katetaan toimituksilla uudesta tai olemassa olevasta tuotantokapasiteetista;

25) ”pitkän aikavälin suunnittelulla” tuotanto-, siirto- ja jakelukapasiteetin investointitarpeen suunnittelua pitkällä aikavälillä sähkön kysynnän tyydyttämiseksi verkossa ja toimitusten varmistamiseksi asiakkaille;

26) ”pienellä erillisellä verkolla” mitä tahansa verkkoa, jossa kulutus oli alle 3 000 gigawattituntia vuonna 1996 ja jossa alle 5 prosenttia vuosikulutuksesta on peräisin yhteenliittämisistä toisiin verkkoihin;

27) ”erittäin pienellä erillisellä verkolla” mitä tahansa verkkoa, jossa kulutus oli vuonna 1996 alle 500 gigawattituntia ja jota ei ole liitetty muihin verkkoihin;

28) ”varmuudella” sähkön toimitus- ja hankintavarmuutta sekä teknistä turvallisuutta;

29) ”energiatehokkuutta edistävällä kysynnänhallinnalla” yleistä tai yhdennettyä lähestymistapaa, jonka tavoitteena on vaikuttaa sähkönkulutuksen määrään ja ajankohtaan primaarienergian kulutuksen ja huippukuormitusten vähentämiseksi suosimalla tuotantokapasiteetin lisäämiseen tähtäävien investointien sijasta sellaisia investointeja, jotka tehdään energiatehokkuutta edistäviin toimenpiteisiin tai muihin toimenpiteisiin, kuten keskeytettävissä oleviin toimitussopimuksiin, jos tällaiset investoinnit ovat tehokkain ja taloudellisin vaihtoehto ottaen huomioon vähentyneen energiankulutuksen myönteiset ympäristövaikutukset sekä siihen liittyvät toimitusvarmuutta ja jakelukustannuksia koskevat näkökohdat;

(*) Direktiivin 83/349/ETY nimi on mukautettu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen artikloiden uudelleen numeroinnin, jota Amsterdamin sopimuksen 12 artikla edellyttää, ottamiseksi huomioon; alkuperäinen viittaus oli 54 artiklan 3 kohdan g alakohtaan.

(1) EYVL L 193, 18.7.1983, s. 1.

30) ”uusiutuvilla energialähteillä” uusiutuvia, muita kuin fossiilisia energialähteitä (tuuli-, aurinko-, maalämpö-, aalto- ja vuorovesienergia, vesivoima, biomassa, kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvä kaasu ja biokaasu);

31) ”hajautetulla tuotannolla” jakeluverkkoon kytkettyjä voimaloita;

32) ”sähköntoimitussopimuksella” sähkön toimittamisesta tehtyä sopimusta, lukuun ottamatta sähköjohdannaisia;

33) ”sähköjohdannaisella” rahoitusvälineiden markkinoista 21 päivänä huhtikuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY ([1]) liitteessä I olevan C osan 5, 6 tai 7 kohdassa määriteltyä rahoitusvälinettä, jonka kohde-etuus on sähkö;

34) ”määräysvallalla” oikeuksia, sopimuksia tai muita keinoja, jotka joko erikseen tai yhdessä ja ottaen huomioon asiaan liittyvät tosiasialliset ja oikeudelliset olosuhteet antavat mahdollisuuden käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa yrityksessä, erityisesti:

   a) antamalla omistusoikeuden tai käyttöoikeuden yrityksen kaikkiin tai joihinkin varoihin;

   b) oikeuksin tai sopimuksin, joiden perusteella saadaan ratkaiseva vaikutusvalta yrityksen toimielinten kokoonpanossa, äänestyksissä tai päätöksissä;

35) ”sähköalan yrityksellä” luonnollista tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa ainakin yhtä seuraavista toiminnoista: sähkön tuotanto, siirto, jakelu, toimitus tai osto ja joka on vastuussa näihin toimintoihin liittyvistä kaupallisista, teknisistä tai ylläpitotehtävistä, lukuun ottamatta loppukäyttäjiä.

II LUKU

YLEISET SÄÄNNÖT ALAN JÄRJESTÄMISEKSI

3 artikla

Julkisen palvelun velvoitteet ja kuluttajansuoja

1. Jäsenvaltioiden on oman institutionaalisen järjestelmänsä mukaisesti ja toissijaisuusperiaate asianmukaisesti huomioon ottaen varmistettava, että sähköalan yritykset toimivat tämän direktiivin periaatteiden mukaisesti siten, että sähköalalla saadaan aikaan kilpailulle avoimet, varmat ja ympäristön kannalta kestävät markkinat, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 2 kohdan soveltamista, eivätkä jäsenvaltiot saa harjoittaa syrjintää näiden yritysten välillä niiden oikeuksien tai velvollisuuksien suhteen.

2. Ottaen täysin huomioon perustamissopimuksen asiaa koskevat määräykset ja erityisesti sen 86 artiklan jäsenvaltiot voivat yleisen taloudellisen edun nimissä asettaa sähköalalla toimiville yrityksille julkisen palvelun velvoitteita, jotka voivat koskea turvallisuutta, mukaan lukien toimitusvarmuus, toimitusten säännöllisyyttä, laatua ja hintaa sekä ympäristönsuojelua, mukaan lukien energiatehokkuus, uusiutuvista lähteistä tuotettu energia ja ilmastonsuojelu. Näiden velvoitteiden on oltava selkeästi määriteltyjä, avoimia, syrjimättömiä ja todennettavia, ja niillä on turvattava se, että yhteisön sähköalan yritykset ovat tasapuolisesti jäsenvaltioiden sähkönkuluttajien käytettävissä. Tässä kohdassa tarkoitetun toimitusvarmuuden turvaamiseksi ja energiatehokkuutta edistävän kysynnänhallinnan osalta sekä ympäristötavoitteiden ja uusiutuvista lähteistä tuotettavaa energiaa koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi jäsenvaltiot voivat toteuttaa pitkän aikavälin suunnittelua ottaen huomioon, että kolmannet osapuolet saattavat pyrkiä verkkoon.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikilla kotitalousasiakkailla ja jäsenvaltioiden harkinnan mukaan myös pienillä yrityksillä (yritys, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 50 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 10 miljoonaa euroa) on oikeus saada yleispalvelua eli määrätynlaatuisia sähköntoimituksia niiden alueella kohtuullisin, helposti ja selkeästi verrattavin, avoimin ja syrjimättömin hinnoin. Yleispalvelun varmistamista varten jäsenvaltiot voivat nimetä toimituksista viime kädessä vastaavan tahon. Jäsenvaltioiden on asetettava jakeluyhtiöille velvollisuus liittää asiakkaat verkkoonsa sellaisin ehdoin ja tariffein, jotka on vahvistettu 37 artiklan 6 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen. Mikään tässä direktiivissä ei estä jäsenvaltioita lujittamasta yksityisten, pienten ja keskisuurten kuluttajien markkina-asemaa edistämällä mainitun kuluttajaryhmän mahdollisuuksia kehittää vapaaehtoista yhteisedustusta.

Ensimmäinen alakohta on pantava täytäntöön avoimella ja syrjimättömällä tavalla eikä se saa haitata 33 artiklan mukaista markkinoiden avaamista.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikilla asiakkailla on oikeus valita sähköntoimittajansa kiinnostuneiden joukosta riippumatta siitä, missä jäsenvaltiossa tällä on toimilupa, jos toimittaja noudattaa sovellettavia kauppaa ja tasapainottamista koskevia sääntöjä. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että hallinnolliset menettelyt eivät syrji sähköä toimittavia yrityksiä, joilla jo on toimilupa toisessa jäsenvaltiossa.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että

a) asiakkaan halutessa sopimusehtojen mukaisesti vaihtaa toimittajaa kyseinen verkonhaltija tai kyseiset verkonhaltijat saattavat muutoksen voimaan kolmen viikon kuluessa, ja

b) asiakkaalla on oikeus saada kaikki merkitykselliset kulutustiedot.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että a ja b alakohdassa tarkoitetut oikeudet turvataan kustannusten, työmäärän ja ajan osalta syrjimättömästi kaikille asiakkaille.

([1]) EUVL L 145, 30.4.2004, s. 1.

6. Jos jäsenvaltio myöntää 2 ja 3 kohdassa esitettyjen velvoitteiden täyttämisestä rahallisen korvauksen, muunlaisia korvauksia ja yksinoikeuksia, tämä on toteutettava syrjimättömällä ja avoimella tavalla.

7. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet loppukäyttäjien suojelemiseksi ja varmistettava erityisesti, että heikossa asemassa olevia asiakkaita suojellaan asianmukaisilla toimenpiteillä. Tässä yhteydessä kunkin jäsenvaltion on määritettävä heikossa asemassa olevien asiakkaiden käsite, jolla voidaan viitata energiaköyhyyteen ja muun muassa kieltoon kytkeä tällaiset asiakkaat pois verkosta kriittisinä aikoina. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että heikossa asemassa olevia asiakkaita koskevia oikeuksia ja velvoitteita sovelletaan. Niiden on erityisesti toteutettava toimenpiteitä syrjäseuduilla asuvien loppukäyttäjien suojelemiseksi. Niiden on varmistettava kuluttajansuojan korkea taso erityisesti sopimusehtojen, yleisen tiedottamisen ja riitojenratkaisumenettelyjen avoimuuden osalta. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vaatimukset täyttävät asiakkaat voivat tosiasiallisesti helposti vaihtaa toimittajaa. Ainakin kotitalousasiakkaiden osalta näihin toimenpiteisiin on kuuluttava liitteessä I esitetyt toimenpiteet.

8. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä, kuten laadittava kansallisia energian käyttöä koskevia toimintasuunnitelmia ja myönnettävä sosiaaliturvaetuuksia, heikossa asemassa olevien asiakkaiden tarvitsemien sähkötoimitusten varmistamiseksi tai tuettava energiatehokkuuden parantamista, jotta voidaan puuttua ilmenevään energiaköyhyyteen myös tarkasteltaessa köyhyyttä laajemmin. Tällaiset toimenpiteet eivät saa estää 33 artiklassa tarkoitettua markkinoiden tehokasta avaamista tai markkinoiden toimintaa, ja niistä on tarvittaessa ilmoitettava komissiolle tämän artiklan 15 kohdan säännösten mukaisesti. Ilmoitus voi koskea myös yleisen sosiaaliturvajärjestelmän puitteissa toteutettuja toimenpiteitä.

9. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sähköntoimittajat erittelevät laskuissa tai niiden yhteydessä ja loppukäyttäjille suunnatussa myynninedistämisaineistossa seuraavat seikat:

a) kunkin energialähteen osuus kaikista toimittajan käyttämistä polttoaineista edellisen vuoden aikana ymmärrettävällä ja kansallisella tasolla vertailukelpoisella tavalla;

b) ainakin viittaus olemassa oleviin tietolähteisiin, esimerkiksi verkkosivuihin, joilla on julkisesti saatavilla olevia tietoja toimittajan edellisen vuoden aikana käyttämällä polttoainevalikoimalla tuotetusta sähköstä johtuvista ympäristövaikutuksista, ainakin hiilidioksidipäästöistä ja radioaktiivisista jätteistä.

c) tiedot kuluttajien oikeuksista, jotka koskevat riita-asioissa käytettäviä riitojenratkaisukeinoja.

Sähköpörssistä hankitun tai yhteisön ulkopuolella sijaitsevasta yrityksestä tuodun sähkön osalta voidaan ensimmäisen kohdan a ja b alakohdan osalta käyttää sähköpörssin tai kyseisen yrityksen ilmoittamia edellisen vuoden lukuja.

Sääntelyviranomaisen tai muun toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että toimittajien asiakkailleen tämän artiklan mukaisesti antamat tiedot ovat luotettavia ja että ne annetaan kansallisella tasolla vertailukelpoisella tavalla.

10. Jäsenvaltioiden on tarvittaessa toteutettava toimenpiteet sellaisten tavoitteiden saavuttamiseksi, jotka liittyvät sosiaaliseen ja taloudelliseen yhteenkuuluvuuteen sekä ympäristönsuojeluun, joihin on sisällyttävä energiatehokkuutta edistäviä kysynnänhallintatoimia ja ilmastonmuutoksen torjuntakeinoja, sekä toimitusvarmuuteen. Toimenpiteisiin voi sisältyä erityisesti riittävien taloudellisten kannustimien tarjoaminen, jossa käytetään tarvittaessa kaikkia olemassa olevia kansallisia ja yhteisön keinoja, tarvittavan verkkoinfrastruktuurin, myös yhteenliittämiskapasiteetin, ylläpitoa ja rakentamista varten.

11. Energiatehokkuuden edistämiseksi jäsenvaltioiden tai, kun jäsenvaltiossa on niin säädetty, sääntelyviranomaisen on vahvasti suositeltava, että sähköalan yritykset optimoivat sähkön käytön, esimerkiksi tarjoamalla energianhallintapalveluja, kehittämällä innovatiivisia hinnoittelumalleja tai ottamalla tarvittaessa käyttöön älykkäitä mittausjärjestelmiä tai älykkäitä verkkoja.

12. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että otetaan käyttöön keskitettyjä palvelupisteitä, jotta kuluttajille voidaan antaa kaikki tarvittavat tiedot heidän oikeuksistaan, voimassa olevasta lainsäädännöstä ja riita-asioissa käytettävistä riitojenratkaisukeinoista. Nämä palvelupisteet voidaan sijoittaa yleisten kuluttajaneuvontapisteiden yhteyteen.

13. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että käytettävissä on riippumaton mekanismi, kuten energia-asioiden oikeusasiamies tai kuluttajansuojaelin, jonka avulla voidaan tehokkaasti käsitellä valituksia ja ratkaista riitoja tuomioistuinten ulkopuolella.

14. Jäsenvaltiot voivat päättää olla soveltamatta 7, 8, 32 ja/tai 34 artiklan säännöksiä sikäli kuin niiden soveltaminen oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estäisi sähköalan yrityksiä täyttämästä niille yleisen taloudellisen edun nimissä asetettuja velvoitteita ja sikäli kuin sillä ei vaikuteta kaupan kehitykseen tavalla, joka olisi ristiriidassa yhteisön etujen kanssa. Yhteisön etuihin kuuluu muun muassa kilpailu vaatimukset täyttävistä asiakkaista tämän direktiivin ja perustamissopimuksen 86 artiklan mukaisesti.

15. Jäsenvaltioiden on tämän direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä ilmoitettava komissiolle kaikki yleispalvelun sekä julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi hyväksytyt toimenpiteet, mukaan lukien kuluttajansuojelu ja ympäristönsuojelu, ja niiden mahdolliset vaikutukset kansalliseen ja kansainväliseen kilpailuun riippumatta siitä, edellyttävätkö tällaiset toimenpiteet poikkeamista tämän direktiivin säännöksistä. Niiden on sen jälkeen ilmoitettava komissiolle kahden vuoden välein kaikista tällaisia toimenpiteitä koskevista muutoksista riippumatta siitä, edellyttävätkö ne poikkeamista tämän direktiivin säännöksistä.

16. Komissio laatii asianomaisia sidosryhmiä, kuten jäsenvaltioita, kansallisia sääntelyviranomaisia, kuluttajajärjestöjä, sähköalan yrityksiä ja tähän asti saavutetun edistyksen perusteella työmarkkinaosapuolia, kuultuaan selkeän ja tiiviissä muodossa olevan energiankuluttajan tarkistuslistan, jossa on käytännön tietoa energiankuluttajien oikeuksista. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sähköntoimittajat tai jakeluverkonhaltijat ryhtyvät yhteistyössä sääntelyviranomaisen kanssa tarvittaviin toimiin, jotta kaikki kuluttajat saavat kopion energiankuluttajan tarkistuslistasta, ja että ne varmistavat, että se on julkisesti saatavilla.

4 artikla

Toimitusvarmuuden seuranta

Jäsenvaltioiden on varmistettava toimitusvarmuuteen liittyvien kysymysten seuranta. Jäsenvaltiot voivat harkintansa mukaan antaa tämän tehtävän 35 artiklassa tarkoitettujen sääntelyviranomaisten hoidettavaksi. Erityisesti on seurattava tarjonnan ja kysynnän tasapainoa kansallisilla markkinoilla, odotetun tulevan kysynnän tasoa, suunnitteilla tai rakenteilla olevan lisäkapasiteetin määrää sekä verkkojen laatua ja niiden ylläpidon tasoa samoin kuin toimenpiteitä kysyntähuippujen kattamiseksi ja yhden tai useamman sähkön toimittajan toimitusvajausten hoitamiseksi. Toimivaltaisten viranomaisten on julkaistava joka toinen vuosi heinäkuun 31 päivään mennessä kertomus, jossa esitellään näiden kysymysten seurannasta saatuja tuloksia sekä mahdollisia toimenpiteitä, joita on toteutettu tai joita suunnitellaan tulosten sitä edellyttäessä, ja toimitettava tämä kertomus viipymättä komissiolle.

5 artikla

Tekniset säännöt

Sääntelyviranomaisten, kun jäsenvaltiossa on niin säädetty, tai jäsenvaltioiden on varmistettava, että tekniset turvallisuusperusteet määritellään ja että tekniset säännöt, joilla asetetaan tekniset vähimmäisvaatimukset suunnittelulle ja toiminnalle sähköntuotantolaitosten, jakeluverkkojen, suoraan liitettyjen kuluttajien laitteistojen, rajayhdysjohtojen ja erillisten linjojen liittämiseksi verkkoon, laaditaan ja julkistetaan. Näillä teknisillä säännöillä varmistetaan järjestelmien yhteentoimivuus, ja niiden on oltava puolueettomia ja syrjimättömiä. Virasto voi tarvittaessa esittää asianmukaisia suosituksia näiden sääntöjen yhteensopivuuden saavuttamiseksi. Säännöt on ilmoitettava komissiolle teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 22 päivänä kesäkuuta 1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY ([1]) 8 artiklan mukaisesti.

6 artikla

Alueellisen yhteistyön edistäminen

1. Jäsenvaltioiden ja sääntelyviranomaisten on toimittava keskenään yhteistyössä kansallisten markkinoidensa yhdentämiseksi yhdellä tai useammalla aluetasolla, mikä olisi ensimmäinen askel kohti täydellisesti vapautettuja sisämarkkinoita. Sääntelyviranomaisten, kun jäsenvaltioissa on niin säädetty, tai jäsenvaltioiden on erityisesti tuettava ja edistettävä siirtoverkonhaltijoiden yhteistyötä aluetasolla muun muassa rajat ylittävissä kysymyksissä kilpailulle avointen sähkön sisämarkkinoiden luomiseksi ja edistettävä oikeudellisten, teknisten ja sääntelykehystensä yhdenmukaisuutta sekä edistettävä sellaisten eristyksissä toimivien sähköalan saarekkeita muodostavien verkkojen yhdentymistä, joita edelleen on yhteisön alueella. Tällaisen alueellisen yhteistyön piiriin on kuuluttava yhteistyö niillä maantieteellisillä alueilla, jotka on määritelty asetuksen (EY) N:o 714/2009 12 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Tällaisen yhteistyön piiriin saattaa kuulua muita maantieteellisiä alueita.

2. Viraston on toimittava yhteistyössä kansallisten sääntelyviranomaisten ja siirtoverkonhaltijoiden kanssa, jotta varmistetaan eri alueiden sääntelykehysten yhteensopivuus kilpailulle avointen sähkön sisämarkkinoiden luomiseksi. Jos virasto katsoo yhteistyön edellyttävän sitovia sääntöjä, se antaa asianmukaisia suosituksia.

3. Jäsenvaltioiden on panemalla tämä direktiivi täytäntöön varmistettava, että siirtoverkonhaltijoilla on aluetasolla yksi tai useampi yhdennetty järjestelmä, joka kattaa kaksi tai useampia jäsenvaltioita, kapasiteetin jakamiseksi ja verkon turvallisuuden tarkastamiseksi.

4. Jos vertikaalisesti integroitunut siirtoverkonhaltija osallistuu yhteisyritykseen, joka on perustettu tällaisen yhteistyön toteuttamiseksi, yhteisyrityksen on laadittava ja pantava täytäntöön sääntöjen noudattamista koskeva ohjelma, jossa esitetään toteutettavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei syrjintää ja kilpailunvastaista toimintaa esiinny. Sääntöjen noudattamista koskevassa ohjelmassa on esitettävä työntekijöiden erityiset velvoitteet syrjinnän ja kilpailunvastaisen toiminnan estämistä koskevan tavoitteen saavuttamiseksi. Viraston on hyväksyttävä ohjelma. Vertikaalisesti integroituneiden siirtoverkonhaltijoiden ohjelman seurantaa varten asettamien toimihenkilöiden on seurattava ohjelman noudattamista riippumattomasti.

III LUKU

TUOTANTO

7 artikla

Lupamenettely uuden kapasiteetin osalta

1. Uuden sähköntuotantokapasiteetin rakentamiseksi jäsenvaltioiden on luotava lupamenettely, jota on sovellettava puolueettomien, avoimien ja syrjimättömien perusteiden mukaisesti.

2. Jäsenvaltioiden on määriteltävä perusteet, joita sovelletaan tuotantokapasiteetin rakentamista koskevien lupien myöntämiseen niiden alueella. Jäsenvaltioiden on asianmukaisia perusteita määrittäessään otettava huomioon seuraavat tekijät:

a) sähköverkon, laitteistojen ja niihin liittyvien laitteiden turvallisuus ja varmuus,

([1]) EYVL L 204, 21.7.1998, s. 37.

b) kansanterveyden ja turvallisuuden suojelu,

c) ympäristönsuojelu,

d) maankäyttö ja laitosten sijaintipaikan valinta,

e) julkisten maa-alueiden käyttö,

f) energiatehokkuus,

g) primaaristen energialähteiden laatu,

h) hakijan erityisominaisuudet, kuten tekniset, taloudelliset tai rahoitukselliset valmiudet,

i) 3 artiklan mukaisesti hyväksyttyjen toimenpiteiden noudattaminen,

j) tuotantokapasiteetin panos, jolla edistetään uusiutuvien energialähteiden vähintään 20 prosentin osuutta energian kokonaisloppukulutuksesta koskevan yhteisön tavoitteen saavuttamista vuoteen 2020 mennessä, jota tarkoitetaan uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energia käytön edistämisestä 23 päivänä huhtikuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/28/EY ([1]) 3 artiklan 1 kohdassa, ja

k) tuotantokapasiteetin panos päästöjen vähentämisessä.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että hajautettua ja/tai pienimuotoista tuotantoa varten on erityisiä lupamenettelyjä, joissa otetaan huomioon kyseisen tuotannon rajoitettu koko ja mahdollinen vaikutus.

Jäsenvaltiot voivat vahvistaa suuntaviivoja erityistä lupamenettelyä varten. Kansallisten sääntelyviranomaisten tai muiden toimivaltaisten kansallisten viranomaisten, mukaan luettuina suunnitteluviranomaiset, on tarkistettava kyseiset suuntaviivat, ja ne voivat suositella niihin muutoksia.

Kun jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön erityistä maankäyttöä koskevia lupamenettelyjä, joita sovelletaan merkittäviin uusiin infrastruktuurihankkeisiin tuotantokapasiteetin alalla, jäsenvaltioiden on tarvittaessa sisällytettävä uuden tuotantokapasiteetin rakentaminen kyseisten menettelyjen soveltamisalaan ja pantava ne täytäntöön syrjimättömällä tavalla ja asianmukaisessa määräajassa.

4. Lupamenettelyt ja perusteet on julkistettava. Hakijoille on ilmoitettava luvan epäämisen syyt. Syiden on oltava puolueettomia, syrjimättömiä, hyvin perusteltuja ja asianmukaisesti toteennäytettyjä. Hakijalla on oltava mahdollisuus hakea muutosta päätökseen.

8 artikla

Uutta kapasiteettia koskeva tarjouskilpailu

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimitusvarmuuden turvaamiseksi on mahdollisuus tarjota uutta kapasiteettia tai energiatehokkuutta edistäviä kysynnänhallintatoimia tarjouskilpailumenettelyn tai vastaavan avoimen ja syrjimättömän menettelyn avulla julkaistujen perusteiden pohjalta. Näitä menettelyjä voidaan kuitenkin käynnistää vain siinä tapauksessa, että lupamenettelyn perusteella rakennettava kapasiteetti tai toteutettavat energiatehokkuutta edistävät kysynnänhallintatoimet eivät ole riittävät toimitusvarmuuden turvaamiseksi.

2. Jäsenvaltiot voivat varmistaa, että niillä on ympäristönsuojelun ja uusimman teknologian edistämiseksi mahdollisuus järjestää uutta kapasiteettia koskeva tarjouskilpailu julkaistujen perusteiden pohjalta. Tarjouskilpailu voi liittyä uuteen kapasiteettiin tai energiatehokkuutta edistäviin kysynnänhallintatoimiin. Tarjouskilpailumenettely voidaan kuitenkin käynnistää vain siinä tapauksessa, että lupamenettelyn perusteella rakennettava tuotantokapasiteetti tai toteutettavat toimenpiteet eivät ole riittävät näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

3. Tuotantotavoista ja energiatehokkuutta edistävistä kysynnänhallintatoimista pidettävän tarjouskilpailun yksityiskohdat on julkaistava *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* vähintään kuusi kuukautta ennen tarjousten jättämiselle asetettua määräaikaa.

Tarjouskilpailuerittelyiden on oltava kaikkien jäsenvaltion alueelle sijoittuneiden, asiasta kiinnostuneiden yritysten saatavilla siten, että niillä on riittävästi aikaa tarjouksen tekemiseen.

Avoimuuden ja syrjimättömyyden varmistamiseksi tarjouserittelyihin on sisällyttävä yksityiskohtainen kuvaus sopimuserittelyistä ja menettelystä, jota kaikkien tarjouksen tekijöiden on noudatettava, sekä täydellinen luettelo tarjouksen tekijöiden valintaa ja sopimuksen tekemistä sääntelevistä perusteista, mukaan lukien tarjouskilpailuun sisältyvät kannustimet, kuten tuet. Nämä erittelyt voivat liittyä myös 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin alueisiin.

4. Kun pyydetään tarjouksia tarvittavasta sähköntuotantokapasiteetista, huomioon on otettava myös olemassa olevien sähköntuotantoyksiköiden sähköntoimitustarjoukset, joihin sisältyivät pitkän aikavälin toimitustakuut, edellyttäen, että lisävaatimukset voidaan tällä tavoin täyttää.

5. Jäsenvaltioiden on nimettävä viranomainen taikka julkinen tai yksityinen elin, joka on riippumaton sähkön tuotantoon, siirtoon, jakeluun ja toimitukseen liittyvistä toiminnoista ja joka voi olla 35 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu sääntelyviranomainen, vastaamaan tämän artiklan 1–4 kohdassa tarkoitetun tarjouskilpailumenettelyn järjestämisestä, seurannasta ja valvonnasta. Jos siirtoverkonhaltija on omistussuhteiltaan täysin riippumaton muista siirtoverkkoon liittymättömistä toiminnoista, se voidaan nimetä elimeksi, joka vastaa tarjouskilpailumenettelyn järjestämisestä, seurannasta ja valvonnasta. Tämän viranomaisen tai elimen on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet tarjouksiin sisältyvien tietojen luottamuksellisuuden varmistamiseksi.

([1]) EUVL L 140, 5.6.2009, s. 16.

IV LUKU

SIIRTOVERKON KÄYTTÖ

9 artikla

Siirtoverkkojen ja siirtoverkonhaltijoiden eriyttäminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 3 päivästä maaliskuuta 2012 alkaen:

a) jokainen yritys, joka omistaa siirtoverkon, toimii siirtoverkonhaltijana;

b) samalla henkilöllä tai henkilöillä ei ole oikeutta:

i) käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä ja käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden tai käyttää suoraan tai välillisesti oikeuksia siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden; eikä

ii) käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden ja käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä tai käyttää suoraan tai välillisesti oikeuksia tuotantoa tai toimittamista harjoittavaan yritykseen nähden;

c) samalla henkilöllä tai samoilla henkilöillä ei ole oikeutta nimittää siirtoverkonhaltijan tai siirtoverkon hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavan toimielimen jäseniä ja käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä tai käyttää suoraan tai välillisesti oikeuksia tuotantoa tai toimittamista harjoittavaan yritykseen nähden; sekä

d) sama henkilö ei voi olla yrityksen hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavan toimielimen jäsen sekä tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä että siirtoverkonhaltijassa tai siirtoverkossa.

2. Edellä 1 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitettuihin oikeuksiin kuuluvat erityisesti seuraavat:

a) oikeus käyttää äänivaltaa,

b) oikeus nimittää hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavan toimielimen jäseniä, tai

c) enemmistöosuuden omistaminen.

3. Edellä olevaa 1 kohdan b alakohtaa sovellettaessa ilmaisuun ”tuotantoa tai toimittamista harjoittava yritys” sisältyy maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä 13 päivänä heinäkuuta 2009 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/73/EY [1] tarkoitettu tuotantoa ja toimittamista harjoittava yritys” ja ilmaisuihin ”siirtoverkonhaltija” ja ”siirtoverkko” sisältyvät kyseisessä direktiivissä tarkoitetut ”siirtoverkonhaltija” ja ”siirtoverkko”.

4. Jäsenvaltiot voivat myöntää poikkeuksia 1 kohdan b ja c alakohdan soveltamisesta 3 päivään maaliskuuta 2013 saakka sillä edellytyksellä, että siirtoverkonhaltijat eivät kuulu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen.

5. Edellä 1 kohdan a alakohdassa asetettu velvollisuus katsotaan täytetyksi tilanteessa, jossa kaksi tai useampi siirtoverkkoja omistava yritys ovat perustaneet yhteisyrityksen, joka toimii siirtoverkonhaltijana kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa kyseisten siirtoverkkojen osalta. Yhteisyritykseen ei saa osallistua muita yrityksiä, ellei yritystä ole hyväksytty riippumattomaksi järjestelmävastaavaksi 13 artiklan nojalla tai riippumattomaksi siirtoverkonhaltijaksi V luvun soveltamista varten.

6. Jos tätä artiklaa sovellettaessa 1 kohdan b, c ja d alakohdassa tarkoitettu henkilö on jäsenvaltio tai muu julkinen elin, kahta erillistä julkista elintä, jotka käyttävät määräysvaltaa yhtäältä siirtoverkonhaltijassa tai siirtoverkossa ja toisaalta tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä, ei pidetä samana henkilönä tai samoina henkilöinä.

7. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 16 artiklassa tarkoitettuja kaupallisesti arkaluonteisia tietoja, jotka ovat vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen kuuluneen siirtoverkonhaltijan ja sen henkilöstön hallussa, tai tällaisen siirtoverkonhaltijan henkilöstöä, ei siirretä tuotantoa tai toimittamista harjoittaville yrityksille.

8. Jos siirtoverkko kuuluu 3 päivänä syyskuuta 2009 vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, jäsenvaltio voi päättää olla soveltamatta 1 kohtaa.

Tällöin kyseisen jäsenvaltion on joko

a) nimettävä riippumaton järjestelmävastaava 13 artiklan mukaisesti, tai

b) noudatettava V luvun säännöksiä.

9. Jos siirtoverkko kuuluu 3 päivänä syyskuuta 2009 vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen ja on tehty järjestelyjä, jotka takaavat siirtoverkonhaltijalle tehokkaamman riippumattomuuden kuin V luvun säännökset, jäsenvaltio voi päättää olla soveltamatta 1 kohtaa.

10. Ennen kuin yritys hyväksytään ja nimetään siirtoverkonhaltijaksi tämän artiklan 9 kohdan mukaisesti, se on sertifioitava noudattaen tämän direktiivin 10 artiklan 4, 5 ja 6 kohdan ja asetuksen (EY) N:o 714/2009 3 artiklan mukaisia menettelyjä, joiden mukaisesti komissio varmistaa, että tehdyt järjestelyt takaavat siirtoverkonhaltijalle tehokkaamman riippumattomuuden kuin V luvun säännökset.

[1] Katso tämän virallisen lehden sivu 94.

11. Vertikaalisesti integroituneita yrityksiä, jotka omistavat siirtoverkon, ei kuitenkaan saa estää toteuttamasta toimia 1 kohdan noudattamiseksi.

12. Tuotantoa tai toimittamista harjoittavat yritykset eivät saa missään suoraan tai välillisesti ottaa määräysvaltaa tai käyttää oikeuksia eriytettyihin siirtoverkonhaltijoihin nähden jäsenvaltioissa, jotka soveltavat 1 kohtaa.

10 artikla

Siirtoverkonhaltijoiden nimeäminen ja sertifiointi

1. Ennen kuin yritys hyväksytään ja nimetään siirtoverkonhaltijaksi, se on sertifioitava tämän artiklan 4, 5 ja 6 kohdan ja asetuksen (EY) N:o 714/2009 3 artiklan mukaisia menettelyjä noudattaen.

2. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja nimettävä siirtoverkonhaltijoiksi yritykset, jotka omistavat siirtoverkon ja joiden kansallinen sääntelyviranomainen on jäljempänä esitetyn sertifiointimenettelyn mukaisesti varmistanut noudattaneen 9 artiklan vaatimuksia. Siirtoverkonhaltijoiden nimeäminen on ilmoitettava komissiolle ja julkaistava *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

3. Siirtoverkonhaltijoiden on ilmoitettava sääntelyviranomaiselle kaikista suunnitelluista liiketoimista, jotka voivat edellyttää sen uudelleenarviointia, ovatko ne 9 artiklan vaatimusten mukaisia.

4. Sääntelyviranomaisten on valvottava, että siirtoverkonhaltijat noudattavat jatkuvasti 9 artiklan vaatimuksia. Niiden on aloitettava sertifiointimenettely tällaisen vaatimusten noudattamisen varmistamiseksi:

a) kun siirtoverkonhaltija tekee 3 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen,

b) omasta aloitteestaan, jos niiden tiedossa on, että suunniteltu muutos siirtoverkon omistajien tai siirtoverkonhaltijoiden suhteen käytetyissä oikeuksissa tai vaikutusvallassa saattaa johtaa 9 artiklan rikkomiseen, tai jos niillä on syytä epäillä, että tällainen rikkominen on saattanut tapahtua; tai

c) komission perustellusta pyynnöstä.

5. Sääntelyviranomaisten on tehtävä päätös siirtoverkonhaltijan sertifioinnista neljän kuukauden kuluessa siirtoverkonhaltijan tekemän ilmoituksen päivämäärästä tai komission pyynnön päivämäärästä. Tämän määräajan päätyttyä sertifiointi katsotaan myönnetyksi. Sääntelyviranomaisen nimenomainen tai hiljainen päätös voi tulla voimaan vasta sen jälkeen kun 6 kohdassa säädetty menettely on saatettu loppuun.

6. Sääntelyviranomaisen on ilmoitettava siirtoverkonhaltijan sertifiointia koskevasta nimenomaisesta tai hiljaisesta päätöksestä viipymättä komissiolle ja toimitettava ilmoituksen mukana kaikki päätöksen kannalta merkitykselliset tiedot. Komissio päättää asiasta asetuksen (EY) N:o 714/2009 3 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

7. Sääntelyviranomaiset ja komissio voivat pyytää siirtoverkonhaltijoilta ja tuotantoa tai toimittamista harjoittavilta yrityksiltä kaikkia tietoja, joilla on merkitystä niille tämän artiklan nojalla kuuluvien tehtävien suorittamisessa.

8. Sääntelyviranomaiset ja komissio käsittelevät kaupallisesti arkaluonteisia tietoja luottamuksellisina.

11 artikla

Sertifiointi kolmansien maiden osalta

1. Kun sertifiointia pyytää siirtoverkon omistaja tai siirtoverkonhaltija, joka on kolmannesta maasta olevan henkilön tai kolmansista maista olevien henkilöiden määräysvallassa, sääntelyviranomaisen on ilmoitettava asiasta komissiolle.

Sääntelyviranomaisen on myös ilmoitettava viipymättä komissiolle sellaisista tilanteista, jotka johtaisivat siihen, että kolmannesta maasta oleva henkilö tai kolmansista maista olevat henkilöt hankkivat määräysvallan siirtoverkkoon tai siirtoverkonhaltijaan.

2. Siirtoverkonhaltijoiden on ilmoitettava sääntelyviranomaiselle sellaisista tilanteista, jotka johtaisivat siihen, että kolmannesta maasta oleva henkilö tai kolmansista maista olevat henkilöt hankkivat määräysvallan siirtoverkkoon tai siirtoverkonhaltijaan.

3. Sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä päätösluonnos siirtoverkonhaltijan sertifioinnista neljän kuukauden kuluessa siirtoverkonhaltijan tekemän ilmoituksen päivämäärästä. Sen on evättävä sertifiointi, jos

a) ei ole osoitettu, että kyseinen yksikkö noudattaa 9 artiklan vaatimuksia; sekä

b) ei ole osoitettu sääntelyviranomaiselle tai muulle jäsenvaltion nimeämälle toimivaltaiselle viranomaiselle, että sertifioinnin myöntäminen ei vaaranna energian toimitusvarmuutta jäsenvaltiossa ja yhteisössä. Sääntelyviranomaisen tai muun nimetyn toimivaltaisen viranomaisen on asiaa harkitessaan otettava huomioon

   i) ne yhteisön oikeudet ja velvoitteet asianomaisen kolmannen maan suhteen, jotka johtuvat kansainvälisestä oikeudesta, myös sellaisesta yhden tai useamman kolmannen maan kanssa tehdystä sopimuksesta, jossa yhteisö on sopimuspuolena ja jossa käsitellään energian toimitusvarmuuteen liittyviä seikkoja

ii) ne jäsenvaltion oikeudet ja velvoitteet asianomaisen kolmannen maan suhteen, jotka johtuvat kyseisen kolmannen maiden kanssa tehdyistä sopimuksista, edellyttäen että ne ovat yhteisön oikeuden mukaisia, sekä

iii) muut tapaukseen ja asianomaiseen kolmanteen maahan liittyvät erityiset tosiseikat ja olosuhteet.

4. Sääntelyviranomaisen on annettava päätöksensä sekä kaikki päätöstä koskevat olennaiset tiedot viipymättä tiedoksi komissiolle.

5. Jäsenvaltioiden on annettava sääntelyviranomaiselle tai 3 kohdan b alakohdassa tarkoitetulle nimetylle toimivaltaiselle viranomaiselle mahdollisuus pyytää komissiolta lausunto ennen kuin sääntelyviranomainen tekee sertifiointipäätöksen siitä,

a) täyttääkö asianomainen yksikkö 9 artiklan vaatimukset; sekä

b) vaarantaako sertifioinnin myöntäminen energian toimitusvarmuuden yhteisössä.

6. Komissio tutkii 5 kohdassa tarkoitetun pyynnön heti sen saatuaan. Se toimittaa lausuntonsa kahden kuukauden kuluessa pyynnön vastaanottamisesta kansalliselle sääntelyviranomaiselle tai nimetylle toimivaltaiselle viranomaiselle, jos pyynnön esittäjä on kyseinen viranomainen.

Komissio voi lausuntoa laatiessaan pyytää viraston, asianomaisen jäsenvaltion ja asianosaisten näkemyksiä. Jos komissio tekee tällaisen pyynnön, kahden kuukauden määräaikaa jatketaan kahdella kuukaudella.

Jos komissio ei ole toimittanut lausuntoaan ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa tarkoitetussa määräajassa, katsotaan, ettei sillä ole sääntelyviranomaisen päätöksen johdosta huomautettavaa.

7. Arvioidessaan, vaarantaako kolmannesta maasta olevalla henkilöllä tai kolmansista maista olevilla henkilöillä oleva määräysvalta energian toimitusvarmuuden yhteisössä, komissio ottaa huomioon

a) tapauskohtaiset seikat ja sen, mikä kolmas maa tai mitkä kolmannet maat ovat kyseessä, sekä

b) yhteisöllä asianomaisen kolmannen maan tai kolmansien maiden suhteen olevat oikeudet ja velvoitteet, jotka johtuvat kansainvälisestä oikeudesta, myös sellaisesta yhden tai useamman kolmannen maan kanssa tehdystä sopimuksesta, jossa yhteisö on sopimuspuolena ja jossa käsitellään toimitusvarmuuteen liittyviä seikkoja.

8. Kansallisen sääntelyviranomaisen on tehtävä kahden kuukauden kuluessa 6 kohdassa tarkoitetun määräajan päättymisestä lopullinen päätöksensä sertifioinnista. Kansallisen sääntelyviranomaisen on lopullista päätöstä tehdessään otettava komission lausunto mahdollisimman tarkasti huomioon. Jäsenvaltioilla on joka tapauksessa oikeus evätä sertifiointi, jos sertifioinnin myöntäminen vaarantaa energian toimitusvarmuuden jäsenvaltiossa tai toisen jäsenvaltion energian toimitusvarmuuden. Jos jäsenvaltio on nimennyt muun toimivaltaisen viranomaisen arvioimaan 3 kohdan b alakohtaa, se voi pyytää kansallista sääntelyviranomaista tekemään lopullisen päätöksensä kyseisen toimivaltaisen viranomaisen arvioinnin mukaisesti. Kansallisen sääntelyviranomaisen lopullinen päätös ja komission lausunto julkaistaan yhdessä. Jos lopullinen päätös eroaa komission lausunnosta, kyseisen jäsenvaltion on esitettävä tällaisen päätöksen perustelut ja julkaistava ne yhdessä päätöksen kanssa.

9. Tämä artikla ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta harjoittaa kansallista oikeudellista valvontaa oikeutettujen yleisten turvallisuusetujen suojaamiseksi yhteisön oikeutta noudattaen.

10. Komissio voi antaa suuntaviivoja, joissa kuvataan yksityiskohtaisesti tämän artiklan soveltamiseksi noudatettava menettely. Kyseiset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on muuttaa tämän direktiivin muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä, hyväksytään 46 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen,

11. Tätä artiklaa sovelletaan 3 kohdan a alakohtaa lukuun ottamatta myös jäsenvaltioihin, joita koskee 44 artiklan mukainen poikkeus.

12 artikla

Siirtoverkonhaltijoiden tehtävät

Kunkin siirtoverkonhaltijan on vastattava

a) sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset sähkönsiirtovaatimukset pitkällä aikavälillä; varmojen, luotettavien ja tehokkaiden siirtoverkkojen käytöstä, ylläpidosta ja kehittämisestä taloudellisten edellytysten mukaisesti ottaen ympäristö asianmukaisesti huomioon;

b) riittävien resurssien varmistamisesta palvelua koskevien velvoitteiden täyttämiseksi;

c) osaltaan toimitusvarmuuden turvaamisesta varmistamalla riittävä siirtokapasiteetti ja verkon toimintavarmuus;

d) verkon sähkövirtojen ohjaamisesta ottaen huomioon energiavaihto muiden yhteenliitettyjen verkkojen kanssa; tällöin siirtoverkonhaltija on vastuussa siitä, että sähköverkko on varma, luotettava ja tehokas, sekä tässä yhteydessä siitä, että kaikki tarvittavat lisäpalvelut, myös kysyntäjouston edellyttämät palvelut, ovat saatavilla, siltä osin kuin kyseinen saatavuus ei riipu jostain muusta verkon kanssa yhteenliitetystä siirtoverkosta;

e) riittävien tietojen toimittamisesta verkon kanssa yhteenliitettyjen muiden verkkojen haltijoille, jotta yhteenliitetyn verkon varma ja tehokas toiminta, koordinoitu kehittäminen ja yhteentoimivuus voidaan varmistaa;

f) sen varmistamisesta, ettei verkon käyttäjien tai käyttäjäryhmien välillä harjoiteta syrjintää varsinkaan siihen omistussuhteessa olevien yritysten eduksi;

g) sellaisten tietojen toimittamisesta verkon käyttäjille, joita nämä tarvitsevat päästäkseen tehokkaasti verkkoon;

h) siirtorajoitusmaksujen ja asetuksen (EY) N:o 714/2009 13 artiklan mukaiseen siirtoverkonhaltijoiden väliseen korvausmekanismiin liittyvien maksujen perimisestä myöntämällä kolmannelle osapuolelle verkkoon pääsy ja hallinnoimalla sitä sekä antamalla perusteltuja selvityksiä, kun tällainen pääsy kielletään, mitä kansallisten sääntelyviranomaisten on valvottava; suorittaessaan tässä artiklassa tarkoitettuja tehtäviään siirtoverkonhaltijoiden on ensisijaisesti pyrittävä edistämään markkinoiden yhdentymistä.

13 artikla

Riippumaton järjestelmävastaava

1. Jos siirtoverkko kuuluu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen 3 päivänä syyskuuta 2009, jäsenvaltiot voivat päättää olla soveltamatta 9 artiklan 1 kohtaa ja nimetä riippumattoman järjestelmävastaavan siirtoverkon omistajan ehdotuksesta. Komission on hyväksyttävä tällainen nimeäminen.

2. Jäsenvaltio voi hyväksyä ja nimetä riippumattoman järjestelmävastaavan ainoastaan, jos

a) ehdotettu järjestelmävastaava on osoittanut täyttävänsä 9 artiklan 1 kohdan b, c ja d alakohdan vaatimukset;

b) ehdotettu järjestelmävastaava on osoittanut, että sillä on käytössään tarvittavat taloudelliset, tekniset, fyysiset ja henkilöstövoimavarat 12 artiklan mukaisten tehtäviensä suorittamiseksi;

c) ehdotettu järjestelmävastaava on sitoutunut noudattamaan sääntelyviranomaisen valvomaa kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaa;

d) siirtoverkon omistaja on osoittanut pystyvänsä täyttämään 5 kohdan mukaiset velvollisuutensa. Tätä varten sen on toimitettava luonnokset kaikista sopimusjärjestelyistä ehdotetun järjestelmävastaavan ja kaikkien muiden asiaankuuluvien tahojen kanssa;

e) ehdokkaana oleva verkonhaltija on osoittanut pystyvänsä täyttämään asetuksen (EY) N:o 714/2009 velvoitteet, mukaan luettuna siirtoverkonhaltijoiden välinen yhteistyö Euroopan ja alueellisella tasolla.

3. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja nimettävä riippumattomiksi järjestelmävastaaviksi yritykset, joiden kansallinen sääntelyviranomainen on varmistanut täyttäneen 11 artiklan ja tämän artiklan 2 kohdan vaatimukset. Tämän direktiivin 10 artiklassa ja asetuksen (EY) N:o 714/2009 3 artiklassa tai tämän direktiivin 11 artiklassa tarkoitettua sertifiointimenettelyä on sovellettava.

4. Kukin riippumaton verkonhaltija vastaa kolmansien osapuolten verkkoon pääsyn myöntämisestä ja hallinnoimisesta, johon sisältyy verkkoon pääsystä perittävien maksujen, siirtorajoitusmaksujen ja asetuksen (EY) N:o 714/2009 13 artiklan mukaiseen siirtoverkonhaltijoiden väliseen korvausmekanismiin liittyvien maksujen perimisestä sekä siirtoverkon käytöstä, ylläpidosta ja kehittämisestä sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy pitkällä aikavälillä täyttämään kohtuulliset sähkönsiirtovaatimukset investointien suunnittelun avulla. Siirtoverkkoa kehittäessään riippumaton järjestelmävastaava on vastuussa uuden infrastruktuurin suunnittelusta (myös lupamenettelyistä), rakentamisesta ja käyttöönotosta. Tätä varten riippumattoman järjestelmävastaavan on toimittava siirtoverkonhaltijana tämän luvun mukaisesti. Siirtoverkon omistaja ei saa olla vastuussa kolmansien osapuolten verkkoon pääsyn myöntämisestä ja hallinnoimisesta eikä investointien suunnittelusta.

5. Jos riippumaton järjestelmävastaava on nimetty, siirtoverkon omistajan on

a) tehtävä asiaankuuluvaa yhteistyötä riippumattoman järjestelmävastaavan kanssa ja annettava sille kaikkea asiaankuuluvaa tukea sen tehtävien suorittamisessa ja erityisesti annettava sille kaikki asiaankuuluvat tiedot;

b) rahoitettava riippumattoman järjestelmävastaavan päättämät ja sääntelyviranomaisen hyväksymät investoinnit tai annettava suostumuksensa sille, että ne rahoittaa mikä tahansa asiasta kiinnostunut osapuoli, mukaan lukien riippumaton järjestelmävastaava. Sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä tätä koskevat rahoitusjärjestelyt. Ennen tällaisen hyväksynnän antamista sääntelyviranomaisen on kuultava siirtoverkon omistajaa sekä muita asiasta kiinnostuneita osapuolia;

c) huolehdittava verkko-omaisuuteen liittyvien vastuiden kattamisesta lukuun ottamatta sitä osaa vastuusta, joka liittyy riippumattoman järjestelmävastaavan tehtäviin sekä

d) annettava takuut, joilla helpotetaan verkon laajennusten rahoitusta, lukuun ottamatta investointeja, joiden osalta se on antanut b alakohdan mukaisesti suostumuksensa sille, että ne rahoittaa mikä tahansa asiasta kiinnostunut osapuoli, mukaan lukien riippumaton järjestelmävastaava.

6. Asianomaiselle kansalliselle kilpailuviranomaiselle on läheisessä yhteistyössä sääntelyviranomaisen kanssa annettava asianmukaiset toimivaltuudet, jotta se voi tehokkaasti valvoa, että siirtoverkon omistaja noudattaa 5 kohdan mukaisia velvollisuuksiaan.

14 artikla

Siirtoverkon omistajien eriyttäminen

1. Jos riippumaton järjestelmävastaava on nimetty, siirtoverkon omistajan, joka kuuluu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, on oltava riippumaton muusta siirtoon liittymättömästä toiminnasta ainakin oikeudellisen muotonsa, organisaationsa ja päätöksentekonsa osalta.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun siirtoverkon omistajan riippumattomuuden varmistamiseksi sovelletaan seuraavia vähimmäisvaatimuksia:

a) Siirtoverkon omistajan hallinnosta vastaavat henkilöt eivät saa osallistua sellaisen integroituneen sähköalan yrityksen yritysrakenteisiin, joka vastaa suoraan tai välillisesti sähkön tuotantoon, jakeluun tai toimittamiseen liittyvästä päivittäisestä toiminnasta;

b) Asianmukaiset toimenpiteet on toteutettava sen varmistamiseksi, että siirtoverkon omistajan hallinnosta vastaavien henkilöiden ammatilliset edut otetaan huomioon tavalla, joka varmistaa sen, että he voivat toimia riippumattomasti; sekä

c) Siirtoverkon omistajan on laadittava sääntöjen noudattamista koskeva ohjelma, jossa esitetään toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei syrjintää esiinny, sekä varmistettava ohjelman noudattamisen asianmukainen seuranta. Sääntöjen noudattamista koskevassa ohjelmassa on esitettävä työntekijöiden erityiset velvoitteet näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Ohjelman noudattamisen seurannasta vastaavan henkilön tai elimen on esitettävä toteutetuista toimenpiteistä sääntelyviranomaiselle vuosittain kertomus, joka on julkaistava.

3. Komissio voi antaa suuntaviivoja sen varmistamiseksi, että siirtoverkon omistaja noudattaa täysimääräisesti ja tosiasiallisesti tämän artiklan 2 kohtaa. Kyseiset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on muuttaa tämän direktiivin muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä, hyväksytään 46 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.

15 artikla

Ajojärjestys ja tasapainottaminen

1. Siirtoverkonhaltija vastaa sähköntuotantolaitosten ajojärjestyksestä alueellaan sekä rajayhdysjohtojen käytön määrittelemisestä, jos se harjoittaa sellaista toimintoa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sähköntoimitusta sopimusvelvoitteiden perusteella, mukaan lukien tarjouserittelyistä aiheutuvat velvoitteet.

2. Sähköntuotantolaitosten ajojärjestys ja rajayhdysjohtojen käyttö on määriteltävä sellaisin puolueettomin perustein, jotka kansallisten sääntelyviranomaisten, mikäli nämä ovat toimivaltaisia, on hyväksyttävä ja jotka on julkaistava ja joita on sovellettava syrjimättömällä tavalla siten, että sähkön sisämarkkinoiden moitteeton toiminta varmistetaan. Näissä perusteissa on otettava huomioon käytettävissä olevista tuotantolaitoksista tai rajayhdysjohtojen kautta tapahtuvista siirroista saatavan sähkön taloudellinen arvojärjestys sekä verkon tekniset rajoitukset.

3. Jäsenvaltion on vaadittava verkonhaltijoita toimimaan direktiivin 2009/28/EY 16 artiklan mukaisesti, kun nämä määrittävät uusiutuvia energialähteitä käyttävien sähköntuotantolaitosten asemaa ajojärjestyksessä. Se voi myös vaatia verkonhaltijaa antamaan sähköntuotantolaitosten ajojärjestyksessä etusijan sähkön ja lämmön yhteistuotantoa harjoittaville sähköntuotantolaitoksille.

4. Jäsenvaltio voi sähköntoimituksen turvaamiseksi määrätä, että tämä etusija ajojärjestyksessä annetaan sellaisille sähköntuotantolaitoksille, jotka käyttävät kotimaisia raakaenergiapolttoaineläh teitä, mutta vain siinä määrin, että minään kalenterivuonna ei ylitetä 15:tä prosenttia kyseisessä jäsenvaltiossa kulutettavan sähkön tuottamiseen tarvittavasta raakaenergian kokonaismäärästä.

5. Sääntelyviranomaisten, kun jäsenvaltiossa on niin säädetty, tai jäsenvaltion on vaadittava, että siirtoverkonhaltijat noudattavat siirtoverkon, yhteenliittämiskapasiteetti mukaan luettuna, ylläpidon ja kehittämisen osalta tiettyjä vähimmäisnormeja.

6. Siirtoverkonhaltijoiden on hankittava verkkonsa energian hävikin ja varakapasiteetin kattamiseksi käyttämänsä energia avointen, syrjimättömien ja markkinapohjaisten menettelyjen mukaisesti, jos ne harjoittavat sellaista toimintoa.

7. Siirtoverkonhaltijoiden vahvistamien sähköverkon tasapainottamista koskevien sääntöjen on oltava tasapuolisia, avoimia ja syrjimättömiä, ja niihin on sisällyttävä säännöt verkon käyttäjiltä energian tasepoikkeamista veloitettavista maksuista. Siirtoverkonhaltijoiden näiden palvelujen tarjontaan soveltamat ehdot ja edellytykset, tariffit ja säännöt mukaan luettuina, on vahvistettava syrjimättömällä ja kustannuksia vastaavalla tavalla 37 artiklan 6 kohdan mukaista menetelmää noudattaen, ja ne on julkaistava.

16 artikla

Siirtoverkonhaltijoiden ja siirtoverkon omistajien salassapitovelvollisuus

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan ja kunkin siirtoverkon omistajan on pidettävä toimintansa harjoittamisen yhteydessä saadut kaupallisesti arkaluonteiset tiedot luottamuksellisina, ja sen on estettävä omaa toimintaansa koskevien, mahdollisesti kaupallista etua tuottavien tietojen luovuttaminen syrjivällä tavalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 30 artiklan soveltamista tai muun lakiin perustuvan tietojen luovutusvelvollisuuden täyttämistä. Varsinkaan se ei saa luovuttaa kaupallisesti arkaluonteisia tietoja yrityksen jäljelle jääneille osille, jollei tämä ole tarpeellista liiketoimen suorittamiseksi. Tietojen eriyttämistä koskevien sääntöjen täydellisen noudattamisen varmistamiseksi jäsenvaltioiden on myös varmistettava, etteivät siirtoverkon omistaja ja yrityksen jäljelle jäänyt osa käytä yhteisiä palveluja, kuten esimerkiksi yhteistä oikeudellista yksikköä, lukuun ottamatta puhtaasti hallinnollisia tai tietotekniikkatoimintoja.

2. Siirtoverkonhaltijat eivät saa niihin omistussuhteessa olevien yritysten suorittaman sähkön myynnin tai oston yhteydessä käyttää väärin kaupallisesti arkaluonteisia tietoja, joita ne ovat saaneet kolmansilta osapuolilta verkkoon pääsyä järjestettäessä tai siitä neuvoteltaessa.

3. Tehokkaan kilpailun ja markkinoiden tehokkaan toiminnan edellyttämät tiedot on julkistettava. Tämä velvoite ei estä käsittelemästä kaupallisesti arkaluonteisia tietoja luottamuksellisina.

V LUKU

RIIPPUMATON SIIRTOVERKONHALTIJA

17 artikla

Varat, laitteet, henkilöstö ja identiteetti

1. Siirtoverkonhaltijoilla on oltava käytössään kaikki henkilöstövoimavarat sekä tekniset, fyysiset ja rahoitukselliset voimavarat, joita ne tarvitsevat tämän direktiivin mukaisten velvoitteidensa täyttämiseksi ja sähkönsiirtotoiminnan harjoittamiseksi, erityisesti:

a) Siirtoverkonhaltijan on omistettava sähkönsiirtotoimintaa varten tarvittavat varat, mukaan lukien siirtoverkko.

b) Sähkönsiirtotoimintaa, mukaan lukien kaikkien yritystehtävien suorittaminen, varten tarvittavan henkilöstön on oltava siirtoverkonhaltijan palveluksessa.

c) Henkilöstön vuokraaminen ja palvelujen tarjoaminen vertikaalisesti integroituneen yrityksen muihin osiin ja muista osista on kielletty. Siirtoverkonhaltija voi kuitenkin tarjota palveluja vertikaalisesti integroituneelle yritykselle, sikäli kuin

   i) näitä palveluja tarjottaessa ei syrjitä verkonkäyttäjiä, palvelut ovat kaikkien verkonkäyttäjien saatavilla samoin ehdoin ja ne eivät rajoita, vääristä eivätkä estä kilpailua tuotannon tai toimittamisen alalla, sekä

   ii) sääntelyviranomainen on hyväksynyt näiden palvelujen tarjoamista koskevat ehdot.

d) Vertikaalisesti integroituneen yrityksen on hyvissä ajoin siirtoverkon haltijan esittämän asianmukaisen pyynnön jälkeen asetettava siirtoverkonhaltijan käytettäväksi tulevia investointihankkeita ja/tai nykyisten varojen korvaamista varten tarvittavat asianmukaiset rahoitusvarat, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 20 artiklan mukaisen valvontaelimen päätösten soveltamista.

2. Sähkönsiirtotoimintaan on 12 artiklassa lueteltujen lisäksi kuuluttava ainakin seuraavat tehtävät:

a) siirtoverkonhaltijan edustaminen ja yhteydenpito kolmansiin osapuoliin ja sääntelyviranomaisiin,

b) siirtoverkonhaltijan edustaminen sähkön siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisessa verkostossa (European Network of Transmission Operators for Electricity eli Sähkö-ENTSO),

c) kolmansien osapuolten verkkoon pääsyn myöntäminen ja hallinnoiminen syrjimättömällä tavalla verkon käyttäjien tai käyttäjäryhmien välillä,

d) kaikkien siirtoverkkoon liittyvien maksujen kerääminen, mukaan lukien verkkoon pääsyä koskevat maksut ja tasapainotusmaksut lisäpalveluista kuten palvelujen ostosta (tasapainottamisen kustannukset, häviöenergia),

e) turvallisen, tehokkaan ja taloudellisen siirtoverkon käyttö, ylläpito ja kehittäminen,

f) investointien suunnittelu, jolla varmistetaan, että verkolla pystytään tyydyttämään kohtuullinen kysyntä ja varmistamaan toimitusvarmuus pitkällä aikavälillä,

g) asianomaisten yhteisyritysten perustaminen, myös yhden tai useamman siirtoverkonhaltijan kanssa, ja sähköpörssien ja muiden asiaankuuluvien toimijoiden perustaminen, jotta alueellisten markkinoiden perustamisen kehittämistä tai vapauttamisprosessin helpottamista koskevat tavoitteet voitaisiin saavuttaa, sekä

h) kaikki yrityspalvelut, mukaan lukien oikeudelliset palvelut, kirjanpito ja tietotekniikkapalvelut.

3. Siirtoverkonhaltijoiden organisaatiolla on oltava neuvoston direktiivin 68/151/ETY [1] 1 artiklassa tarkoitettuoikeudellinen muoto.

4. Siirtoverkonhaltija ei saa yrityskuvassaan, viestinnässään, tuotenimessään eikä toimitiloissaan aiheuttaa epäselvyyttä siitä, että vertikaalisesti integroitunut yritys tai mikä tahansa sen osa on erillinen yksikkö.

5. Siirtoverkonhaltijalla ei saa olla yhteisiä tietotekniikkajärjestelmiä tai -laitteita, fyysisiä tiloja ja pääsynvalvontajärjestelmiä vertikaalisesti integroituneen yrityksen minkään osan kanssa eikä se saa käyttää niiden kanssa samoja konsultteja tai ulkopuolisia hankkijoita tietotekniikkajärjestelmiä tai -laitteita eikä pääsynvalvontajärjestelmiä varten.

6. Siirtoverkonhaltijoiden tilintarkastajan on oltava muu kuin vertikaalisesti integroituneen yrityksen tai jonkin sen osan tilintarkastaja.

[1] Ensimmäinen neuvoston direktiivi 68/151/ETY, annettu 9 päivänä maaliskuuta 1968, niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi (EYVL L 65, 14.3.1968, s. 8).

18 artikla

Siirtoverkonhaltijan riippumattomuus

1. Rajoittamatta 20 artiklan mukaisen valvontaelimen päätösten soveltamista siirtoverkonhaltijalla on oltava

a) vertikaalisesti integroituneesta yrityksestä riippumattomat tehokkaat päätöksenteko-oikeudet siirtoverkon käyttöön, ylläpitoon tai kehittämiseen tarvittavien varojen osalta, sekä

b) toimivalta hankkia varoja pääomamarkkinoilla erityisesti ottamalla lainaa ja korottamalla pääomaa.

2. Siirtoverkonhaltijan on aina toimittava niin, että se voi varmistaa, että sillä on tarvittavat voimavarat voidakseen harjoittaa siirtoverkkotoimintaa asianmukaisesti ja tehokkaasti sekä kehittää ja ylläpitää tehokasta, varmaa ja taloudellista siirtoverkkoa.

3. Vertikaalisesti integroituneen yrityksen tytäryhtiöt, jotka harjoittavat tuotanto- tai toimitustoimintoja, eivät saa omistaa suoraan eivätkä välillisesti siirtoverkonhaltijan osakkeita. Siirtoverkonhaltija ei saa omistaa suoraan eikä välillisesti sellaisten vertikaalisesti integroituneiden yritysten tytäryhtiöiden osakkeita, jotka harjoittavat tuotanto- tai toimitustoimintoja, eikä se saa vastaanottaa osinkoja eikä muunlaista rahallista hyötyä tällaisilta tytäryhtiöiltä.

4. Siirtoverkonhaltijan koko hallintorakenteen ja yhtiöjärjestyksen on oltava sellaiset, että siirtoverkonhaltijan tosiasiallinen riippumattomuus voidaan varmistaa tämän luvun mukaisesti. Vertikaalisesti integroitunut yritys ei saa määrittää suoraan eikä välillisesti siirtoverkonhaltijan kilpailukäyttäytymistä tämän päivittäisessä toiminnassa ja verkon hallinnoinnissa tai 22 artiklan nojalla laaditun verkon kymmenvuotisen kehittämissuunnitelman valmisteluun tarvittavissa toiminnoissa.

5. Suorittaessaan tämän direktiivin 12 artiklan ja 17 artiklan 2 kohdan mukaisia tehtäviään ja noudattaessaan ja asetuksen (EY) N:o 714/2009 14, 15 ja 16 artiklaa siirtoverkonhaltijat eivät saa harjoittaa syrjintää eri henkilöitä tai yksiköitä kohtaan, eivätkä ne saa rajoittaa, vääristää tai estää kilpailua tuotannon tai toimituksen alalla.

6. Vertikaalisesti integroituneen yrityksen ja siirtoverkonhaltijan välisten mahdollisten kaupallisten ja rahoituksellisten suhteiden, mukaan lukien siirtoverkonhaltijan lainat vertikaalisesti integroituneelle yritykselle, on oltava markkinaehtoisia. Siirtoverkonhaltijan on säilytettävä yksityiskohtaiset tiedot tällaisista kaupallisista ja rahoituksellisista suhteista ja annettava ne pyydettäessä sääntelyviranomaisen käyttöön.

7. Siirtoverkonhaltijan on toimitettava sääntelyviranomaiselle hyväksyntää varten kaikki vertikaalisesti integroituneen yrityksen kanssa tehdyt kaupalliset ja rahoitukselliset sopimukset.

8. Siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava sääntelyviranomaiselle 17 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetut rahoitusvarat, jotka ovat käytettävissä tuleviin investointihankkeisiin ja/tai nykyisten varojen korvaamiseen.

9. Vertikaalisesti integroituneen yrityksen on pidättäydyttävä kaikista toimista, jotka vaikeuttavat tai haittaavat siirtoverkonhaltijan tämän luvun mukaisten velvoitteiden noudattamista, eikä se saa vaatia, että siirtoverkonhaltijan on pyydettävä vertikaalisesti integroituneelta yritykseltä lupaa näiden velvoitteiden täyttämiseen.

10. Asianomaisen jäsenvaltion on hyväksyttävä ja nimettävä siirtoverkonhaltijaksi yritys, jonka sääntelyviranomainen on varmistanut täyttävän tämän luvun vaatimukset. Tällöin sovelletaan joko tämän direktiivin 10 artiklassa ja asetuksen (EY) N:o 714/2009 3 artiklassa taikka tämän direktiivin 11 artiklassa säädettyä sertifiointimenettelyä.

19 artikla

Henkilöstön riippumattomuus ja siirtoverkonhaltijan hallinnointi

1. Siirtoverkonhaltijan valvontaelimen, joka on nimitetty 20 artiklan mukaisesti, on tehtävä päätökset siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaavien henkilöiden ja/tai sen hallintoelinten jäsenten nimittämisestä ja nimityksen uusimisesta sekä palvelussuhteen ehdoista, mukaan lukien palkkaus ja palvelussuhteen päättäminen.

2. Henkilöiden, jotka valvontaelin on nimennyt siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaaviksi johtohenkilöiksi ja/tai sen hallintoelinten jäseniksi tai joiden nimitys uusitaan, henkilötiedot ja heidän palvelussuhteensa ehtoja, kestoa ja päättämistä koskevat edellytykset sekä tällaisen palvelussuhteen päättämistä koskevan päätösehdotuksen syyt on ilmoitettava sääntelyviranomaiselle. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuista edellytyksistä ja päätöksistä tulee sitovia ainoastaan, jos sääntelyviranomainen ei vastusta niitä kolmen viikon kuluessa ilmoittamisesta.

Sääntelyviranomainen voi vastustaa 1 kohdassa tarkoitettuja päätöksiä:

a) jos syntyy epäilyjä sen suhteen, onko siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaavaksi henkilöksi ja/tai sen hallintoelinten jäseneksi nimetty henkilö ammatillisesti riippumaton, tai

b) kun kyseessä on palvelussuhteen ennenaikainen päättäminen, on epäilyjä ennenaikaisen päättämisen oikeutuksesta.

3. Siirtoverkonhaltijaa lukuun ottamatta tässä kohdassa tarkoitetulla siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaavalla henkilöllä ja/tai sen hallintoelinten jäsenillä ei saa olla ollut nimitystään edeltävien kolmen vuoden aikana suoraan eikä välillisesti minkäänlaista muuta ammatillista asemaa tai vastuuta, etua tai liikesuhteita missään muussa vertikaalisesti integroituneen yrityksen osassa tai sen määräysvaltaa käyttävässä osakkeenomistajassa.

4. Siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaavilla henkilöillä ja/tai sen hallintoelinten jäsenillä ja työntekijöillä ei saa olla suoraan eikä välillisesti minkäänlaista muuta ammatillista asemaa tai vastuuta, etua tai liikesuhteita missään muussa vertikaalisesti integroituneen yrityksen osassa tai sen määräysvaltaa käyttävässä osakkeenomistajassa.

5. Siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaavilla henkilöillä ja/tai sen hallintoelinten jäsenillä ja työntekijöillä ei saa olla suoraan tai välillisesti minkäänlaista etua missään vertikaalisesti integroituneen yrityksen osassa, lukuun ottamatta siirtoverkonhaltijaa, eikä heillä ole oikeutta saada siltä suoraan tai välillisesti minkäänlaista taloudellista etua. Heidän palkkansa ei saa riippua vertikaalisesti integroituneen yrityksen, lukuun ottamatta siirtoverkonhaltijaa, toiminnoista tai tuloksista.

6. Siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaaville henkilöille ja/tai sen hallintoelinten jäsenille on varmistettava tosiasiallinen oikeus hakea sääntelyviranomaiselta muutosta heidän palvelussuhteensa ennenaikaista päättämistä koskeviin päätöksiin.

7. Sen jälkeen, kun siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaavien henkilöiden ja/tai sen hallintoelinten jäsenten palvelussuhde siirtoverkonhaltijassa on päättynyt, heillä ei saa olla vähintään neljään vuoteen minkäänlaista ammatillista asemaa tai vastuuta, etua tai liikesuhdetta missään vertikaalisesti integroituneen yrityksen osassa, lukuun ottamatta siirtoverkonhaltijaa, eikä sen määräysvaltaa käyttävässä osakkeenomistajassa.

8. Edellä olevan 3 kohdan säännöksiä sovelletaan suurimpaan osaan siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaavista henkilöistä ja/tai sen hallintoelinten jäsenistä.

Siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaavilla henkilöillä ja/tai sen hallintoelinten jäsenillä, joita 3 kohdan säännökset eivät koske, ei saa olla ollut ainakaan nimitystään edeltävien kuuden kuukauden aikana johtavaa asemaa tai muuta vastaavaa tehtävää vertikaalisesti integroituneessa yrityksessä.

Tämän kohdan ensimmäistä alakohtaa sekä 4–7 kohtaa sovelletaan kaikkiin johtoon kuuluviin henkilöihin sekä niihin henkilöihin, jotka raportoivat näille suoraan verkon käyttöön, ylläpitoon tai kehittämiseen liittyvistä asioista.

20 artikla

Valvontaelin

1. Siirtoverkonhaltijalla on oltava valvontaelin, joka vastaa sellaisten päätösten tekemisestä, joilla voi olla merkittävä vaikutus siirtoverkonhaltijan osakkeenomistajien varojen arvoon, ja erityisesti sellaisten päätösten tekemisestä, jotka koskevat vuotuisten ja pitkän aikavälin rahoitussuunnitelmien hyväksyntää, siirtoverkonhaltijan velkaantumisastetta ja osakkeenomistajille jaettujen osinkojen määrää. Valvontaelimen toimivaltaan eivät kuulu päätökset, jotka liittyvät siirtoverkonhaltijan päivittäiseen toimintaan ja verkon hallinnointiin tai 22 artiklan nojalla laaditun kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman valmisteluun tarvittaviin toimiin.

2. Valvontaelimeen on kuuluttava vertikaalisesti integroitunutta yritystä edustavia jäseniä, kolmannen osapuolen osakkeenomistajia edustavia jäseniä ja, jos näin jäsenvaltion asiaa koskevassa lainsäädännössä säädetään, siirtoverkonhaltijan työntekijöiden kaltaisia muita asianomaisia osapuolia edustavia jäseniä.

3. Edellä olevan 19 artiklan 2 kohdan ensimmäistä alakohtaa ja 19 artiklan 3–7 kohtaa on sovellettava vähintään puoleen valvontaelimen jäsenistä vähennettynä yhdellä.

Valvontaelimen kaikkiin jäseniin sovelletaan 19 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan b alakohtaa.

21 artikla

Sääntöjen noudattamista koskeva ohjelma ja ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että siirtoverkonhaltijat laativat ja panevat täytäntöön sääntöjen noudattamista koskevan ohjelman, jossa vahvistetaan toteutetut toimenpiteet, joilla varmistetaan, että syrjintää ei esiinny ja että tämän ohjelman noudattamista seurataan asianmukaisesti. Sääntöjen noudattamista koskevassa ohjelmassa on esitettävä työntekijöiden erityiset velvoitteet näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä ohjelma. Rajoittamatta kansallisen sääntelyviranomaisen toimivaltaa ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on seurattava riippumattomasti ohjelman noudattamista.

2. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön nimittää valvontaelin, ja sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä nimitys. Sääntelyviranomainen voi kieltäytyä hyväksymästä ohjelman seurannasta vastaavaa toimihenkilöä ainoastaan riippumattomuuden tai ammatillisten valmiuksien puuttumisen johdosta. Ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö voi olla joko luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Ohjelman seurannasta vastaavaan toimihenkilöön sovelletaan 19 artiklan 2–8 kohtaa.

3. Ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö vastaa:

a) sääntöjen noudattamista koskevan ohjelman täytäntöönpanon seurannasta,

b) sellaisen vuosikertomuksen laadinnasta, jossa selvitetään, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty sääntöjen noudattamista koskevan ohjelman täytäntöön panemiseksi, ja sen toimittamisesta sääntelyviranomaiselle,

c) sääntöjen noudattamista koskevaan ohjelmaan ja sen täytäntöönpanoon liittyvästä raportoinnista valvontaelimelle sekä niitä koskevien suositusten antamisesta,

d) sääntöjen noudattamista koskevan ohjelman täytäntöönpanoon liittyvien merkittävien rikkomusten ilmoittamisesta sääntelyviranomaiselle, ja sekä

e) vertikaalisesti integroituneen yrityksen ja siirtoverkonhaltijan välisiä mahdollisia kaupallisia ja rahoituksellisia suhteita koskevasta raportoinnista sääntelyviranomaiselle.

4. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on toimitettava sääntelyviranomaiselle päätösehdotukset investointisuunnitelmasta tai verkkoon tehtävistä yksittäisistä investoinneista. Tämä on tehtävä viimeistään silloin, kun siirtoverkonhaltijan hallinto ja/tai toimivaltainen hallintoelin toimittaa ne valvontaelimelle.

5. Jos vertikaalisesti integroitunut yritys on yleiskokouksessa tai nimittämiensä valvontaelimen jäsenten äänestyksessä estänyt jonkin päätöksen tekemisen, minkä johdosta sellaiset investoinnit estyvät tai viivästyvät, jotka kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman mukaan olisi pitänyt tehdä seuraavien kolmen vuoden kuluessa, ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on ilmoitettava tästä sääntelyviranomaiselle, jonka on tämän jälkeen toimittava 22 artiklan mukaisesti.

6. Sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön toimeksiantoa tai palvelussuhdetta koskevat edellytykset, mukaan lukien toimeksiannon kesto. Kyseisillä edellytyksillä on varmistettava ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön riippumattomuus, myös antamalla tälle kaikki tämän tehtävien hoitamiseksi tarvittavat voimavarat. Toimeksiantonsa aikana ohjelman seurannasta vastaavalla toimihenkilöllä ei saa olla minkäänlaista muuta ammatillista asemaa, vastuuta tai etuja suoraan tai epäsuorasti vertikaalisesti integroituneen yrityksen minkään osan kanssa tai sen määräysvaltaisten osakkeenomistajien kanssa.

7. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on raportoitava sääntelyviranomaiselle säännöllisesti joko suullisesti tai kirjallisesti ja sillä on oltava oikeus antaa säännöllisesti raportteja joko suullisesti tai kirjallisesti siirtoverkonhaltijan valvontaelimelle.

8. Ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö voi osallistua kaikkiin siirtoverkonhaltijan hallinnon tai hallintoelinten kokouksiin sekä valvontaelimen kokouksiin ja yleiskokoukseen. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on osallistuttava kaikkiin kokouksiin, joissa käsitellään seuraavia asioita:

a) asetuksessa (EY) N:o 714/2009 määritellyt verkkoon pääsyä koskevat edellytykset ennen kaikkea tariffien, kolmannen osapuolen verkkoon pääsyyn liittyvien palvelujen, kapasiteetin jaon ja ylikuormituksen hallinnan, avoimuuden, tasapainottamisen ja jälkimarkkinoiden osalta;

b) siirtoverkon käyttöä, ylläpitoa ja kehittämistä, mukaan lukien yhteenliittäminen ja liittämisinvestoinnit, koskevat hankkeet;

c) siirtoverkon käyttämiseksi tarvittavat energian ostot ja myynnit.

9. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on seurattava, että siirtoverkonhaltija noudattaa 16 artiklan säännöksiä.

10. Ohjelman seurannasta vastaavalla toimihenkilöllä on oltava pääsy kaikkiin asiaa koskeviin tietoihin ja siirtoverkonhaltijan toimistoihin ja kaikkiin tehtäviensä hoitamiseksi tarvitsemiinsa tietoihin.

11. Sääntelyviranomainen antaman etukäteishyväksynnän jälkeen valvontaelin voi erottaa ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön. Sen on erotettava ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö riippumattomuuden tai ammatillisten valmiuksien puuttumisen johdosta sääntelyviranomaisen pyynnöstä.

12. Ohjelman seurannasta vastaavalla toimihenkilöllä on oltava pääsy siirtoverkonhaltijan toimistotiloihin ilman ennakkoilmoitusta.

22 artikla

Verkon kehittäminen ja toimivalta tehdä investointipäätöksiä

1. Sen jälkeen, kun siirtoverkonhaltija on kuullut kaikkia asianomaisia sidosryhmiä, sen on toimitettava joka vuosi sääntelyviranomaiselle kymmenvuotinen verkon kehittämissuunnitelma, joka perustuu nykyisiin ja ennakoituihin toimituksiin ja kysyntään. Tähän kehittämissuunnitelmaan on sisällyttävä tehokkaita toimenpiteitä, joilla varmistetaan verkon suorituskyvyn riittävyys ja toimitusvarmuus.

2. Kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman on erityisesti

a) ilmoitettava markkinaosapuolille ne pääasialliset siirtoinfrastruktuurit, joita on rakennettava tai parannettava seuraavien kymmenen vuoden aikana,

b) mainittava kaikki jo päätetyt investoinnit ja uudet investoinnit, jotka on tehtävä seuraavien kolmen vuoden aikana, sekä

c) vahvistettava määräaika kaikille investointihankkeille.

3. Siirtoverkonhaltijan on kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaa laatiessaan tehtävä kohtuullisia oletuksia tuotannon, toimitusten ja kulutuksen sekä muiden maiden kanssa käytävän kaupan kehityksestä ottaen huomioon alueellisia ja yhteisön laajuisia verkkoja koskevat investointisuunnitelmat.

4. Sääntelyviranomaisen on kuultava kaikkia tosiasiallisia tai mahdollisia verkon käyttäjiä kymmenvuotisesta verkon kehittämissuunnitelmasta julkisella ja avoimella tavalla. Henkilöitä tai yrityksiä, jotka väittävät olevansa mahdollisia käyttäjiä, voidaan pyytää perustelemaan väitteensä. Sääntelyviranomaisen on julkaistava kuulemisprosessin tulokset erityisesti mahdollisten investointitarpeiden osalta.

5. Sääntelyviranomaisen on tarkasteltava, kattaako kymmenvuotinen verkon kehittämissuunnitelma kaikki kuulemisprosessissa esille tulleet investointitarpeet ja onko se johdonmukainen asetuksen (EY) N:o 714/2009 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun ei-sitovan yhteisön laajuisen kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman kanssa (yhteisön laajuinen kymmenvuotinen verkon kehittämissuunnitelma). Jos suunnitelman johdonmukaisuutta ei-sitovan yhteisön laajuisen kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman kanssa epäillään, sääntelyviranomaisen on neuvoteltava viraston kanssa. Sääntelyviranomainen voi vaatia siirtoverkonhaltijaa muuttamaan kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaansa.

6. Sääntelyviranomaisen on valvottava ja arvioitava verkon 1kymmenvuotisen kehittämissuunnitelman täytäntöönpanoa.

7. Jos kyseessä ei ole ylivoimainen este ja siirtoverkonhaltija ei tee investointia, joka kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman mukaan olisi pitänyt tehdä seuraavien kolmen vuoden kuluessa, jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntelyviranomainen on velvollinen toteuttamaan ainakin yhden seuraavista toimenpiteistä sen varmistamiseksi, että kyseessä oleva investointi tehdään, jos tällä investoinnilla on vielä merkitystä viimeisimmän kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman perusteella:

a) siirtoverkonhaltija velvoitetaan tekemään kyseessä olevat investoinnit,

b) kaikille investoijille avoin tarjouskilpailu järjestetään kyseessä olevasta investoinnista, tai

c) siirtoverkonhaltija velvoitetaan hyväksymään pääoman korotus tarvittavien investointien rahoittamiseksi ja sallimaan riippumattomien investoijien osallistuminen pääoman merkitsemiseen.

Jos sääntelyviranomainen on käyttänyt ensimmäisen alakohdan b alakohdan mukaista toimivaltaansa, se voi velvoittaa siirtoverkonhaltijan hyväksymään yhden tai useita seuraavista:

a) jonkin kolmannen osapuolen suorittama rahoitus,

b) jonkin kolmannen osapuolen suorittama rakentaminen,

c) asianomaisten uusien varojen hankkiminen, tai

d) asianomaisten uusien varojen käyttäminen.

Siirtoverkonhaltijan on annettava investoijille kaikki investoinnin tekemiseksi tarvittavat tiedot, liitettävä uusia kohteita siirtoverkkoon ja yleisesti pyrittävä helpottamaan investointihankkeen täytäntöönpanoa parhaalla mahdollisella tavalla.

Sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä asiaankuuluvat rahoitusjärjestelyt.

8. Jos sääntelyviranomainen on käyttänyt 7 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaista toimivaltaansa, asiaankuuluvan tariffisääntelyn on katettava kyseessä olevien investointien kustannukset.

23 artikla

Uusien voimalaitosten liittämistä siirtoverkkoon koskevat päätöksentekovaltuudet

1. Siirtoverkonhaltijan on laadittava ja julkaistava avoimet ja tehokkaat menettelyt uusien voimalaitosten liittämiseksi verkkoon syrjimättömällä tavalla. Kansallisten sääntelyviranomaisten on hyväksyttävä nämä menettelyt.

2. Siirtoverkonhaltija ei saa kieltäytyä liittämästä uutta voimalaitosta vetoamalla käytettävissä olevassa verkkokapasiteetissa myöhemmin mahdollisesti ilmeneviin rajoituksiin, kuten esimerkiksi ylikuormitukseen siirtoverkon syrjäisemmissä osissa. Siirtoverkonhaltijan on toimitettava tarvittavat tiedot.

3. Siirtoverkonhaltija ei saa kieltäytyä hyväksymästä uutta liitäntäkohtaa vetoamalla siihen, että se lisää kustannuksia, koska verkon siirtokapasiteettia on lisättävä liitäntäkohdan läheisyydessä.

VI LUKU

JAKELUVERKON KÄYTTÖ

24 artikla

Jakeluverkonhaltijoiden nimeäminen

Jäsenvaltioiden on nimettävä tai vaadittava jakeluverkon omistavia tai niistä vastuussa olevia yrityksiä nimeämään jäsenvaltioiden määrittelemäksi ajaksi tehokkuuden ja taloudellisen tasapainon huomioon ottaen yksi tai useampi jakeluverkonhaltija. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kyseiset verkonhaltijat toimivat 25, 26 ja 27 artiklan mukaisesti.

25 artikla

Jakeluverkonhaltijoiden tehtävät

1. Jakeluverkonhaltijan on vastattava sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset sähkönjakeluvaatimukset pitkällä aikavälillä, sekä varman, luotettavan ja tehokkaan sähkönjakeluverkon käytöstä, ylläpidosta ja kehittämisestä taloudellisten edellytysten mukaisesti alueellaan ympäristö ja energiatehokkuus asianmukaisesti huomioon ottaen.

2. Jakeluverkonhaltija ei saa missään tapauksessa harjoittaa syrjintää verkon käyttäjien tai käyttäjäryhmien välillä eikä varsinkaan siihen omistussuhteessa olevien yritysten eduksi.

3. Jakeluverkonhaltijan on toimitettava verkon käyttäjille tiedot, joita nämä tarvitsevat päästäkseen tehokkaasti verkkoon ja myös käyttääkseen sitä tehokkaasti.

4. Jäsenvaltio voi vaatia jakeluverkonhaltijaa antamaan sähköntuotantolaitosten ajojärjestyksessä etusijan niille sähköntuotantolaitoksille, jotka käyttävät uusiutuvia energialähteitä tai jätettä tai harjoittavat lämmön ja sähkön yhteistuotantoa.

5. Jakeluverkonhaltijan on hankittava verkkonsa energian hävikin ja varakapasiteetin kattamiseksi käyttämänsä energia avointen, syrjimättömien ja markkinapohjaisten menettelyjen mukaisesti, jos se harjoittaa tätä toimintaa. Tämä vaatimus ei vaikuta ennen 1 päivää tammikuuta 2002 tehtyjen sopimusten mukaisesti hankitun sähkön käyttöön.

6. Jos jakeluverkonhaltija on vastuussa jakeluverkon tasapainottamisesta, sen tätä varten vahvistamien sääntöjen on oltava tasapuolisia, avoimia ja syrjimättömiä ja niihin on sisällyttävä säännöt verkon käyttäjiltä energian tasepoikkeamista veloitettavista maksuista. Jakeluverkonhaltijoiden näiden palvelujen tarjontaan soveltamat ehdot ja edellytykset, säännöt ja tariffit mukaan luettuina, on määriteltävä syrjimättömällä ja kustannuksia vastaavalla tavalla 37 artiklan 6 kohdan mukaisesti, ja ne on julkaistava.

7. Suunnitellessaan jakeluverkon kehittämistä jakeluverkonhaltijan on harkittava energiatehokkuutta edistäviä kysynnänhallintatoimia ja/tai hajautettua sähköntuotantoa, joilla voidaan välttää sähkökapasiteetin ajantasaistamisen tai korvaamisen tarve.

26 artikla

Jakeluverkonhaltijoiden eriyttäminen

1. Jos jakeluverkonhaltija kuuluu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, sen on oltava riippumaton muista jakeluverkkoon liittymättömistä toiminnoista ainakin oikeudellisen muotonsa, organisaationsa ja päätöksentekonsa osalta. Nämä säännöt eivät velvoita erottamaan jakeluverkonhaltijan voimavarojen omistajuutta vertikaalisesti integroituneesta yrityksestä.

2. Edellä 1 kohdassa asetettujen vaatimusten lisäksi jakeluverkonhaltijan, joka kuuluu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, on oltava organisaationsa ja päätöksentekonsa osalta riippumaton muusta jakeluverkkoon liittymättömästä toiminnasta. Tämän saavuttamiseksi on sovellettava seuraavia vähimmäisvaatimuksia:

a) jakeluverkonhaltijan hallinnosta vastaavat henkilöt eivät saa osallistua sellaisen integroituneen sähköalan yrityksen yritysrakenteisiin, joka vastaa suoraan tai välillisesti sähkön tuotantoon, siirtoon tai toimittamiseen liittyvästä päivittäisestä toiminnasta;

b) asianmukaiset toimenpiteet on toteutettava sen varmistamiseksi, että jakeluverkonhaltijan hallinnosta vastaavien henkilöiden ammatilliset edut otetaan huomioon tavalla, joka varmistaa, että he voivat toimia riippumattomasti;

c) jakeluverkonhaltijalla on oltava verkon käyttöön, ylläpitoon tai kehittämiseen tarvittavien voimavarojen osalta tosiasiallinen päätöksenteko-oikeus, joka on riippumaton integroituneesta sähköalan yrityksestä. Jakelunverkonhaltijalla on oltava käytössään näiden tehtävien hoitamiseksi tarvittavat voimavarat, myös henkilöstövoimavarat sekä tekniset, fyysiset ja taloudelliset voimavarat. Tämä ei saisi estää asianmukaisten koordinointimekanismien käyttöä sen varmistamiseksi, että emoyhtiön taloudelliset ja hallinnolliset valvontaoikeudet suojataan tytäryhtiöstä saatavan pääoman tuoton osalta, jota säännellään epäsuorasti 37 artiklan 6 kohdan mukaisesti. Erityisesti tämä antaa emoyhtiölle mahdollisuuden hyväksyä jakeluverkonhaltijan vuosittaisen rahoitussuunnitelman tai vastaavan välineen ja asettaa yleiset rajat tytäryhtiönsä velkaantumisasteelle. Emoyhtiöllä ei ole oikeutta antaa ohjeita, jotka koskevat päivittäisiä toimintoja tai jakelulinjojen rakentamiseen tai niiden laadun parantamiseen liittyviä yksittäisiä päätöksiä, jotka eivät ylitä hyväksytyn rahoitussuunnitelman tai vastaavan välineen ehtoja; sekä

d) jakeluverkonhaltijan on laadittava sääntöjen noudattamista koskeva ohjelma, jossa esitetään toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei syrjintää esiinny, sekä varmistettava ohjelman noudattamisen asianmukainen seuranta. Sääntöjen noudattamista koskevassa ohjelmassa on esitettävä työntekijöiden erityiset velvoitteet tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Ohjelman noudattamisen seurannasta vastaavan henkilön tai elimen (ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö) on esitettävä toteutetuista toimenpiteistä 35 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulle sääntelyviranomaiselle vuosittain kertomus, joka on julkaistava. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on oltava täysin riippumaton, ja hänen on tehtäviensä suorittamiseksi voitava saada käyttöönsä kaikki tarpeelliset tiedot jakeluverkonhaltijalta ja kaikilta sidosyrityksiltä.

3. Jos jakeluverkonhaltija kuuluu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntelyviranomaiset tai muut toimivaltaiset elimet valvovat jakeluverkonhaltijan toimintaa, jotta se ei voi hyötyä vertikaalisesta integroitumisestaan kilpailun vääristämiseksi. Vertikaalisesti integroituneet jakeluverkonhaltijat eivät etenkään viestinnässään ja tuotemerkeissään saa aiheuttaa epäselvyyttä siitä, että vertikaalisesti integroituneen yrityksen toimituksista huolehtiva liiketoimintahaara on erillinen yksikkö.

4. Jäsenvaltiot voivat päättää, ettei 1, 2 ja 3 kohtaa sovelleta sellaisiin integroituneisiin sähköalan yrityksiin, joilla on alle 100 000 verkkoon liitettyä asiakasta tai jotka toimittavat sähköä pieniin erillisiin verkkoihin.

27 artikla

Jakeluverkonhaltijoiden salassapitovelvollisuus

Jakeluverkonhaltijan on pidettävä liiketoiminnan harjoittamisen yhteydessä saadut kaupallisesti arkaluontoiset tiedot luottamuksellisina ja estettävä omaa toimintaansa koskevien, mahdollisesti kaupallista etua tuottavien tietojen luovutus syrjivällä tavalla sanotun kuitenkaan rajoittamatta 30 artiklan soveltamista tai muun lakiin perustuvan tietojen luovutusvelvollisuuden täyttämistä.

28 artikla

Suljetut jakeluverkot

1. Jäsenvaltiot voivat sallia, että kansalliset sääntelyviranomaiset tai muut toimivaltaiset viranomaiset luokittelevat suljetuksi jakeluverkoksi verkon, jossa jaetaan sähköä maantieteellisesti rajatulla teollisuus- tai elinkeinoalueella tai yhteisiä palveluja tarjoavalla alueella ja jossa ei toimiteta sähköä kotitalousasiakkaille, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 4 kohdan soveltamista, jos:

a) erityisistä teknisistä tai turvallisuuteen liittyvistä syistä kyseisen verkon käyttäjien toiminnot tai tuotantoprosessi on integroitu; tai

b) kyseisessä verkossa jaetaan sähköä ensisijaisesti verkon omistajalle tai verkonhaltijalle tai niihin omistussuhteessa oleville yrityksille.

2. Jäsenvaltiot voivat sallia, että kansalliset sääntelyviranomaiset vapauttavat suljetun jakeluverkon haltijan:

a) 25 artiklan 5 kohdassa säädetystä vaatimuksesta, jonka mukaan sen on hankittava verkkonsa energian hävikin ja varakapasiteetin kattamiseksi käyttämänsä energia avointen, syrjimättömien ja markkinapohjaisten menettelyjen mukaisesti;

b) 32 artiklan 1 kohdassa säädetystä vaatimuksesta, jonka mukaan tariffit tai niiden laskentamenetelmät hyväksytään 37 artiklan mukaisesti ennen niiden voimaantuloa.

3. Jos 2 kohdassa tarkoitettu vapautus myönnetään, sovellettavat tariffit tai niiden laskentamenetelmät on tarkistettava ja hyväksyttävä 37 artiklan mukaisesti suljetun jakeluverkon käyttäjän pyynnöstä.

4. Satunnainen käyttö pienessä määrässä kotitalouksia, joilla on työsuhteeseen perustuvia tai vastaavia yhteyksiä jakeluverkon omistajaan ja jotka sijaitsevat suljetun jakeluverkon piiriin kuuluvalla alueella, ei estä 2 kohdan mukaisen vapautuksen myöntämistä.

29 artikla

Yhdistetty siirto- ja jakeluverkonhaltija

Edellä oleva 26 artiklan 1 kohta ei estä yhdistetyn siirto- ja jakeluverkonhaltijan toimintaa edellyttäen, että tämä verkonhaltija noudattaa 9 artiklan 1 kohtaa tai 13 ja 14 artiklaa tai V lukua tai kuuluu 44 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan.

VII LUKU

ERIYTTÄMINEN JA KIRJANPIDON AVOIMUUS

30 artikla

Oikeus tutustua kirjanpitoon

1. Jäsenvaltioilla tai niiden nimeämillä toimivaltaisilla viranomaisilla, myös 35 artiklassa tarkoitetuilla sääntelyviranomaisilla, on oltava tehtäviensä hoitamisen niin edellyttäessä oikeus tutustua sähköalan yritysten kirjanpitoon 31 artiklan mukaisesti.

2. Jäsenvaltioiden ja nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten, kuten sääntelyviranomaisten, on pidettävä kaupallisesti arkaluontoiset tiedot luottamuksellisina. Jäsenvaltiot voivat edellyttää tällaisten tietojen paljastamista, jos se on tarpeen toimivaltaisten viranomaisten tehtävien hoitamisen kannalta.

31 artikla

Kirjanpidon eriyttäminen

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että sähköalan yritysten kirjanpito hoidetaan 2 ja 3 kohdan mukaisesti.

2. Sähköalan yritysten on niiden omistusrakenteesta tai oikeudellisesta muodosta riippumatta laadittava tilinpäätöksensä, annettava tilinsä tarkastettaviksi ja julkaistava tilinpäätöksensä yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä [1] perustamissopimuksen 44 artiklan 2 kohdan g alakohdan [*] nojalla 25 päivänä heinäkuuta 1978 annetun neljännen neuvoston direktiivin 78/660/ETY nojalla annetun osakeyhtiöiden tilinpäätöksiä koskevan kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Yritysten, joilla ei ole lainsäädännöllistä velvoitetta julkaista tilinpäätöstään, on pidettävä pääkonttorissaan yleisön saatavilla jäljennös tilinpäätöksestään.

3. Syrjinnän, ristisubvention ja kilpailun vääristymisen välttämiseksi sähköalan yritysten on sisäisessä kirjanpidossaan pidettävä erillistä kirjanpitoa kustakin siirtoon ja jakeluun liittyvästä toiminnosta siten kuin niitä vaadittaisiin tekemään, jos erilliset yritykset harjoittaisivat kyseisiä toimintoja. Niiden on myös laadittava tilinpäätös, joka voi olla konsolidoitu, siirtoon ja jakeluun liittymättömistä muista sähköliiketoiminnoista. Niiden on pidettävä erillistä kirjanpitoa vaatimukset täyttäville asiakkaille ja muille asiakkaille suoritettaviin toimituksiin liittyvistä toiminnoista 1 päivään heinäkuuta 2007 asti. Kirjanpidossa on eriteltävä siirtoverkon tai jakeluverkon omistamisesta saatava tuotto. Yritysten on tarvittaessa laadittava konsolidoitu tilinpäätös muista kuin sähköalaan kuuluvista toiminnoista. Sisäisessä kirjanpidossa on laadittava erillinen tase ja tuloslaskelma kustakin liiketoiminnasta.

4. Edellä 2 kohdassa tarkoitetussa tilintarkastuksessa on varmistettava erityisesti, että noudatetaan 3 kohdassa tarkoitettua velvoitetta välttää syrjintää ja ristisubventiota.

---

[1] EYVL L 222, 14.8.1978, s. 11

[*] Direktiivin 78/660/ETY nimi on mukautettu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen artikloiden uudelleen numeroinnin, jota Amsterdamin sopimuksen 12 artikla edellyttää, ottamiseksi huomioon; alkuperäinen viittaus oli 54 artiklan 3 kohdan g alakohtaan.

VIII LUKU

VERKKOON PÄÄSYN JÄRJESTÄMINEN

32 artikla

Kolmannen osapuolen pääsy verkkoon

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kolmansien osapuolten siirto- ja jakeluverkkoihin pääsyä varten luodaan julkaistuihin tariffeihin perustuva järjestelmä, jota voidaan soveltaa kaikkiin vaatimukset täyttäviin asiakkaisiin ja jota sovelletaan puolueettomasti ja syrjimättömästi verkon käyttäjien välillä. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että nämä tariffit tai niiden laskentamenetelmät hyväksytään 37 artiklan mukaisesti ennen niiden voimaantuloa ja että tariffit ja, jos ainoastaan menetelmät hyväksytään, menetelmät julkaistaan ennen niiden voimaantuloa.

2. Siirto- tai jakeluverkonhaltija voi evätä verkkoon pääsyn, jos verkon kapasiteetti ei ole riittävä. Epäämiselle on esitettävä asianmukaiset perustelut, jotka pohjautuvat puolueettomiin ja teknisesti ja taloudellisesti perusteltuihin kriteereihin, ottaen erityisesti huomioon 3 artiklan säännökset. Sääntelyviranomaisten, kun jäsenvaltiossa on niin säädetty, tai jäsenvaltioiden on varmistettava, että näitä kriteerejä sovelletaan johdonmukaisesti ja että verkon käyttäjä, jolta pääsy on evätty, voi turvautua riitojenratkaisumenettelyyn. Sääntelyviranomaisten on myös varmistettava, että verkkoon pääsyn epäämisen yhteydessä siirto- tai jakeluverkonhaltija antaa tarvittaessa merkityksellisiä tietoja toimenpiteistä, joita verkon vahvistaminen edellyttäisi. Tietoja pyytävältä osapuolelta voidaan periä kohtuullinen maksu, jossa on otettu huomioon tietojen antamisesta aiheutuvat kustannukset.

33 artikla

Markkinoiden avaaminen ja vastavuoroisuus

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vaatimukset täyttäviä asiakkaita ovat:

a) 1 päivään heinäkuuta 2004 asti direktiivin 96/92/EY 19 artiklan 1–3 kohdassa tarkoitetut, vaatimukset täyttävät asiakkaat; jäsenvaltioiden on julkaistava vuosittain 31 päivään tammikuuta mennessä vaatimukset täyttävien asiakkaiden määrittelyperusteet;

b) 1 päivästä heinäkuuta 2004 alkaen kaikki muut kuin kotitalousasiakkaat;

c) 1 päivästä heinäkuuta 2007 alkaen kaikki asiakkaat.

2. Epätasapainon välttämiseksi sähkömarkkinoiden avaamisen yhteydessä:

a) sähköntoimitussopimuksia, jotka tehdään toisen jäsenvaltion verkkoon kuuluvan vaatimukset täyttävän asiakkaan kanssa, ei voida kieltää, jos tämän asiakkaan katsotaan olevan vaatimukset täyttävä asiakas molemmissa näissä verkoissa; sekä

b) siinä tapauksessa, että a alakohdassa tarkoitetuista liiketoimista kieltäydytään, koska asiakas katsotaan vaatimukset täyttäväksi asiakkaaksi vain toisessa näistä kahdesta verkosta, komissio voi sen jäsenvaltion pyynnöstä, johon vaatimukset täyttävä asiakas on sijoittunut, ja ottaen huomioon markkinatilanteen ja yleisen edun velvoittaa liiketoimesta kieltäytyneen osapuolen suorittamaan pyydetyn toimituksen.

34 artikla

Erilliset linjat

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta:

a) kaikilla jäsenvaltion alueelle sijoittautuneilla sähköntuottajilla ja sähköntoimittajilla on mahdollisuus toimittaa sähköä erillisen linjan välityksellä omille laitoksilleen, tytäryrityksilleen ja vaatimukset täyttäville asiakkailleen; ja

b) kaikilla vaatimukset täyttävillä asiakkailla on jäsenvaltion alueella mahdollisuus saada sähköntoimituksia tuottajalta ja sähköntoimittajilta erillisen linjan välityksellä.

2. Jäsenvaltioiden on laadittava arviointiperusteet, joita käytetään myönnettäessä lupia erillisten linjojen rakentamiseen niiden alueella. Näiden arviointiperusteiden on oltava puolueettomat ja syrjimättömät.

3. Mahdollisuudet toimittaa sähköä erillisen linjan välityksellä tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla eivät vaikuta mahdollisuuteen tehdä sähköä koskevia sopimuksia 32 artiklan mukaisesti.

4. Jäsenvaltiot voivat määrätä, että luvan saaminen erillisen linjan rakentamiseksi edellyttää joko verkkoon pääsyn epäämistä, kun se on asianmukaista 32 artiklan perusteella, tai riitojen ratkaisumenettelyn aloittamista 37 artiklan mukaisesti.

5. Jäsenvaltiot voivat evätä erillisen linjan rakentamisluvan, jos luvan myöntäminen olisi vastoin 3 artiklan säännöksiä. Epäämiselle on esitettävä asianmukaiset perustelut.

IX LUKU

KANSALLISET SÄÄNTELYVIRANOMAISET

35 artikla

Sääntelyviranomaisten nimeäminen ja riippumattomuus

1. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä yksi kansallinen sääntelyviranomainen kansallisella tasolla.

2. Tämän artiklan 1 kohta ei estä nimeämästä muita sääntelyviranomaisia jäsenvaltioiden aluetasolla, edellyttäen että yhteisön tasolla on edustus- ja yhteydenpitotarkoituksia varten yksi korkean tason edustaja energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston sääntelyneuvostossa asetuksen (EY) N:o 713/2009 14 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

3. Poiketen siitä, mitä tämän artiklan 1 kohdassa säädetään, jäsenvaltio voi nimetä sääntelyviranomaisia pieniä verkkoja varten maantieteellisesti eristyksissä olevilla alueilla, joilla kulutus vuonna 2008 oli alle kolme prosenttia sen jäsenvaltion kokonaiskulutuksesta, johon alue kuuluu. Tämä poikkeus ei estä nimittämästä yhtä korkean tason edustajaa yhteisön tasolla edustus- ja yhteydenpitotarkoituksia varten yhteistyöviraston sääntelyneuvostoon energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston sääntelyneuvostossa asetuksen (EY) N:o 713/2009 14 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

4. Jäsenvaltioiden on taattava sääntelyviranomaisen riippumattomuus ja varmistettava, että se käyttää toimivaltuuksiaan puolueettomasti ja avoimesti. Tätä varten jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntelyviranomainen on tässä direktiivissä ja siihen liittyvässä lainsäädännössä sille asetettuja viranomaistehtäviä suorittaessaan

a) oikeudellisesti erillinen ja toiminnallisesti riippumaton kaikista muista julkisista ja yksityisistä elimistä

b) ja että sen henkilöstö ja johtohenkilöt

   i) toimivat markkinoiden eduista riippumatta sekä

   ii) eivät viranomaistehtäviä suorittaessaan pyydä eivätkä ota suoria ohjeita miltään hallitukselta tai muulta julkiselta tai yksityiseltä elimeltä. Tämä vaatimus ei rajoita tarvittaessa tiivistä yhteistyötä muiden asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten kanssa eikä hallituksen julkaisemien, 37 artiklan mukaisiin sääntelytehtäviin ja toimivaltuuksiin liittymättömien yleisten poliittisten suuntaviivojen noudattamista.

5. Sääntelyviranomaisen riippumattomuuden suojelemiseksi jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että

a) sääntelyviranomainen voi tehdä itsenäisiä päätöksiä poliittisista elimistä riippumatta ja toteuttaa itsenäisesti sille osoitettua talousarviota erillisten vuotuisten talousarviomäärärahojen perusteella sekä että sillä on riittävät henkilöstö- ja taloudelliset voimavarat tehtäviensä suorittamiseksi; ja

b) sääntelyviranomaisen johtokunnan jäsenet tai, jos johtokuntaa ei ole, sääntelyviranomaisen ylimmät johtohenkilöt nimitetään vähintään viiden mutta enintään seitsemän vuoden toimikaudeksi, joka voidaan uusia kerran.

Ensimmäisen alakohdan b alakohdan osalta jäsenvaltioiden on varmistettava, että käyttöön otetaan johtokunnan tai ylimpien johtohenkilöiden asianmukainen kiertojärjestelmä. Johtokunnan jäsenet tai, jos johtokuntaa ei ole, ylimmät johtohenkilöt voidaan vapauttaa tehtävistään kesken toimikauden ainoastaan, jos he eivät enää täytä tässä artiklassa asetettuja vaatimuksia tai ovat syyllistyneet rikkomukseen kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

36 artikla

Sääntelyviranomaisen yleistavoitteet

Tässä direktiivissä määriteltyjä viranomaistehtäviä suorittaessaan sääntelyviranomaisen on toteutettava kaikki kohtuulliset toimenpiteet seuraavien tavoitteiden edistämiseksi 37 artiklassa säädettyjen tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa puitteissa tarvittaessa tiiviissä yhteydenpidossa muiden asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten, myös kilpailuviranomaisten, kanssa ja tämän rajoittamatta näiden toimivaltaa:

a) kilpailulle avointen, varmojen ja ympäristön kannalta kestävien sähkön sisämarkkinoiden edistäminen yhteisön alueella ja markkinoiden tehokas avaaminen kaikille yhteisön asiakkaille ja toimittajille läheisessä yhteistyössä viraston, muiden jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisten ja komission kanssa sekä asianmukaisten edellytysten varmistaminen sähköverkkojen tehokasta ja luotettavaa käyttöä varten pitkän aikavälin tavoitteet huomioon ottaen;

b) kilpailulle avointen ja moitteettomasti toimivien alueellisten markkinoiden kehittäminen yhteisön alueella a alakohdassa tarkoitetun tavoitteen saavuttamiseksi;

c) jäsenvaltioiden välisen sähkökaupan rajoitusten poistaminen, muun muassa sellaisen tarkoituksenmukaisen rajat ylittävän siirtokapasiteetin kehittäminen, jolla voidaan vastata kysyntään ja parantaa kansallisten markkinoiden yhdentymistä, mikä voi edistää sähköenergiavirtoja kaikkialla yhteisössä;

d) kuluttajien tarpeisiin suuntautuneiden varmojen, luotettavien ja tehokkaiden sekä syrjimättömien verkkojen kehittämisen edistäminen mahdollisimman kustannustehokkaasti sekä verkon riittävän siirtokyvyn ja yleisten energiapoliittisten tavoitteiden mukaisesti energiatehokkuuden edistäminen sekä suuri- ja pienimuotoisen uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähköntuotannon ja hajautetun sähköntuotannon integroiminen sekä siirto- että jakeluverkkoihin;

e) uuden tuotantokapasiteetin verkkoon pääsyn helpottaminen erityisesti poistamalla uusien markkinoilletulijoiden ja uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön markkinoillepääsyn mahdollisia esteitä;

f) sen varmistaminen, että verkonhaltijoille ja verkonkäyttäjille tarjotaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä asianmukaisia kannustimia lisätä verkon suorituskykyä ja edistää markkinoiden yhdentymistä;

g) sen varmistaminen, että asiakkaat hyötyvät kansallisten markkinoiden tehokkaasta toiminnasta, sekä tehokkaan kilpailun ja kuluttajansuojan varmistamisen edistäminen;

h) yleispalvelun ja julkisten palvelujen korkean tason saavuttamisen edistäminen sähköntoimituksissa, osallistuminen heikossa asemassa olevien asiakkaiden suojeluun ja toimittajan vaihtamisen edellyttämien tiedonvaihtomenettelyjen yhteensopivuuden edistäminen.

37 artikla

Sääntelyviranomaisen tehtävät ja toimivaltuudet

1. Sääntelyviranomaisen tehtävänä on:

a) vahvistaa tai hyväksyä avointen kriteerien mukaisesti siirto- tai jakelutariffit tai niiden laskentamenetelmät;

b) varmistaa, että siirto- ja jakeluverkonhaltijat, ja tarvittaessa verkon omistajat, sekä kaikki sähköalan yritykset noudattavat tästä direktiivistä ja muusta asiaa koskevasta yhteisön lainsäädännöstä johtuvia velvollisuuksiaan, myös rajat ylittävien kysymysten osalta;

c) tehdä rajat ylittävissä asioissa yhteistyötä kyseisten jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisen tai sääntelyviranomaisten ja viraston kanssa;

d) noudattaa kaikkia asiaan liittyviä oikeudellisesti sitovia viraston ja komission päätöksiä ja panna ne täytäntöön;

e) antaa vuosittain kertomus toiminnastaan ja tehtäviensä suorittamisesta jäsenvaltioiden asiaankuuluville viranomaisille, virastolle ja komissiolle. Kertomuksessa on esitettävä toteutetut toimenpiteet ja saavutetut tulokset kunkin tässä artiklassa luetellun tehtävän osalta;

f) varmistaa, ettei siirtoon, jakeluun ja toimitukseen liittyvien toimintojen välillä esiinny ristisubventioita;

g) seurata siirtoverkonhaltijoiden investointisuunnitelmia ja esittää vuosikertomuksessaan arvio siitä, kuinka siirtoverkonhaltijoiden investointisuunnitelmat vastaavat asetuksen (EY) N:o 714/2009 8 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettua yhteisön laajuista verkon kehittämissuunnitelmaa; arvioon voi sisältyä suosituksia kyseisten investointisuunnitelmien muuttamisesta;

h) seurata verkon varmuutta ja luotettavuutta koskevien sääntöjen noudattamista ja arvioida niiden aiempaa toimivuutta sekä vahvistaa tai hyväksyä palvelun ja toimitusten laatua koskevia standardeja ja vaatimuksia tai osallistua tähän yhdessä muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa;

i) seurata avoimuuden tasoa, tukkuhinnat mukaan lukien, ja varmistaa, että sähköalan yritykset noudattavat avoimuutta koskevia velvollisuuksia;

j) seurata, miten avoimia ja tehokkaita tukku- ja vähittäismyyntimarkkinat ovat ja missä määrin niillä esiintyy kilpailua, mihin kuuluvat sähköpörssit, kotitalousasiakkaiden maksamat hinnat, mukaan lukien ennakkomaksujärjestelmät, toimittajaa vaihtaneiden asiakkaiden määrä, verkosta kytkettyjen asiakkaiden määrä, ylläpitopalvelujen maksut ja näiden palvelujen toteuttaminen ja kotitalousasiakkaiden tekemät valitukset, sekä mahdollisia kilpailun vääristymiä tai rajoituksia, mihin sisältyy kaikkien asiaa koskevien tietojen antaminen, sekä saattaa tarvittaessa tapaukset asiaankuuluvien kilpailuviranomaisten käsiteltäviksi;

k) seurata rajoittavien sopimuskäytäntöjen esiintymistä, mukaan lukien yksinoikeuslausekkeet, joilla voidaan estää muita suuria asiakkaita kuin kotitalousasiakkaita tekemästä samanaikaisesti sopimuksia useamman kuin yhden toimittajan kanssa tai rajoittaa niiden vapautta tehdä tällaisia sopimuksia, ja tarvittaessa ilmoittaa kansallisille kilpailuviranomaisille tällaisista käytännöistä;

l) noudattaa sopimusvapautta keskeytettävissä olevien toimitussopimusten ja pitkän aikavälin sopimusten osalta edellyttäen, että ne ovat yhteisön lainsäädännön sekä yhteisön politiikkojen mukaisia;

m) seurata aikaa, jonka siirto- ja jakeluverkonhaltijat käyttävät liitäntöjen ja korjausten suorittamiseen;

n) osaltaan varmistaa muiden asiaankuuluvien viranomaisten kanssa muun muassa liitteessä I säädettyjen kuluttajansuojatoimenpiteiden tehokkuus ja täytäntöönpano;

o) julkaista vähintään vuosittain suosituksia 3 artiklan noudattamisesta toimitushinnoissa ja toimittaa suositukset tarvittaessa kilpailuviranomaisille;

p) varmistaa asiakkaiden mahdollisuus saada kulutustietoja, kulutustietojen tarjoaminen helppotajuisessa yhdenmukaistetussa muodossa kansallisella tasolla valinnaista käyttöä varten sekä kaikkien asiakkaiden mahdollisuus saada pikaisesti tällaisia liitteessä I olevassa h kohdassa tarkoitettuja tietoja;

q) seurata siirtoverkonhaltijoiden, jakeluverkonhaltijoiden, toimittajien ja asiakkaiden ja muiden markkinaosapuolten asemaa ja vastuita koskevien sääntöjen täytäntöönpanoa asetuksen (EY) N:o 714/2009 mukaisesti;

r) seurata tuotantokapasiteettiin tehtäviä investointeja suhteessa toimitusvarmuuteen;

s) seurata yhteisön ja kolmansien maiden siirtoverkonhaltijoiden teknistä yhteistyötä;

t) seurata 42 artiklassa tarkoitettujen suojatoimenpiteiden täytäntöönpanoa;

u) edistää tärkeimpiä markkinamenettelyjä koskevien tiedonvaihtomenettelyjen yhteensopivuutta aluetasolla.

2. Kun jäsenvaltiossa on niin säädetty, muu viranomainen kuin sääntelyviranomainen voi hoitaa 1 kohdassa säädetyt seurantatehtävät. Tällöin tästä seurannasta saadut tiedot on saatettava sääntelyviranomaisen käyttöön niin pian kuin mahdollista.

Sääntelyviranomaisen on riippumattomuutensa säilyttäen ja parempaa sääntelyä koskevien periaatteiden mukaisesti 1 kohdassa säädettyjä tehtäviä suorittaessaan tarvittaessa kuultava siirtoverkonhaltijoita ja tehtävä tarvittaessa tiivistä yhteistyötä muiden asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten kanssa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta näiden omia erityisiä toimivaltuuksia.

Sääntelyviranomaisen tai viraston tämän direktiivin mukaisesti antamat hyväksynnät eivät estä sääntelyviranomaista käyttämästä asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa myöhemmin toimivaltuuksiaan tämän artiklan mukaisesti eivätkä rajoita muiden asiaan kuuluvien viranomaisten tai komission määräämiä seuraamuksia.

3. Jos 13 artiklan nojalla on nimetty riippumaton järjestelmävastaava, sääntelyviranomaisen on sille tämän artiklan 1 kohdassa asetettujen tehtävien lisäksi:

a) seurattava, että siirtoverkon omistaja ja riippumaton järjestelmävastaava noudattavat tästä artiklasta johtuvia velvollisuuksiaan, ja määrättävä velvollisuuksien rikkomisesta seuraamuksia 4 kohdan d alakohdan mukaisesti;

b) seurattava riippumattoman verkonhaltijan ja siirtoverkon omistajan välisiä suhteita ja välistä tiedonvaihtoa sen varmistamiseksi, että riippumaton järjestelmävastaava noudattaa velvollisuuksiaan, ja erityisesti hyväksyttävä sopimukset ja toimittava riitojenratkaisuviranomaisena riippumattoman järjestelmävastaavan ja siirtoverkon omistajan välillä kaikissa valituksissa, joita kumpi tahansa osapuoli tekee 11 kohdan mukaisesti:

c) hyväksyttävä ensimmäiseen kymmenvuotiseen verkon kehittämissuunnitelmaan sisältyvä investointisuunnitelma ja hyväksyttävä monivuotiset verkon kehittämissuunnitelmat, jotka riippumaton järjestelmävastaava esittää vuosittain, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 13 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitetun menettelyn soveltamista;

d) varmistettava, että riippumattoman järjestelmävastaavan perimiin verkkoonpääsytariffeihin sisältyy siirtoverkon omistajalle tai omistajille maksettava riittävä korvaus verkkoomaisuuden käyttämisestä ja siihen tehdyistä uusista investoinneista, edellyttäen että ne on tehty taloudellisesti ja tehokkaasti;

e) voitava suorittaa tarkastuksia myös ennalta ilmoittamatta siirtoverkon omistajan ja riippumattoman järjestelmävastaavan toimitiloissa; sekä

f) seurattava niiden ylikuormitusmaksujen käyttöä, jotka riippumaton järjestelmävastaava on kerännyt asetuksen (EY) N:o 714/2009 mukaisesti.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntelyviranomaisille annetaan toimivaltuudet, joiden nojalla ne voivat suorittaa 1, 3 ja 6 kohdassa tarkoitetut tehtävät tehokkaasti ja joutuisasti. Tätä varten sääntelyviranomaisella on oltava vähintään valtuudet:

a) tehdä sähköalan yrityksiä sitovia päätöksiä;

b) tehdä sähkömarkkinoiden toimintaa koskevia tutkimuksia ja päättää sekä määrätä tarvittavista ja oikeasuhteisista toimenpiteistä tehokkaan kilpailun edistämiseksi ja markkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi. Lisäksi sääntelyviranomaisella on oltava tarvittaessa oikeus tehdä yhteistyötä kansallisen kilpailuviranomaisen ja rahoitusmarkkinoiden sääntelyviranomaisten tai komission kanssa kilpailulainsäädäntöön liittyvän tutkimuksen tekemisessä;

c) vaatia sähköalan yrityksiltä kaikkia sen tehtävien suorittamisen kannalta merkityksellisiä tietoja, mukaan lukien perustelut kolmannen osapuolen pääsyn epäämiselle sekä kaikki tiedot verkon vahvistamisen edellyttämistä toimenpiteistä;

d) määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia sähköalan yrityksille, jotka eivät täytä velvollisuuksiaan, jotka johtuvat tästä direktiivistä tai asiaan liittyvistä oikeudellisesti sitovista sääntelyviranomaisen tai viraston tekemistä päätöksistä, tai ehdottaa toimivaltaiselle tuomioistuimelle, että tämä määräisi kyseisiä seuraamuksia. Tähän on sisällyttävä toimivalta määrätä tai ehdottaa määrättäväksi siirtoverkonhaltijalle enintään kymmentä prosenttia sen vuotuisesta liikevaihdosta tai vertikaalisesti integroituneelle yritykselle enintään kymmentä prosenttia sen vuotuisesta liikevaihdosta vastaavia seuraamuksia, jos nämä eivät täytä tämän direktiivin mukaisia velvoitteitaan; sekä

e) tarkoituksenmukaiset valtuudet suorittaa tutkintaa ja ratkaista riitoja 11 ja 12 kohdan nojalla.

5. Kun siirtoverkonhaltija on nimetty V luvun mukaisesti, sääntelyviranomaiselle osoitetaan tämän artiklan 1 ja 4 kohdan nojalla annettujen tehtävien ja toimivaltuuksien lisäksi ainakin seuraavat tehtävät ja toimivaltuudet:

a) määrätä seuraamuksia 4 kohdan d alakohdan mukaisesti vertikaalisesti integroitunutta yritystä suosivista, muita syrjivistä käytännöistä;

b) seurata siirtoverkonhaltijan ja vertikaalisesti integroituneen yrityksen välistä viestintää sen varmistamiseksi, että siirtoverkonhaltija täyttää velvoitteensa;

c) toimia vertikaalisesti integroituneen yrityksen ja siirtoverkonhaltijan välillä riitojenratkaisuviranomaisena 11 kohdan nojalla tehtyjen valitusten osalta;

d) seurata vertikaalisesti integroituneen yrityksen ja siirtoverkonhaltijan välisiä kaupallisia ja rahoituksellisia suhteita mukaan lukien lainoja;

e) hyväksyä kaikki vertikaalisesti integroituneen yrityksen ja siirtoverkonhaltijan väliset kaupalliset ja rahoitussopimukset edellyttäen, että niissä noudatetaan markkinaehtoja;

f) pyytää vertikaalisesti integroituneelta yritykseltä perustelut, kun ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö on tehnyt sille 21 artiklan 4 kohdan mukaisen ilmoituksen. Tällaisiin perusteluihin on sisällyttävä todisteet siitä, että vertikaalisesti integroitunutta yritystä hyödyttävää syrjintää ei ole harjoitettu;

g) suorittaa tarkastuksia, myös ennalta ilmoittamatta, vertikaalisesti integroidun yrityksen ja siirtoverkonhaltijan tiloissa; sekä

h) osoittaa siirtoverkonhaltijan kaikki tehtävät tai joitakin tiettyjä tehtäviä 13 artiklan mukaisesti nimetylle riippumattomalle järjestelmävastaavalle, jos siirtoverkonhaltija rikkoo toistuvasti tämän direktiivin mukaisia velvoitteitaan, erityisesti silloin, kun tämä toistuvasti harjoittaa vertikaalisesti integroitunutta yritystä suosivia, muita syrjiviä käytäntöjä.

6. Sääntelyviranomaisilla on oltava velvollisuus vahvistaa tai hyväksyä riittävän ajoissa ennen niiden voimaantuloa ainakin menetelmät, joita käytetään seuraavien seikkojen laskennassa tai niitä koskevien ehtojen ja edellytysten vahvistamisessa:

a) liittäminen ja pääsy kansallisiin verkkoihin, siirto- ja jakelutariffit tai niitä koskevat menetelmät mukaan luettuina. Näiden tariffien tai menetelmien on mahdollistettava tarvittavien investointien tekeminen verkkoihin niin, että kyseisillä investoinneilla voidaan varmistaa verkkojen toimivuus;

b) sellaisten tasapainottamispalvelujen tarjonta, jotka suoritetaan mahdollisimman taloudellisesti ja jotka tarjoavat verkon käyttäjille asianmukaisia kannustimia sähkön syötön ja oton tasapainottamiseksi. Tasapainottamispalvelut on tarjottava oikeudenmukaisesti ja syrjimättömästi, ja niiden on perustuttava puolueettomiin kriteereihin; ja

c) pääsy rajat ylittäviin infrastruktuureihin, mukaan lukien kapasiteetin jakoa ja ylikuormituksen hallintaa koskevat menettelyt.

7. Edellä 6 kohdassa tarkoitetut menetelmät tai ehdot ja edellytykset on julkaistava.

8. Sääntelyviranomaisten on tariffeja tai menetelmiä sekä tasapainottamispalveluja vahvistaessaan tai hyväksyessään varmistettava, että siirto- ja jakeluverkonhaltijoille annetaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä asianmukaisia kannustimia parantaa tehokkuutta, edistää markkinoiden yhdentymistä ja toimitusvarmuutta sekä tukea asiaan liittyviä tutkimustoimia.

9. Sääntelyviranomaisten on seurattava kansallisten sähköverkkojen, mukaan lukien rajayhdysjohtojen, ylikuormituksen hallintaa sekä ylikuormituksen hallintaa koskevien sääntöjen soveltamista. Tätä varten siirtoverkonhaltijoiden tai markkinoiden ylläpitäjien on toimitettava ylikuormituksen hallintaa ja myös kapasiteetin jakoa koskevat sääntönsä kansallisille sääntelyviranomaisille. Kansalliset sääntelyviranomaiset voivat pyytää näiden sääntöjen muuttamista.

10. Sääntelyviranomaisilla on oikeus vaatia, että siirto- ja jakeluverkonhaltijat tarvittaessa muuttavat tässä artiklassa tarkoitettuja ehtoja ja edellytyksiä, tariffit tai menetelmät mukaan luettuina, sen varmistamiseksi, että ne ovat oikeasuhteisia ja että niitä sovelletaan syrjimättömällä tavalla. Jos siirto- ja jakelutariffien vahvistaminen viivästyy, sääntelyviranomaisilla on valtuudet vahvistaa tai hyväksyä alustavat siirto- ja jakelutariffit tai niiden laskentamenetelmät ja päättää asiaankuuluvista korvaustoimenpiteistä, mikäli lopulliset siirto- ja jakelutariffit tai niiden laskentamenetelmät eroavat alustavista tariffeista tai menetelmistä.

11. Jos jokin osapuoli haluaa tehdä valituksen siirto- tai jakeluverkonhaltijasta tästä direktiivistä johtuvien kyseisen verkonhaltijan velvoitteiden osalta, se voi osoittaa valituksensa sääntelyviranomaiselle, joka tekee riitojenratkaisuviranomaisena asiasta päätöksen kahden kuukauden kuluessa valituksen vastaanottamisesta. Tätä määräaikaa voidaan pidentää kahdella kuukaudella, jos sääntelyviranomainen pyytää lisätietoja. Tätä pidennettyä määräaikaa voidaan pidentää lisää valituksen tekijän suostumuksella. Sääntelyviranomaisen päätös on sitova, paitsi jos ja siihen asti kun se kumotaan muutoksenhaussa.

12. Kuka tahansa haittaa kärsinyt osapuoli, jolla on oikeus tehdä valitus tämän artiklan mukaisesti tehdystä menetelmiä koskevasta päätöksestä tai, jos sääntelyviranomaisella on velvollisuus neuvotella, ehdotetuista tariffeista tai menetelmistä, voi viimeistään kahden kuukauden kuluessa tai jäsenvaltioiden asettaman lyhyemmän ajanjakson kuluessa päätöksen tai päätösehdotuksen julkaisemisesta esittää valituksen vaatien päätöksen uudelleentarkastelua. Valituksella ei ole lykkäävää vaikutusta.

13. Jäsenvaltioiden on luotava sellaiset asianmukaiset ja tehokkaat menetelmät sääntelyn, valvonnan ja avoimuuden turvaamiseksi, joilla vältetään määräävän aseman väärinkäyttö etenkin kuluttajien etujen vastaisella tavalla sekä kaikenlainen markkinoiden valtaukseen tähtäävä toiminta. Näissä menetelmissä on otettava huomioon perustamissopimuksen määräykset ja erityisesti sen 82 artikla.

14. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vastuussa olevia luonnollisia tai oikeushenkilöitä vastaan toteutetaan asianmukaiset toimenpiteet, muun muassa jäsenvaltioiden kansallisen oikeuden mukaiset hallinnolliset toimet tai rikosoikeudelliset menettelyt, jos tässä direktiivissä säädettyjä luottamuksellisuussääntöjä ei ole noudatettu.

15. Edellä 11 ja 12 kohdassa tarkoitetut valitukset eivät rajoita yhteisön oikeuden ja/tai kansallisen oikeuden mukaisen muutoksenhakuoikeuden käyttöä.

16. Sääntelyviranomaisten tekemät päätökset on joka suhteessa perusteltava muutoksenhakumenettelyn mahdollistamiseksi tuomioistuimessa. Päätökset on julkistettava siten, että kaupallisesti arkaluonteiset asiat käsitellään luottamuksellisina.

17. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisella tasolla on olemassa sopivat järjestelmät, joiden mukaisesti osapuoli, jota sääntelyviranomaisen päätös koskee, voi hakea siihen muutosta elimeltä, joka on riippumaton asianomaisista osapuolista ja hallituksista.

38 artikla

Rajat ylittäviä kysymyksiä koskeva sääntelyjärjestelmä

1. Sääntelyviranomaisten on kuultava toisiaan ja tehtävä tiivistä yhteistyötä keskenään sekä annettava toisilleen ja virastolle kaikki tiedot, joita ne tarvitsevat tästä direktiivistä johtuvien tehtäviensä suorittamiseksi. Vastaanottavan viranomaisen on vaihdettavien tietojen osalta varmistettava sama luottamuksellisuuden taso kuin tiedot lähettäneeltä viranomaiselta edellytetään.

2. Sääntelyviranomaisten on tehtävä yhteistyötä vähintään alueellisella tasolla

a) edistääkseen sellaisten operatiivisten järjestelyjen luomista, joilla voidaan varmistaa verkon optimaalinen hallinta, edistää yhteisiä sähköpörssejä ja rajat ylittävän kapasiteetin jakamista ja varmistaa riittävän yhteenliittämiskapasiteetin, myös uusien yhteyksien, vähimmäistaso alueella ja alueiden välillä, jotta tehokas kilpailu voi kehittyä ja toimitusvarmuus parantua, syrjimättä eri jäsenvaltioiden sähköntoimittajia;

b) koordinoidakseen asianomaisia siirtoverkonhaltijoita ja muita markkinatoimijoita koskevien verkkosääntöjen kehittämistä; ja

c) koordinoidakseen ylikuormituksen hallintaa koskevien sääntöjen kehittämistä.

3. Kansallisilla sääntelyviranomaisilla on oltava oikeus yhteistyöjärjestelyihin toistensa kanssa sääntely-yhteistyön edistämiseksi.

4. Edellä 2 kohdassa tarkoitetut toimet on tarvittaessa suoritettava tiiviissä yhteydenpidossa muiden asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten kanssa ja tämän rajoittamatta niiden toimivaltaa.

5. Komissio voi antaa suuntaviivoja siitä, missä määrin sääntelyviranomaisten on tehtävä yhteistyötä toistensa ja viraston kanssa. Kyseiset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on muuttaa tämän direktiivin muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä, hyväksytään 46 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.

39 artikla

Suuntaviivojen noudattaminen

1. Mikä tahansa sääntelyviranomainen tai komissio voi pyytää virastolta lausuntoa siitä, onko jokin sääntelyviranomaisen tekemä päätös tässä direktiivissä tai asetuksessa (EY) N:o 714/2009 tarkoitettujen suuntaviivojen mukainen.

2. Virasto antaa lausuntonsa sitä pyytäneelle sääntelyviranomaiselle tai komissiolle sekä kyseisen päätöksen tehneelle sääntelyviranomaiselle kolmen kuukauden kuluessa pyynnön vastaanottamisesta.

3. Jos päätöksen tehnyt sääntelyviranomainen ei noudata viraston lausuntoa neljän kuukauden kuluessa lausunnon vastaanottamisesta, virasto ilmoittaa asiasta komissiolle.

4. Mikä tahansa sääntelyviranomainen, joka katsoo, ettei jokin toisen sääntelyviranomaisen tekemä rajat ylittävän kaupan kannalta merkityksellinen päätös ole tässä direktiivissä tai asetuksessa (EY) N:o 714/2009 tarkoitettujen suuntaviivojen mukainen, voi ilmoittaa asiasta komissiolle kahden kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä.

5. Jos komissio kahden kuukauden kuluessa siitä, kun se on saanut ilmoituksen virastolta 3 kohdan mukaisesti tai joltain sääntelyviranomaiselta 4 kohdan mukaisesti, tai omasta aloitteestaan kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä, katsoo, että sääntelyviranomaisen päätös herättää vakavia epäilyjä siitä, onko se tässä direktiivissä tai asetuksessa (EY) N:o 714/2009 tarkoitettujen suuntaviivojen mukainen, komissio voi päättää tutkia asiaa edelleen. Tällöin se pyytää sääntelyviranomaista ja menettelyn osapuolia esittämään huomautuksensa.

6. Jos komissio päättää tutkia asiaa edelleen, se tekee enintään neljän kuukauden kuluessa tällaisen päätöksen tekemisestä lopullisen päätöksen siitä, että se

a) ei vastusta sääntelyviranomaisen päätöstä; tai

b) pyytää asianomaista sääntelyviranomaista peruuttamaan päätöksensä, koska suuntaviivoja ei ole noudatettu.

7. Jos komissio ei ole tehnyt päätöstä asian edelleen tutkimisesta 5 kohdassa tarkoitetussa määräajassa tai tehnyt lopullista päätöstä 6 kohdassa tarkoitetussa määräajassa, sen katsotaan olleen vastustamatta sääntelyviranomaisen päätöstä.

8. Sääntelyviranomaisen on noudatettava päätöksensä peruuttamista koskevaa komission päätöstä kahden kuukauden kuluessa ja ilmoitettava tästä komissiolle.

9. Komissio voi antaa suuntaviivoja, joissa kuvataan yksityiskohtaisesti tämän artiklan soveltamiseksi noudatettava menettely. Kyseiset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on muuttaa tämän direktiivin muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä, hyväksytään 46 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.

40 artikla

Tietojen säilyttäminen

1. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että sähköntoimittajat pitävät kansallisten viranomaisten, mukaan lukien kansallisen sääntelyviranomaisen, kansallisten kilpailuviranomaisten ja komission saatavilla niiden tehtävien suorittamiseksi vähintään viiden vuoden ajan merkitykselliset tiedot kaikista sähköntoimitussopimuksiin ja sähköjohdannaisiin liittyvistä liiketoimista tukkuasiakkaiden ja siirtoverkonhaltijoiden kanssa.

2. Tiedoissa on oltava yksityiskohdat kyseessä olevien liiketoimien ominaispiirteistä kuten kestosta ja toimitus- ja selvityssäännöistä, määristä, toteutuspäivistä ja -kellonajoista ja hinnoista sekä tiedot, joiden perusteella kyseinen tukkuasiakas voidaan yksilöidä, sekä määritellyt tiedot kaikista selvittämättä jääneistä sähköntoimitussopimuksista ja sähköjohdannaisista.

3. Sääntelyviranomainen voi päättää asettaa osia näistä tiedoista markkinaosallistujien saataville edellyttäen, ettei yksittäisiä markkinatoimijoita tai yksittäisiä liiketoimia koskevia kaupallisesti arkaluonteisia tietoja julkaista. Tätä kohtaa ei sovelleta direktiivin 2004/39/EY soveltamisalaan kuuluvia rahoitusvälineitä koskeviin tietoihin.

4. Tämän artiklan yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi komissio voi antaa suuntaviivoja, joissa määritellään tietojen säilyttämiseen sovellettavat menettelyt ja järjestelyt sekä säilytettävien tietojen muoto ja sisältö. Kyseiset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on muuttaa tämän direktiivin muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä, hyväksytään 46 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.

5. Niiden sähköjohdannaisiin liittyvien liiketoimien osalta, joita sähköntoimittajat toteuttavat tukkuasiakkaiden ja siirtoverkonhaltijoiden kanssa, tätä artiklaa sovelletaan vasta sen jälkeen kun komissio on antanut 4 kohdassa tarkoitetut suuntaviivat.

6. Tämän artiklan säännökset eivät aiheuta direktiivin 2004/39/EY soveltamisalaan kuuluville toimijoille lisävelvollisuuksia 1 kohdassa tarkoitettuja viranomaisia kohtaan.

7. Jos 1 kohdassa tarkoitettujen viranomaisten on saatava käyttöönsä tietoja, jotka ovat direktiivin 2004/39/EY soveltamisalaan kuuluvien toimijoiden hallussa, mainitun direktiivin nojalla toimivaltaisten viranomaisten on annettava näille viranomaisille niiden tarvitsemat tiedot.

X LUKU

VÄHITTÄISMARKKINAT

41 artikla

Vähittäismarkkinat

Moitteettomasti toimivien ja avoimien vähittäismarkkinoiden syntymisen helpottamiseksi yhteisön alueella jäsenvaltioiden on varmistettava, että siirtoverkon- ja jakeluverkonhaltijoiden, toimittajien ja asiakkaiden sekä mahdollisten muiden markkinaosapuolten asema ja vastuu määritellään sopimusjärjestelyjen, asiakkaille annettujen sitoumusten, tietojen vaihdon ja taseselvitystä koskevien sääntöjen, tietojen omistusoikeuden ja mittausvastuun osalta.

Kyseiset säännöt on julkistettava, niillä on pyrittävä helpottamaan asiakkaiden ja toimittajien pääsyä verkkoihin, ja sääntelyviranomaisten tai muiden asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten on voitava arvioida niitä.

Muilla suurilla asiakkailla kuin kotitalousasiakkailla on oltava oikeus tehdä samanaikaisia sopimuksia useiden toimittajien kanssa.

XI LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

42 artikla

Suojatoimenpiteet

Jos energiamarkkinoilla ilmenee äkillinen kriisi ja jos ihmisten, laitteiden tai laitosten turvallisuus tai verkon toiminta vaarantuu, jäsenvaltio voi toteuttaa tilapäisesti tarpeelliset suojatoimenpiteet.

Toimenpiteiden on oltava sellaisia, että ne aiheuttavat mahdollisimman vähän häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle, eivätkä ne saa olla laajempia kuin on ehdottomasti tarpeen syntyneiden äkillisten vaikeuksien poistamiseksi.

Asianomaisen jäsenvaltion on viipymättä ilmoitettava kyseisistä toimenpiteistä muille jäsenvaltioille ja komissiolle, joka voi päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on muutettava toimenpiteitä tai lopetettava ne siltä osin kuin ne vääristävät kilpailua ja vaikuttavat kauppaan haitallisesti yhteisen edun vastaisella tavalla.

43 artikla

Tasapuoliset toimintaedellytykset

1. Toimenpiteiden, joita jäsenvaltiot voivat toteuttaa tämän direktiivin nojalla tasapuolisten toimintaedellytysten takaamiseksi, on oltava EY:n perustamissopimuksen, erityisesti sen 30 artiklan, ja yhteisön oikeuden mukaisia.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden on oltava oikeasuhteisia, syrjimättömiä ja avoimia. Nämä toimenpiteet saa panna täytäntöön vasta sen jälkeen, kun niistä on ilmoitettu komissiolle ja komissio on hyväksynyt ne.

3. Komissio reagoi 2 kohdassa tarkoitettuun ilmoitukseen kahden kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta. Määräaika alkaa täydellisten tietojen vastaanottamista seuraavasta päivästä. Jos komissio ei ole reagoinut tämän kahden kuukauden määräajan kuluessa, katsotaan, ettei komissio vastusta ilmoitettuja toimenpiteitä.

44 artikla

Poikkeukset

1. Jäsenvaltiot, jotka voivat osoittaa tämän direktiivin voimaantulon jälkeen, että niiden pienten erillisten verkkojen toiminnassa on huomattavia vaikeuksia, voivat hakea komissiolta poikkeuksia olemassa olevan kapasiteetin kunnostamisen, parantamisen ja lisäämisen osalta IV, VI, VII ja VIII luvun sekä erittäin pienen erillisen verkon tapauksessa III luvun asiaankuuluvista säännöksistä. Komissio ilmoittaa ennen päätöstään jäsenvaltioille näistä hakemuksista luottamuksellisuutta noudattaen. Päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

2. Kyprokseen, Luxemburgiin ja Maltaan ei sovelleta 9 artiklaa. Maltaan ei sovelleta myöskään 26, 32 ja 33 artiklaa.

Ilmaisuun ”sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittava yritys” eivät 9 artiklan 1 kohdan b alakohtaa sovellettaessa sisälly loppukäyttäjät, jotka harjoittavat sähkön tuotantoa ja/tai toimittamista joko suoraan tai sellaisen yrityksen kautta, joissa niillä on määräysvalta joko yksin tai yhdessä, edellyttäen että loppukäyttäjät ja määräysvallan alainen yritys ovat vuotuisena keskiarvona mitattuna sähkön nettokuluttajia ja että niiden kolmansille osapuolille myymän sähkön taloudellinen arvo on vähäinen niiden muuhun liiketoimintaan nähden.

45 artikla

Uudelleentarkastelumenettely

Siinä tapauksessa, että komissio päätyy 47 artiklan 6 kohdassa tarkoitetussa kertomuksessa toteamaan, että jossakin jäsenvaltiossa, jossa verkkoon pääsy on järjestetty tehokkaasti siten, että se mahdollistaa täysin tehokkaan, syrjimättömän ja esteettömän verkkoon pääsyn, tietyt tässä direktiivissä yrityksille asetetut velvoitteet (esimerkiksi jakeluverkonhaltijoiden oikeudellisen eriyttämisen osalta) eivät ole oikeasuhteisia tavoiteltuun tavoitteeseen nähden, tämä jäsenvaltio voi pyytää komissiolta vapautusta kyseisestä vaatimuksesta.

Jäsenvaltion on esitettävä pyyntönsä viipymättä komissiolle kaikkien sellaisten asiaa koskevien tietojen kanssa, jotka ovat tarpeen sen osoittamiseksi, että kertomuksessa todettu tehokas verkkoon pääsy ylläpidetään myös vastedes.

Komissio antaa jäsenvaltion esittämää pyyntöä koskevan lausuntonsa kolmen kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta ja tekee tarvittaessa ehdotuksia Euroopan parlamentille ja neuvostolle tämän direktiivin asianomaisten säännösten muuttamisesta. Komissio voi tämän direktiivin muuttamista koskevissa ehdotuksissa ehdottaa jäsenvaltion vapauttamista tietyistä vaatimuksista, jos jäsenvaltio toteuttaa asianmukaisesti yhtä tehokkaita toimenpiteitä.

46 artikla

Komitea

1. Komissiota avustaa komitea.

2. Jos tähän kohtaan viitataan, sovelletaan päätöksen 1999/468/EY 5 a artiklan 1–4 kohtaa ja 7 artiklaa ottaen huomioon mainitun päätöksen 8 artiklan säännökset.

47 artikla

Kertomukset

1. Komissio seuraa ja arvioi tämän direktiivin soveltamista ja antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen yleisestä edistymisestä ensimmäisen kerran 4 päivään elokuuta 2004 mennessä ja sen jälkeen vuosittain. Edistymiskertomuksessa käsitellään ainakin seuraavia näkökohtia:

a) saatu kokemus ja edistyminen täydellisten ja täysin toimivien sähkön sisämarkkinoiden luomisessa sekä tähän liittyvät jäljellä olevat esteet, mukaan luettuina määräävään markkina-asemaan, markkinoiden keskittymiseen, markkinoiden valtaamiseen tähtäävään tai kilpailua rajoittavaan toimintaan liittyvät näkökohdat ja niiden vaikutukset markkinoiden vääristymiseen;

b) missä määrin tässä direktiivissä asetettujen, toimintojen eriyttämistä ja tariffeja koskevien vaatimusten avulla on onnistuttu varmistamaan tasapuolinen ja syrjimätön pääsy yhteisön sähköverkkoon ja yhtäläinen kilpailun taso, sekä sähkömarkkinoiden avautumisen taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät seuraukset asiakkaille;

c) sellaisten kysymysten käsittely, jotka liittyvät sähköverkon kapasiteettiin ja sähkön toimitusvarmuuteen yhteisössä ja erityisesti kysynnän ja tarjonnan vallitsevaan ja ennakoituun tasapainoon ottaen huomioon eri alueiden välinen fyysinen siirtokapasiteetti;

d) erityistä huomiota kiinnitetään jäsenvaltioiden toteuttamiin toimenpiteisiin kysyntähuippujen kattamiseksi ja yhden tai useamman sähköntoimittajan toimitusvajausten hoitamiseksi;

e) edellä 26 artiklan 4 kohdassa edellytetyn poikkeuksen täytäntöönpano kynnysarvon mahdollista tarkistamista varten;

f) yleinen arvio edistymisestä kahdenvälisissä suhteissa kolmansiin maihin, jotka tuottavat ja vievät tai kuljettavat sähköä, mukaan luettuina edistyminen markkinoiden yhdentymisessä, sähköllä käytävän kaupan sosiaaliset ja ympäristövaikutukset ja kyseisten kolmansien maiden pääsy verkkoon;

g) mahdollisesti tarvittavat yhdenmukaistamisvaatimukset, jotka eivät liity tämän direktiivin säännöksiin; sekä

h) tapa, jolla jäsenvaltiot ovat panneet käytännössä täytäntöön 3 artiklan 9 kohdan energiamerkintöjä koskevat vaatimukset, sekä tapa, jolla mahdolliset asiaa koskevat komission suositukset on otettu huomioon.

Edistymiskertomuksessa voidaan tarvittaessa antaa suosituksia erityisesti merkintäsääntöjen soveltamisalan ja soveltamistavan osalta, mukaan luettuna se, miten viitataan olemassa oleviin viitelähteisiin ja kyseisten lähteiden sisältöön, ja erityisesti suosituksia siitä, miten tiedot eri energialähteisiin perustuvasta sähköntuotannosta johtuvista ympäristövaikutuksista, ainakin hiilidioksidipäästöistä ja radioaktiivisista jätteistä, voidaan asettaa saataville avoimessa, helposti käytettävässä ja vertailukelpoisessa muodossa koko yhteisön alueella ja miten jäsenvaltioiden toteuttamat toimenpiteet toimittajien antamien tietojen paikkansapitävyyden valvomiseksi voidaan selkeyttää, sekä suosituksia toimenpiteiksi määräävän markkina-aseman ja markkinoiden keskittymisen kielteisten vaikutusten torjumiseksi.

2. Lisäksi 1 kohdassa tarkoitetussa edistymiskertomuksessa analysoidaan joka toinen vuosi erilaisia toimenpiteitä, joita jäsenvaltiot ovat toteuttaneet julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi, sekä tarkastellaan näiden toimenpiteiden tehokkuutta ja erityisesti niiden vaikutuksia sähkömarkkinoilla käytävään kilpailuun. Kertomuksessa voidaan tarvittaessa suosittaa toimenpiteitä, joita olisi toteutettava kansallisella tasolla korkeiden julkisen palvelun vaatimusten täyttämiseksi tai joilla pyritään estämään markkinoiden sulkeutuminen.

3. Komissio toimittaa 3 päivään maaliskuuta 2013 mennessä osana yleistä tarkastelua Euroopan parlamentille ja neuvostolle yksityiskohtaisen erityiskertomuksen, jossa esitetään pääpiirteet siitä, missä määrin V luvun mukaisilla eriyttämisvaatimuksilla on onnistuttu varmistamaan siirtoverkonhaltijoiden täysi ja tehokas riippumattomuus, käyttämällä vertailuperustana vaikuttavaa ja tehokasta eriyttämistä.

4. Edellä olevan 3 kohdan mukaisen arvioinnin tekemiseksi komissio ottaa huomioon erityisesti seuraavat arviointiperusteet: oikeudenmukainen ja syrjimätön pääsy verkkoon, tehokas sääntely, verkon kehittäminen markkinoiden tarpeita vastaavasti, vääristymättömät kannustimet investoinneille, verkkojen yhteenliittämisen edellyttämän infrastruktuurin kehittäminen, tehokas kilpailu yhteisön energiamarkkinoilla ja toimitusvarmuuden tilanne yhteisössä.

5. Tarvittaessa ja erityisesti siinä tapauksessa, että 3 kohdassa tarkoitetussa yksityiskohtaisessa erityiskertomuksessa todetaan, että 4 kohdassa tarkoitettujen edellytysten täyttymistä ei ole käytännössä varmistettu, komissio toimittaa ehdotuksia Euroopan parlamentille ja neuvostolle varmistaakseen siirtoverkonhaltijoiden kaikilta osin tehokkaan riippumattomuuden 3 päivään maaliskuuta 2014 mennessä.

6. Komissio toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle 1 päivään tammikuuta 2006 mennessä yksityiskohtaisen kertomuksen edistymisestä sähkön sisämarkkinoiden toteuttamisessa. Kertomuksessa käsitellään erityisesti seuraavia asioita:

— syrjimättömän verkkoon pääsyn toteutuminen,

— tehokas sääntely,

— verkkojen yhteenliittämisen infrastruktuurin kehitys ja toimitusvarmuustilanne yhteisössä,

— missä määrin pienet yritykset ja kotitalousasiakkaat hyötyvät markkinoiden avautumisen kaikista eduista erityisesti julkisen palvelun vaatimusten osalta,

— missä määrin markkinat ovat käytännössä avoimet tosiasialliselle kilpailulle, mukaan luettuina näkökohdat, jotka liittyvät määräävään markkina-asemaan ja markkinoiden keskittymiseen sekä markkinoiden valtaamiseen tähtäävään tai kilpailua rajoittavaan toimintaan,

— missä määrin asiakkaat todellisuudessa vaihtavat toimittajia ja neuvottelevat tariffeja uudelleen,

— hintakehitys, myös toimitushinnat, suhteessa markkinoiden avautumisen asteeseen, sekä

— tämän direktiivin soveltamisesta saadut kokemukset verkonhaltijoiden tosiasiallisesta riippumattomuudesta vertikaalisesti integroituneissa yrityksissä, ja onko muita, vaikutukseltaan oikeudellista eriyttämistä vastaavia toimenpiteitä kehitetty toiminnallisen riippumattomuuden ja kirjanpidollisen eriyttämisen lisäksi.

Komissio tekee tarvittaessa Euroopan parlamentille ja neuvostolle ehdotuksia, etenkin taatakseen julkisen palvelun korkean tason.

Komissio tekee tarvittaessa Euroopan parlamentille ja neuvostolle ehdotuksia, etenkin varmistaakseen jakeluverkonhaltijoiden täydellisen ja tosiasiallisen riippumattomuuden ennen 1 päivää heinäkuuta 2007. Tarvittaessa nämä ehdotukset koskevat kilpailulainsäädännön mukaisesti myös toimenpiteitä, joilla voidaan puuttua määräävään markkina-asemaan ja markkinoiden keskittymiseen sekä markkinoiden valtaamiseen tähtäävään tai kilpailua rajoittavaan toimintaan.

48 artikla

Kumoaminen

Kumotaan direktiivi 2003/54/EY 3 päivästä maaliskuuta 2011, sanotun kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltioiden velvoitteita noudattaa määräaikoja mainitun direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä ja sen soveltamiseksi. Viittauksia kumottuun direktiiviin pidetään viittauksina tähän direktiiviin liitteessä II olevan vastaavuustaulukon mukaisesti.

49 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 3 päivänä maaliskuuta 2011. Niiden on viipymättä ilmoitettava siitä komissiolle.

Niiden on sovellettava näitä säännöksiä 3 päivästä maaliskuuta 2011 lukuun ottamatta 11 artiklaa, jota niiden on sovellettava 3 päivästä maaliskuuta 2013.

Näissä jäsenvaltioiden toteuttamissa toimissa on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

50 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

51 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä 13 päivänä heinäkuuta 2009.

Euroopan parlamentin puolesta	*Neuvoston puolesta*
Puhemies	*Puheenjohtaja*
H.-G. PÖTTERING	E. ERLANDSSON

LIITE I

KULUTTAJANSUOJATOIMENPITEET

1. Rajoittamatta kuluttajansuojaa koskevien yhteisön sääntöjen ja erityisesti kuluttajansuojasta etäsopimuksissa 20. toukokuuta 1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY [1] ja kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5 päivänä huhtikuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY [2] soveltamista, 3 artiklassa tarkoitetuilla toimenpiteillä on määrä varmistaa, että:

   a) asiakkailla on oikeus tehdä sähkön palveluntarjoajansa kanssa sopimus, jossa eritellään seuraavat tiedot:

      — palveluntarjoajan nimi ja osoite

      — tarjotut palvelut, tarjottujen palvelujen laatu sekä perusliittymän toimitusaika

      — tarjotut ylläpitopalvelutyypit

      — menetelmät, joiden avulla voi saada ajantasaisia tietoja kaikista sovellettavista tariffeista ja ylläpitomaksuista

      — sopimuksen kesto sekä palvelujen ja sopimuksen uusimiseen ja päättämiseen sovellettavat ehdot, mahdollinen irtisanomisoikeus sekä se, voidaanko sopimus irtisanoa maksutta

      — mahdolliset korvausmenettelyt ja ne hyvitysmenettelyt, joita sovelletaan, jos palvelun laatu ei ole sovitun tasoinen, mukaan lukien virheellinen tai viivästynyt laskutus

      — menetelmä, jonka avulla aloitetaan f kohdan mukainen riitojenratkaisumenettely

      — tiedot kuluttajien oikeuksista, mukaan lukien valitusten käsittely ja kaikki tässä alakohdassa tarkoitetut tiedot, jotka esitetään selvästi laskuissa tai sähköalan yritysten verkkosivuilla.

      Ehtojen on oltava oikeudenmukaiset, ja niiden on oltava etukäteen tiedossa. Kyseiset tiedot olisi joka tapauksessa annettava ennen sopimuksen tekemistä tai vahvistamista. Jos sopimuksia tehdään kolmannen osapuolen välityksellä, tiedot tässä kohdassa säädetyistä asioista on silloinkin annettava ennen sopimuksen tekemistä;

   b) asiakkaille annetaan ajoissa tieto kaikista sopimusehtojen muuttamista koskevista aikomuksista ja heille tiedotetaan heidän oikeudestaan sanoutua irti sopimuksesta saadessaan tietää ehtojen muuttuvan. Palveluntarjoajien on ilmoitettava maksujen korotukset avoimella ja helposti ymmärrettävällä tavalla tilaajilleen suoraan asianmukaisena ajankohtana, kuitenkin viimeistään yhden tavanomaisen laskutuskauden kuluessa siitä, kun korotukset tulevat voimaan. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että asiakkaat voivat vapaasti sanoutua irti sopimuksista, jos ne eivät hyväksy uusia sopimusehtoja, joista sähkön palveluntarjoaja on niille ilmoittanut;

   c) asiakkaat saavat selkeät tiedot liittymiin sekä sähköpalvelujen käyttöön sovellettavista hinnoista ja tariffeista sekä niitä koskevien sopimusten vakioehdoista;

   d) asiakkaat voivat valita useista eri maksumenetelmistä, jotka eivät saa olla kohtuuttoman syrjiviä eri asiakkaiden välillä. Ennakkomaksujärjestelmien on oltava oikeudenmukaisia ja riittävästi heijastettava todennäköistä kulutusta. Ehtojen ja edellytysten mahdollisten erojen on heijastettava erilaisista maksumenetelmistä toimittajalle johtuvia kuluja. Yleisten ehtojen ja edellytysten on oltava oikeudenmukaisia ja avoimia. Ne on esitettävä selvällä ja ymmärrettävällä tavalla, eikä niihin saa sisältyä sopimuksen ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle, kuten kohtuuttoman laajaa sopimusaineistoa. Asiakkaita on suojeltava epäoikeudenmukaisilta tai harhaanjohtavilta myyntimenetelmiltä;

   e) asiakkaita ei veloiteta toimittajan vaihtamisesta;

(1) EYVL L 144, 4.6.1997, s. 19.
(2) EYVL L 95, 21.4.1993, s. 29.

f) asiakkaiden käytettävissä on avoimia, yksinkertaisia ja kohtuuhintaisia menettelyjä heidän valitustensa käsittelyä varten. Kaikilla kuluttajilla on erityisesti oltava oikeus sähköalan palveluntarjoajaltaan saamansa palvelun ja valitusten käsittelyn korkeaan tasoon. Kyseisten tuomioistuinten ulkopuolisten riitojenratkaisumenettelyjen avulla on mahdollista ratkaista riidat oikeudenmukaisesti ja nopeasti, mieluiten kolmen kuukauden kuluessa, ja tarvittaessa voidaan soveltaa korvaus- ja/tai hyvitysjärjestelmää. Riitojenratkaisumenettelyissä olisi noudatettava mahdollisuuksien mukaan tuomioistuinten ulkopuolisiin kuluttajariitoja ratkaiseviin elimiin sovellettavista periaatteista 30 päivänä maaliskuuta 1998 annetun komission suosituksen 98/257/EY [1] periaatteita.

g) asiakkaille, jotka kuuluvat 3 artiklan 3 kohdan perusteella annettujen jäsenvaltioiden säädösten nojalla yleispalvelun piiriin, ilmoitetaan heidän yleispalvelua koskevista oikeuksistaan;

h) asiakkailla on käytettävissään omat kulutustietonsa ja he voivat, nimenomaisesta sopimuksesta ja kuluitta, antaa mille tahansa rekisteröidylle sähköntoimittajalle oikeuden saada mittaritietonsa. Tiedonhallinnasta vastaava osapuoli on velvollinen antamaan nämä tiedot kyseiselle yritykselle. Jäsenvaltioiden on määriteltävä tietojen muoto sekä menettely, jonka mukaisesti toimittajat ja kuluttajat voivat saada tietoja. Kuluttajalta ei saa periä lisämaksua tästä palvelusta;

i) asiakkaille tiedotetaan asianmukaisesti todellisesta sähkönkulutuksesta ja kustannuksista riittävän usein, jotta he voivat säännellä omaa sähkönkulutustaan. Nämä tiedot on annettava sopivin väliajoin ottaen huomioon asiakkaan mittauslaitteiston ominaisuudet ja kyseessä oleva sähkötuote. Tällaisten toimenpiteiden kustannustehokkuus on otettava asianmukaisesti huomioon. Kuluttajalta ei saa periä lisämaksua tästä palvelusta;

j) asiakkaan on saatava tasoitusloppulasku sähköntoimittajan vaihduttua viimeistään kuuden viikon kuluttua toimittajan vaihtumisesta.

2. Jäsenvaltiot varmistavat, että otetaan käyttöön älykkäitä mittausjärjestelmiä, jotka edistävät kuluttajien aktiivista osallistumista sähkötoimitusten markkinoille. Tällaisten mittausjärjestelmien käyttöönoton edellytyksenä voi olla markkinoille ja yksittäisille kuluttajille aiheutuvien pitkän aikavälin kustannusten ja hyötyjen taloudellinen arviointi tai sen arviointi, mikä älykäs mittaustapa on taloudellisesti järkevä ja kustannustehokas ja missä määräajassa jakelu voidaan toteuttaa.

Arviointi on tehtävä 3 päivään syyskuuta 2012 mennessä.

Arvioinnin nojalla jäsenvaltioiden tai niiden nimeämän toimivaltaisen viranomaisen on laadittava älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotolle kymmenen vuoden jaksolle ulottuva aikataulutavoite.

Kun älykkäiden mittarien käyttöönotosta esitetään myönteinen arviointi, vähintään 80 prosentilla kuluttajista on oltava käytössään älykkäitä mittausjärjestelmiä vuoteen 2020 mennessä.

Jäsenvaltioiden tai niiden nimeämän toimivaltaisen viranomaisen on varmistettava alueellaan käyttöön otettavien mittausjärjestelmien yhteentoimivuus ja otettava asianmukaisesti huomioon sovellettavat standardit ja parhaat käytännöt sekä sähkön sisämarkkinoiden kehittämisen tärkeys.

---

[1] EYVL L 115, 17.4.1998, s. 31.

LIITE II

VASTAAVUUSTAULUKKO

Direktiivi 2003/54/EY	Tämä direktiivi
1 artikla	1 artikla
2 artikla	2 artikla
3 artikla	3 artikla
4 artikla	4 artikla
5 artikla	5 artikla
—	6 artikla
6 artikla	7 artikla
7 artikla	8 artikla
10 artikla	9 artikla
8 artikla	10 artikla
—	11 artikla
9 artikla	12 artikla
—	13 artikla
—	14 artikla
11 artikla	15 artikla
12 artikla	16 artikla
—	17 artikla
—	18 artikla
—	19 artikla
—	20 artikla
—	21 artikla
—	22 artikla
—	23 artikla
13 artikla	24 artikla
14 artikla	25 artikla
15 artikla	26 artikla
16 artikla	27 artikla
17 artikla	29 artikla
18 artikla	30 artikla
19 artikla	31 artikla
20 artikla	32 artikla
21 artikla	33 artikla
22 artikla	34 artikla
23 artiklan 1 alakohta (ensimmäinen ja toinen virke)	35 artikla
—	36 artikla
23 artikla (loppuosa)	37 artikla
—	38 artikla
—	39 artikla
—	40 artikla
—	41 artikla
24 artikla	42 artikla

Direktiivi 2003/54/EY	Tämä direktiivi
—	43 artikla
25 artikla	—
26 artikla	44 artikla
27 artikla	45 artikla
—	46 artikla
28 artikla	47 artikla
29 artikla	48 artikla
30 artikla	49 artikla
31 artikla	50 artikla
32 artikla	51 artikla
Liite A	Liite I